

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

**НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, СЛУХАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

СТУДЕНТСЬКИЙ ГУРТOK “COMPARATIVE STUDIES”

АСОЦІАЦІЯ ДОСЛІДНИКІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ПОРІВНЯЛЬНЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

[Електронний ресурс]

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
28 травня 2021 року, м. Одеса*

**Одеса
2021**

УДК 35(063)

П 59

Редакційна колегія:

д.держ.упр., проф. С. Є. Саханенко (голова),

д.держ.упр., доц. Н. М. Колісніченко,

к.держ.упр. Маєв А.П.,

к.держ.упр. Костенюк Н.І.

Рекомендовано до друку Науково-експертною радою
Одеського регіонального інституту державного управління

НАДУ при Президентові України

Протокол № 2 від 20 квітня 2021 року

П 59 **Порівняльне** публічне управління та адміністрування
[Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.
28 травня 2021 р. / за заг. ред. Н.М. Колісніченко. Одеса : ОРІДУ
НАДУ, 2021. – 164 с.

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції присвячений розгляду порівняльних практик публічного управління. Розглядаються методологічні проблеми порівняльних досліджень у публічному управлінні та адмініструванні; компаративні дослідження та порівняльно-історичні дослідження у публічному управлінні та адмініструванні; бенчмаркінг у публічному менеджменті. Розрахований на фахівців сфери управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, здобувачів.

Матеріали публікуються в авторській редакції

© ОРІДУ НАДУ

при Президентові України, 2021.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Іжа М.М.,
директор ОРІДУ НАДУ при Президентіві України,
доктор політичних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України

ОСНОВНІ ПЕРЕДУМОВИ КОМПАРАТИВНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Методологія компаративних досліджень в теорії публічного управління в останні роки зазнала змін, пов'язаних перш за все з розширенням масштабів процесу світової глобалізації, що конкретизується, зокрема, перенесенням акценту з обговорення специфіки національних моделей публічного управління на пошук «кращих» моделей ефективного управління.

Підвищення обізнаності щодо адміністрування в різних країнах можна досягти лише шляхом порівняння (компаративістики). Основними передумовами компаративного публічного управління у порівнянні з традиційною академічною наукою публічного управління є: методологічний інтерес до компаративних досліджень, економічний інтерес до розвитку компаративних досліджень, соціальний та технологічний прогрес.

Методологічний інтерес до компаративних досліджень. Основним фактором, що обмежує корисність порівняльного дослідження, є те, що адміністративний досвід різних установ на міждержавному, регіональному та місцевому рівнях ґрунтується на оцінці цінностей та культури управління.

Хоча сфера компаративного публічного управління в основному присвячена опису зарубіжної системи (практик західних країн) [2], останні тенденції все більше орієнтуються на питання методології. Відтак, компаративне публічне управління полягає в здійсненні порівняння основних адміністративних практик та установ з акцентом на методологічні підходи. Більшість компаративних публічно-управлінських досліджень зосереджуються, зокрема, на відносинах між бюрократією та демократією. Це стало центральною темою західної публічно-управлінської теорії.

Академічні заклади США, Великобританії та міжнародні установи, такі як ЮНЕСКО, ВООЗ, МОП та ін., пропонуючи освітні програми в галузі публічного управління, метою яких є оволодіння здобувачами професійними та академічними компетентностями, як правило, обмежують вивчення компаративного управління інституціональними дослідженнями та аналізом теорій. Тому на сьогодні актуалізується проведення більш масштабних досліджень з метою порівняння різних вимірів управління на різних рівнях. При цьому наголошується, що наробки та висновки компаративних досліджень не слід копіювати наосліп. «Трансплантація» чужорідної публічно-управлінської практики буде успішною лише в тому випадку, якщо вона буде модифікована відповідно до історичних та соціальних умов країни, в якій вона має бути імплементована.

Загалом, компаративний аналіз дозволяє:

- з'ясувати, які важливі фактори сприяють підвищенню ефективності публічного управління;
- покращити знання про адміністративні практики інших країн та застосувати ці практики у вітчизняних реаліях, якщо вони відповідають національним пріоритетам та системам.

Економічний інтерес до розвитку компаративних досліджень. Окрім національного інтересу до розвитку компаративних досліджень, чиниться тиск з боку зовнішніх сил, а саме - глобалізації економіки. На сьогодні жодна нація не може підвищити свої економічні показники в умовах самоізоляції. Взаємозалежність заради економічного розвитку стимулює компаративні дослідження.

Обмін основними передумовами компаративного публічного управління (ідеями з теорії та практики управління, методами професійного навчання публічних службовців і посадовців, адміністративними правилами та процедурами) є необхідним в контексті міжнародного економічного порядку. Хоча й існують деякі загальні складові, які визначають політичний, економічний та соціальний зміст управління, є певні важливі фактори, які визначаються міжнародною економічною ситуацією [1]. Історія свідчить, що світова економіка зіграла вирішальну роль у зближенні країн.

Соціальний та технологічний прогрес - ще одна причина розвитку інтересу до компаративного публічного управління. Бажання науковців та практиків розробити оціночні критерії, за допомогою яких можна було б ідентифікувати та класифікувати публічно-управлінські системи та моделі

поведінки в різних адміністративних структурах, орієнтується на пошук альтернативної методології дослідження в публічному управлінні.

Сама можливість і доцільність звернення до компаративного підходу визначається основними моментами процедури порівняння. По-перше, це виявлення загальних характеристик в об'єктах, які дослідник збирається порівнювати. По-друге, виділення підстав, за якими порівняння буде здійснюватися. По-третє, необхідним є визначення вимірювальних процедур - в якій формі і за допомогою яких заходів вони будуть проводитися. І четверте - це створення моделі вибірки. Зазначені логічні процедури визначають організацію компаративних досліджень і їх практичне здійснення.

Список використаних джерел

1. Kaplan A. The conduct of inquiry: methodology for behavioral science. San Francisco, CA: Chandler, 1964. 428 p. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=sFUPEAAAQBAJ&hl=uk>

2. Kuhlmann S., Wollman H. Introduction to Comparative Public Administration. *Administrative Systems and Reforms in Europe*. 2nd edition. 2019. 488 p.

Саханенко С.Є.,

*голова Асоціації дослідників державного управління,
керівник студентського гуртка "Comparative Studies",*

доктор наук з державного управління,

професор, професор кафедри

публічного управління та регіоналістики

ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ В ДОСЛІДЖЕННЯХ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Компаративний аналіз – це потужний і універсальний інструмент досліджень в галузі публічного управління, який розширює можливості розуміння і опису управлінських процесів у кросстериторіальному і кросстемпоральному вимірах. Порівняння власного досвіду з досвідом

інших поглиблює перспективу вдосконалення і розвитку. Дослідження державної політики, адміністративної системи, процесу, механізмів і технологій в інших державах, регіонах, містах, а також в історичному контексті дає можливість бачити більш широкий діапазон альтернатив і шляхів розвитку, розкриває переваги і недоліки, значно розширює розуміння можливостей.

Метод компаративного аналізу має давні традиції. Його активно застосовував ще Аристотель, який досліджував типи державного устрою відомих йому держав-полісів. Цей метод дозволяє перейти від описової функції (що? де? коли?) до пояснення і виявлення причинно-наслідкових зв'язків (як? навіщо? чому?).

Логіка і принципи порівняльних методів, що використовуються в публічному управлінні, подібні до тих, що застосовуються в точних науках. І хоча аналітик в галузі публічного управління не може абсолютно точно (як математик) створити модель управлінської системи або процесу, зробити точний стовідсотковий прогноз, тим не менш, він може досить об'єктивно аналізувати і пояснювати різні процеси, їх причини та наслідки, що відбувалися в минулому і мають місце в сьогоденні.

Сучасне порівняльне публічне управління - одна з найрозвиненіших дослідних дисциплін в західній адміністративній науці, що має потужний методологічний і методичний інструментарій і напрацьовану теоретичну основу. Порівняльне публічне управління, не претендуючи на всеосяжність, вивчає реальність у сфері публічного управління, намагаючись об'єднати емпіричний і теоретичний рівні аналізу і сформулювати загальнозначущі судження про загальні взаємозв'язки в сфері публічного управління.

Порівнюючи різні процеси, факти, елементи, структури, явища, поняття, компаративіст намагається виявити щось спільне або різне між ними. Якщо не замислюватися про суть того, як він порівнює, то можна сказати, що порівняння (як метод пізнання) є способом виявлення загального та особливого у феноменах, що досліджуються. Якщо ж поставити питання про те, як необхідно здійснювати порівняння, то тут виникає безліч проблем.

Однією з них є проблема порівнянності. Суть її полягає в тому, що при дослідженні декількох об'єктів завжди виникає питання, чи можна їх порівняти. Деякі автори дають негативну відповідь, вважаючи, що всі явища у сфері публічного управління унікальні і кожне з них є

неповторним ансамблем настанов, практик, інститутів тощо, і тому будь-яка спроба виділити в них зіставні елементи веде до спрощення реальності, помітно знецінює висновки з порівняння. Але навіть якщо все ж таки піти на ризик виділення таких елементів, то і тоді немає гарантії, що в різних структурах і спільнотах, на різних етапах розвитку існують однакові каузальні зв'язки, адже однакові результати можуть викликатися абсолютно різними причинами.

Інші компаративісти вважають, що кростериторіальні і кростемпоральні порівняння можливі, якщо обираються такі управлінські об'єкти, які або схожі за більшістю параметрів, або є протилежними за цими показниками. При цьому порівнянність може досягатися не за рахунок порівняння цілих систем (країн, організацій, процесів, політики), а й окремих їх складових. Дослідник може підвищувати ступінь порівнянності за рахунок пошуку однорідних структурних контекстів досліджуваної залежності, а не порівняння її змісту.

Порівняння також має включати в себе певне абстрагування, тобто конкретні ситуації і процеси не можуть порівнюватися одні з одними повною мірою. Отже, порівнювати – означитиме виділяти певні типи і концепти, і робиться це за рахунок спотворення унікального, своєрідного, індивідуального.

Іншою важливою проблемою методу компаративного аналізу є проблема: «мало випадків, багато змінних». Відповідно до даної проблеми існує обмежене число досліджуваних випадків публічного управління, а, отже, не всі можливі варіанти і, тим більше, їх елементи, доступні для дослідника. Тому перед ним виникає ряд складних питань. З одного боку, для того, щоб зробити дослідження більш обґрунтованим він повинен максимально збільшити число випадків, і, отже, повинен зуміти обмежити кількість змінних. З іншого боку, явища публічного управління нескінченно різноманітні, отже, і кількість змінних, що піддаються виділенню, прагне до нескінченності. При цьому виникає проблема - які з них є визначальними, а які з них слід відкинути як несуттєві, оскільки в конкретних контекстах вони можуть грати різні за значенням ролі.

Для її вирішення деякі вчені пропонують максимально, наскільки це можливо, збільшувати число випадків при свідомому обмеженні числа спостережуваних змінних. Однак аналіз великого числа випадків може привести дослідника до недостатнього вивчення взаємовпливу змінних на внутрісистемному рівні. Щоб уникнути цієї складності іноді пропонується

вдаватися до порівнянь «другого порядку», тобто порівнювати не окремі змінні, які повністю ізольовані від внутрішньосистемного контексту, а цілі «ієрархії», ланцюжки взаємопов'язаних змінних. Порівняння «другого порядку» стають можливими лише при обмеженні числа випадків, які перебувають в полі зору вченого. Парадоксально, але один з ефективних способів вирішити проблему «занадто багато змінних – надто мало випадків» - це свідоме обмеження кола охоплених дослідженням випадків при збільшенні кількості змінних, що відслідковуються.

Ще однією важливою проблемою компаративного аналізу є інтерпретація даних, отриманих дослідником. Порівнюючи явища, вчений (бажає він цього чи ні) дає їм свою суб'єктивну оцінку. Вже при виборі вихідних концептів і змінних вона виявляється у вигляді ціннісної схильності дослідника.

Слід підкреслити, що порівняння не часто виступає як самоціль дослідження з публічного управління. Швидше воно виступає таким собі підходом дослідника до досліджуваного їм предмету, тобто його схильністю до прийняття певного погляду на управлінський феномен, який заздалегідь береться разом з різноманітними умовами та з можливими його модифікаціями. Завданням компаративіста, отже, є не порівняння форм управлінських феноменів і їх умов, а пошук залежностей, концепцій і моделей. Порівняння в даному випадку виступає не просто методом, а дослідницькою методологічною стратегією, яка зачіпає образ предмету вивчення, вихідну концептуальну структуру, дослідницькі гіпотези, інструменти вимірювання та аналізу емпіричного матеріалу та підсумковий науковий результат – синтезовані концепції і класифікації, моделі і теорії. У зв'язку з цим порівняння у публічному управлінні є не стільки технікою зіставлення, розрізнення або об'єднання, а дослідницьким світоглядом.

Таким чином, розвиток компаративних досліджень в науці публічного управління породив ряд методологічних проблем, суперечки відносно яких тривають і сьогодні. Вся їх сукупність свідчить про протиріччя, що існують між якісними та кількісними порівняльними дослідженнями. Дискусійність компаративного методу має вираз також і у видах порівнянь, які в даний час пропонує наука публічного управління.

Колісниченко Н. М.,
доктор наук з державного управління,
доцент, завідувач кафедри
української та іноземних мов
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

АКТУАЛІЗАЦІЯ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ЯК МЕТОДУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасна сфера компаративних досліджень досить широка, спрямована на проблеми розвинених та слаборозвинених країн. Основними напрямками досліджень є бюрократія, державна політика, поведінка публічних службовців, мотивація, фінанси, аспекти розвитку публічного управління, адміністративні структури тощо. На сьогодні порівняльна перспектива стала настільки актуальною, що аналіз власних національних систем управління здійснюється у напрямку вивчення їх у міжкультурному середовищі. Крім того, актуалізується доцільність внесення компаративістики в навчальний план підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», оскільки процес прийняття рішень здійснюється на основі послідовного аналізу альтернатив, відтак - звернення до компаративного аналізу кожної з них.

Компаративний аналіз як метод дослідження почав домінувати в науці з декількох причин.

По-перше, в соціо-гуманітарних науках почала формуватися тенденція необхідності конкретизувати предмет дослідження.

По-друге, у другій половині ХХ століття практично всі соціо-гуманітарні науки перестали прагнути до того, щоб створити якісь універсально-всеосяжні системи знань, і переорієнтувалися на вдосконалення власного наукового простору за допомогою міждисциплінарної методології.

І, нарешті, третьою причиною стало усвідомлення значення так званого «національного чинника» в історії держав і народів.

Все вищесказане призвело до того, що в системі соціо-гуманітарних наук відбувається переосмислення світу, природи, дійсності і місця людини в цій дійсності. Подібна трансформація спричинила необхідність зіставлення соціокультурних, політичних, економічних та інших умов, в яких розвивалося світове співтовариство.

Відтак, сутність компаративного аналізу як міждисциплінарного методу може бути зведена до таких положень:

- перш за все, необхідно максимально повно сформулювати характеристики об'єктів, що порівнюються. Залежно від завдань наукового дослідження кількість цих характеристик може бути різною, але вони повинні бути сформульовані лаконічно і повно. Спроби звуження характеристик можуть призвести до втрати важливої наукової інформації, а прагнення до максимального розгорнення спричиняють перевантаженість дослідження малозначущими деталями. Проблема може бути в тому, що публічно-управлінська практика не завжди має джерельне підтвердження. Почасти вона відтворюється за допомогою реконструювання. Саме цей момент і зумовлює все більш часте використання методу моделювання в науці публічного управління;

- другим важливим кроком компаративного аналізу є виділення критеріїв порівняння. Ці критерії повинні бути чіткими і зрозумілими не тільки для дослідника, але і для тих, кому призначені результати порівняння (здебільшого – органам публічної влади);

- заключним етапом є приведення характеристик об'єктів, що порівнюються, відповідно до критеріїв порівняння, виявлення загального та особливого в об'єктах, що аналізуються, а також пояснення виділеної специфіки.

Як правило, дослідники прагнуть не просто побачити своєрідність і універсальність об'єктів, що досліджуються, але і зрозуміти, з чим ці особливості пов'язані.

Таким чином, розрізняють:

- компаративний аналіз як метод, метою якого є забезпечення впізнаваності публічно-управлінської практики;

- компаративний аналіз як дослідження, метою якого є необхідність пояснення специфіки публічно-управлінської практики.

При цьому результати компаративного дослідження можуть бути використані при формуванні прогнозів і перспектив, в той час як результатом компаративного аналізу є виділення специфічних характеристик наукового об'єкта, їх систематизація, упорядкування, а іноді і класифікація.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок про те, що компаративний аналіз, безумовно, є міждисциплінарним методом досліджень в науці публічного управління.

Методологічні принципи компаративного дослідження полягають в такому:

- по-перше, необхідно вивчити всі зовнішні фактори, що впливають на об'єкт дослідження, так як результати аналізу цих факторів мають більше значення при порівнянні систем публічного управління, ніж знання про їх внутрішню структуру;

- по-друге, аналіз публічного управління актуалізує дослідження історичного розвитку суспільства, а також географічних, етнічних, культурних, політичних, економічних та інших умов його існування.

Тільки після цього можна робити висновки про переваги чи недоліки різних публічно-управлінських систем, про можливість запозичення їх окремих елементів.

СЕКЦІЯ 1.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Воронов О.І.,
*професор кафедри гуманітарних
та соціально-політичних наук
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України,
доктор наук з державного управління*

МЕТОДОЛОГІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Однією з особливих наукових сфер є методологія публічного управління, яка складається з системи та комбінацій відповідних методологій в процесах дослідження феноменів публічного управління. Методологія публічного управління представляє собою набір адекватних підходів, точну та стислу постановку різноманітних проблем, аналіз та перебудову різноманітних принципів та вимог методології з використанням конкретних операцій та процедур, а також, при застосуванні специфічного інструментарію.

Складні публічно-управлінські питання можливо розглядати за рахунок різноманітних методів державного управління. Результати, які можна отримати за допомогою цих методів є дуже ефективними за рахунок різноманітних наукових дисциплін. Переорієнтація сучасної науки від досліджень предметно-орієнтованих монодисциплінарних до проблемно-орієнтованих міждисциплінарних є найважливішою сучасною тенденцією. М. Доган стверджує, що: «взаємовпливи різних суспільствознавчих наук зумовлюють перехід від старих формальних дисциплін до нових «гібридних» соціальних наук» [4, с. 169].

В процесі проведення компаративного аналізу дуже рельєфно проявляється міждисциплінарний характер досліджень у сфері державного

управління. Компаративний, або порівняльно-історичний аналіз (від лат. *comparativus*-порівняльний) – це порівняльне вивчення джерел, процесів формування та прийняття управлінських рішень, процесів їхнього взаємозв'язку, взаємодії, взаємовпливів на основі порівняльно-історичного підходу. Там де експеримент не може бути застосований, особливо в різних сферах науки, для виявлення схожості та відмінності між двома та більше ситуаціями, застосовується порівняння. Порівняння часто виступає єдиним засобом отримання інформації з метою забезпечення адекватного наукового підходу. Порівняння одночасно служить засобом формулювання авторського підходу та дескриптивним засобом при масштабних дослідженнях.

За висловом І. Матюніна порівняльним є таке дослідження: «в якому порівнюються певні характеристики двох об'єктів у даний момент часу або одного об'єкта в різних часових точках, з метою виділення та аналізу рис подібності та розбіжності між досліджуваними характеристиками» [6, с. 30]. Слід зауважити, що процес індукції складає основу порівняльного методу.

Методологія порівняльного аналізу особливу популярність в сфері державного управління отримала в сфері політичної науки США. «Public administration» вважається частиною політичних наук за традицією в американській науці. Явища державного управління в США досить часто досліджуються під категорією «політичні дослідження». Представники цій сфери сформуливали самостійний науковий напрямок, в якому виводили з інститутів громадського самоврядування генеалогію державних установ Америки. У другій половині XIX ст. в США основним методом політичної науки стає порівняльно-історичний аналіз інститутів державного управління.

В якості політичного дослідження порівняльний метод в системі управлінських рішень є дуже давнім. Інтерес до порівняльного методу, до того як виникла сучасна наука «публічного управління» в другій половині XIX в., виник в політичній історії та розглядався в наукових працях Полібія, Цицерона, Фоми Аквінського, Макіавеллі, Монтеск'є, Токвіля, Конта, Спенсера. Свого часу Арістотель організував з учнями величезне дослідження соціально-політичного ладу 158 давньогрецьких міст – полісів. На основі дослідження він створив систему правильних та неправильних форм правління. Такий досвід вважається однією з перших спроб застосування порівняльного методу в науці «публічного управління». В

ході досліджень видів держав та форм державного правління Н.Макіавеллі вивчав реальні умови формування співвідношення між славою та долею правителя. Дію сформованих законів у різних природногеографічних і соціально-культурних умовах спираючись на дедуктивний метод порівнював Монтеск'є. Імпресіоністський характер порівняльної методології Торквіля на сьогодні викликає значний інтерес. Порівняння найбільш схожих систем за рахунок індуктивного методу використав Мілль. Потрібно зауважити, що в методології порівняльних досліджень на сьогодні продовжуються зміни, які розподіляються на дві основні тенденції. Радикальна тенденція розглядається в постмодерній та феміністський політико-теоретичних орієнтаціях. На сьогодні відновлена історично-порівняльна методологія.

Досліджуючи зміст порівняльного методу в сфері публічного управління потрібно визначити різні підходи багатьох дослідників. Більшість вчених визначають метод порівняльних досліджень як вияв подібних рис або відмінностей політичних процесів, явищ та інститутів для формування їх кількісної та якісної характеристики, різноманітних класифікацій, практичного впорядкування та використання в зовнішньому політичному середовищі. Потрібно зауважити, що помилковим є вважати порівняльними лише ті дослідження, де використовуються співставлення, що стосується двох та більше суспільств [7].

В сфері порівняльного аналізу можна виокремити два основні різновиди: за рахунок порівняння однотипних властивостей двох чи більше споріднених об'єктів шляхом з'ясування їх істотних характеристик; порівняння станів та властивостей об'єкта у різні періоди і, таким чином, встановлення закономірностей його розвитку. Проведення порівняльного аналізу управлінських рішень в сфері публічного управління включає ряд етапів: встановлення об'єктів та одиниць аналізу в вигляді організацій, органів, соціальних груп, країн; визначення певних критеріїв порівняння; уточнення методологічної еквівалентності порівняння; застосування системи оцінювання параметрів обраних об'єктів; визначення відмінного та спільного.

Конкретне дослідження визначає відповідні процедури порівняльного аналізу. Аналіз проводиться просторово (синхронічно) або у часі (діахронічно) залежно від того передбачений він для проведення у статичності або динаміці. Головним в визначенні аналітичної основи процедур порівняння вважається метод абстрагування, що дозволяє виокремити

спільні властивості, окремі класи та зв'язки. Використовуються, також, логіко-методологічні процедури екстраполяції, ідеалізації, інтерпретативні та гіпотетико-дедуктивні методи. Таким чином, дієвим інструментом верифікації гіпотез та розбудови теорій стає порівняльний аналіз тому, що він надає змогу відрізнити загальні фактори та характеристики від унікальних.

Найбільш актуальним видом порівняльних досліджень є дослідження процесів прийняття управлінських рішень в сфері публічного управління. Основними підходами до дослідження управлінського процесу в межах теорії прийняття політичних рішень є біхевіоралістський, системний, когнітивний, раціональний, інкрименталістський, динамічний, мережевий, інституційний, неоінституційний. Розробка цих підходів триває з середини ХХ ст. до сьогодні, її особливістю упродовж усього періоду є паралельний розвиток вказаних підходів до розгляду об'єкту дослідження. На сучасному етапі особливу популярність здобули такі підходи: динамічний, мережевий, інституційний та неоінституційний. Переважно всі вони враховують наявність так званої «обмеженої раціональності», яка стосується ресурсів, використовуваних у процесі прийняття рішень. До вказаних ресурсів належать інтелектуальні, фінансові, інформаційні, технічні та інші можливості, які відіграють роль як під час формування та ухвалення проекту політичного рішення, так і за його реалізації.

Різні види порівняльного аналізу для вирішення багатогранних управлінських проблем безумовно важливі і плідні. Водночас усе більш насущним постає завдання інтеграції цих технологій у межах єдиної моделі дослідження і формування управлінських рішень [3]. «У сучасній літературі існують різні погляди на місце рішень у системі державного управління і політики. ...Іноді виділяють, так звані, «широкий» та «вузький» підходи. «Широкий» підхід передбачає, що рішення загалом співпадає з управлінням як специфічним видом людської діяльності. Тобто, будь-яке управління – це апріорі рішення, або, іншими словами, комплекс взаємопов'язаних рішень. Прихильники ж «вузького» підходу відзначають, що прийняття рішення – це лише одна з фаз управлінського процесу, і то не найбільш важлива. Водночас, і саме поняття «рішення» має декілька трактовок. Це поняття одні трактують виключно як процес, інші виключно як акт вибору, а треті – як результат вибору. А деякі вважають, що все вищеперераховане входить до цього поняття [2, с. 4-15].

До початку 1970-х років більшість дослідників базувались лише на двох основних підходах у цій сфері – або на моделі раціонального вибору (інша назва – модель раціонального актора), або на організаційній моделі. Модель раціонального вибору (раціонального актора) передбачає, що прийняття рішення – це результат добре продуманого та аргументованого вибору, який робиться цілісним суб'єктом, що ставить перед собою стратегічні цілі та інтереси. Цей суб'єкт діє виключно свідомо та раціонально і завдяки цьому досягає своєї мети. Прихильники організаційної моделі стверджували, що прийняття рішення відбувається як результат функціонування низки урядових організацій, які діють у відповідності до певних процедур та правил. При цьому ефективність розробки та прийняття рішення не залежить від того чи іншого суб'єкта (суб'єктів), а лише від злагодженості та чіткості дії відповідних бюрократичних інститутів.

З активним розвитком у 1970-х роках напрямку біхевіоризму почали з'являтися особистісні порівняльні моделі прийняття рішень. Ключовою для біхевіористів стає ідея інтерпретації процесу прийняття рішення як вивчення особливостей людської поведінки, що регулюється такими психологічними механізмами, як стимули і мотиви, установки і реакції, цінності та орієнтири. Відтак, біхевіористська модель робить спробу поєднання макроаналізу ролі суспільних інститутів, інтересів і цінностей з оцінкою психологічних параметрів поведінки окремих людей, що беруть участь в процесі прийняття рішень, таких як ірраціональні мотиви і емоції, сприйняття і установки. Окремою моделлю прийняття рішень є модель бюрократичної політики, яка має на увазі, що прийняте рішення – це результат торгу між членами бюрократичного апарату та їх політичними керівниками [3, с. 13].

І.Дрор взагалі виділяв 23 дисципліни, що складають фундамент теорії прийняття рішень, підрозділивши їх на 4 групи дисциплін: традиційні дисципліни (історія, право); соціальні дисципліни (психологія, соціологія, політична та економічна науки); нові міждисциплінарні галузі (менеджмент, системний аналіз, дослідження конфліктів і комунікацій); абстрактні науки (філософія, логіка і семантика, етика, математика і статистика) [8, с. 78]. З 1970-х років теорія прийняття рішень почала розвивати свої власні підгалузі.

На сьогодні загалом виділяють три основні галузі теорії прийняття рішення з точки зору порівняльної методології: дослідження, пов'язані з

підготовкою і вибором проектів політичних рішень; аналіз здійснення рішень у політичній практиці; вивчення наслідків і оцінка результатів проведення рішень у життя. Інколи також виділяють компонент «структура механізму прийняття рішень», який включає вивчення політико-управлінських мереж, впливу зовнішнього середовища на ці мережі, аналіз ролі цінностей та знань, норм і емоцій у процесі прийняття політичних рішень.

Таким чином, теорія прийняття рішень: виокремилась у другій половині XX ст. на стику політичної науки та теорії державного управління; має унікальний предмет, об'єкт та понятійно-категоріальний апарат, методологію дослідження, яка має свої особливості застосування в рамках теорії прийняття рішень, відповідні школи та напрямки, галузі та підгалузі, які мають тенденцію до подальшого розвитку; вивчається як окрема навчальна дисципліна у вищих навчальних закладах [5]. Застосування порівняльного аналізу в системі досліджень процесів прийняття управлінських рішень є дуже важливим для державно-управлінських процесів. Процеси децентралізації, прийняття рішень, їх реалізації та легітимізації за останні часи набули глибокого інтересу. Методологія порівняльного аналізу при цьому придбає все більшу популярність. В процесі прийняття управлінських рішень в сфері публічного управління порівняльні дослідження характеризують суспільство, рівень та етапи його історичного розвитку. Процеси прийняття управлінських рішень в публічній сфері розгортаються в суспільствах різного типу, що викликає потребу застосування порівняльних методологій та їх методів. В загалі процес публічного управління складається з величезної системи управлінських рішень органів державної влади та громадян, які як підтримують систему врядування, так і можуть перебувати в опозиції до неї. Отже, нами проведений аналіз специфіки та здобутки порівняльної методології в процесах прийняття управлінських рішень – однієї з найбільш перспективних та поширених в сучасних дослідженнях з публічного управління.

Список використаних джерел

1. Галіцин В. К., Суслов О. П., Самченко Н. К. Методологія дослідження і формування управлінських рішень. *Проблеми економіки* №2 (36), 2018. С.184-190.

2. Дегтярев А.А. Принятие политических решений: Учебное пособие. М.: КДУ, 2004. 416 с.
3. Демидов В.В. Дудин В.В. Процесс принятия политических решений. Учебное пособие. Новосибирск: САУМК, 2008. 186 с.
4. Доган М. Новые социальные науки: разрушение дисциплинарных перегородок. Международный журнал социальных наук. 1998. №20. С. 167 – 175.
5. Жовква І.І. Прийняття зовнішньополітичних рішень як наука. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Вип. 111. Ч. I. 2012. С.37-42.
6. Матюнин И.И. Сравнительные и экспериментальные исследования. Методологические и методические аспекты сравнительных социологических исследований. М: Издательство АН СССР, 1984. С. 12 – 42.
7. Новосяд В.В. Особливості порівняльних досліджень у науці державного управління. *Аспекти публічного управління*. № 7 (9), липень 2014. С.25-36.
8. Dror Yehezkel. Public Policymaking Reexamined. New Brunswick: Transaction Publishers, 2003. 370 p.

Лопатченко І. С.

*здобувач кафедри політології і філософії
ХРІДУ НАДУ при Президентові України*

ЦЕНТРИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ, ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДИ ДО ВЗАЄМОДІЇ З МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

В ході децентралізації спроможні громади отримали більш широкі повноваження, ресурси і відповідальність. Перелік послуг, які можуть надаватися на місцях, постійно розширюється. Мешканці об'єднаних громад очікують від місцевих органів влади зручних та якісних адміністративних послуг. Саме тому важливо, щоб кожна об'єднана громада якнайшвидше вирішила, у який спосіб швидко та доступно надавати ці послуги мешканцям. Очевидно, що в об'єднаних громадах мають бути сучасні Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП) – єдине місце (приміщення), де можна отримати найнеобхідніші адміністративні послуги у комфортних умовах.

Для того, щоб зробити ЦНАП доступним і зручним для всіх мешканців громади, надзвичайно важливим є залучення якомога ширших верств громадян – місцевих депутатів, представників місцевих громадських організацій, волонтерів, чоловіків і жінок у рівній мірі та інших категорій населення. Чим активніше відбувається процес залучення різних груп мешканців, тим успішніше проходитимуть реформа децентралізації та передача влади на місця з урахуванням потреб усіх членів громади.

Інформування мешканців громади є одним із перших рівнів залучення громадян. Якщо ви успішно проінформували мешканців, то варто переходити до наступного кроку – безпосередньо їхнього залучення в роботу громади. Цей процес не є легким, адже часто люди мають очікування, що якщо вже створили громаду та обрали голову, нехай він усім переймається й за все відповідає. Важливо пам'ятати, що тільки із залученими та активними мешканцями можна побудувати успішну громаду. Залучення пересічних громадян у процес управління та прийняття ключових рішень у громаді покликане задовольнити потребу свідомої людини бути причетною до влади та контролювати її. Окрім того, працюючи спільно з мешканцями, ви отримуєте відповідальних союзників [1, 2].

Чому залучення громадян важливе?

1. Рішення місцевої влади стають ефективнішими. Рішення, напрацьовані місцевою владою, краще враховують потреби та інтереси населення, раціональніше використовують наявні ресурси.

2. Мешканці починають більше довіряти місцевій владі. Відкритий діалог, прозорість прийняття рішень та співпраця місцевої влади і громадян підвищують рівень довіри у суспільстві та сприяють розвитку громади.

3. Відповідальність мешканців зростає. Відчуваючи свою причетність до життя громади, мешканці починають більш дбайливо ставитися до спільного простору, майна та інфраструктури.

4. Зменшується рівень соціальної напруги. Громадяни, беручи участь в управлінні, активніше спілкуються один з одним, обговорюють важливі проблеми та шукають спільні шляхи вирішення. Між ними зростає взаємодовіра, порозуміння, посилюється відчуття приналежності до однієї спільноти та знижується соціальна напруга.

Новий ЦНАП у громаді, що є осередком розвитку місцевої демократії, символом нового і якісного життя для кожного громадянина, може стати майданчиком, на якому місцева влада залучає людей до спільного вирішення проблем та впроваджує процес управління громадою з використанням інструментів місцевої демократії. ЦНАП має стати місцем, де реалізуються громадські ініціативи, розвивають партнерство з жителями громади та будують із ними ефективний діалог. Залучення має відбуватись як на етапі, коли тільки формується робоча група з планування ЦНАП, так і коли він вже повноцінно працює.

Як ЦНАП може допомогти використовувати інструменти місцевої демократії та залучати громадян?

1. Інформувати мешканців про весь перелік доступних для них інструментів, за допомогою яких можна долучитись до роботи громади; про процес і результати залучення громадян.
2. Реєструвати запити на отримання публічної інформації, звернення громадян, органи самоорганізації населення.
3. Бути місцем для голосування за проекти бюджету участі.
4. Надавати приміщення для проведення публічних консультацій.
5. Допомогати ініціативним групам збирати підписи за подання на розгляд ради місцевої ініціативи мешканців та за організацію громадських слухань громадянами.

ЦНАП, як реалізація концепції «сервісної держави», може не лише надавати якісні та зручні послуги для населення, але й стати майданчиком для діалогу та партнерства місцевої влади з мешканцями. ЦНАП може допомогти місцевій органам влади перейти від форматів виключно інформування та консультацій до діалогу, партнерства та підсилення співпраці мешканців громади із владою, розвитку дієвої взаємодії. Для цього необхідно обрати певний набір інструментів, за допомогою яких місцева влада зможе ефективно залучати мешканців. Зважаючи на рівень залучення населення на даний момент, потрібно обрати набір інструментів залучення. Доступними повинні бути всі інструменти, хоча для певної громади може ефективно працювати набір із кількох інструментів. Найбільш важливим є те, щоб громадяни долучались до активностей громади, спілкувались із владою, брали на себе ініціативу та спільно вирішували проблеми і розбудовували ефективну взаємодію з місцевими органами влади в умовах децентралізації.

Список використаних джерел

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Україна, 1996. 119 с.
2. Посібник з інформування та залучення населення до роботи ЦНАП. Веб-сайт. URL: <https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Posibnyk-z-informuvannya-ta-zaluchennya.pdf> (дата звернення: 17.04.2021).

Малявіна К.С.

*студентка з курсу денної форми навчання спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»,
Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського*

НОРВЕЗЬКА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ

Фром Е. у своїй роботі «Здорове суспільство» переконливо доводив, що в такому суспільстві «жадібність, схильність до експлуатації і володіння, самолюбубування, неможливо використовувати для досягнення матеріальної вигоди і росту особистого престижу». Здорова нація, вважав мислитель, повинна будуватись на засадах людської солідарності, де можна, будучи хазяїном свого життя, впливати на життя усього народу. І головне – суспільство не має права суперечити природі людини, її внутрішній конституції. Банальним є те, що здоров'я суспільства – це і внутрішня узгодженість, і злагоджена взаємодія індивіда з соціальним організмом, і своєрідний індикатор духовно-морального стану багатьох людей, що проявляється у гармонійних соціальних, політичних, економічних та екологічних відносинах [4].

Королівство Норвегія цікаве не лише тим, що має одні із найвищих в світі рівнів видатків на охорону здоров'я і такі ж високі показники тривалості життя. Ця країна привертає увагу цілісністю свого соціального буття, його урівноваженістю, гармонійністю. Для підтвердження проаналізуємо складові суспільного ладу Норвегії за методом Б. Гаврилишина.

Норвежці впевнені, що для їхньої країни характерна егалітарна модель ідеалів. Це означає рівні стартові можливості для кожного, незалежно від його походження чи соціального статусу. Однак, дана аксіологічна модель не є егалітарно-колективістською, а поєднана із групово-кооперативними цінностями, де кожен сам шукає свій шлях у людстві і підсвідомо підпорядковує себе вищим цілям, реалізуючи власне призначення у взаємодії з іншими. Корінні мешканці цієї країни переважно неконфліктні.

Для них характерна відповідальність, ввічливість, урівноваженість, почуття власної гідності, культура, благородство і привітність. Практично усі мешканці Норвегії, окрім рідної мови, вільно володіють англійською. Часто зустрічаються й такі, що легко спілкуються німецькою мовою. Норвежці дуже толерантні. Для них кожен – в першу чергу, ЛЮДИНА. І це не залежить з якої нації Ви походите і навіть, якого Ви віку. До прикладу, при спілкуванні молодих людей з України із колишнім редактором однієї з найпопулярніших газет в Норвегії "Aftenposten" показовим є те, що українську молодь сприймали як «собі рівню» [3].

Від норвезьких держслужбовців часто можна почути, що вони – соціал-демократи. Ці люди вірять у соціальне забезпечення всіх нужденних. Вірять у сильну, справедливую державу. Вірять. Саме такого роду почуття не вистачає сьогодні українцям в цей тяжкий час.

Економічна стабільність і добробут населення, інновації та використання передових технологій, практична відсутність корупції і високий рівень довіри населення до державних структур, соціально-відповідальний бізнес, який не лише заробляє гроші, а й турбується про соціально-вразливі верстви суспільства... І це далеко не весь перелік характеристик однієї з найуспішніших та найбагатших країн світу – Норвегії [1].

Норвегія знаходиться на перших позиціях у світовому рейтингу за рівнем стабільності та сприятливості бізнес-середовища, яке забезпечується належною законодавчою базою та потужною державною підтримкою (рівень оподаткування компаній є середнім по Європі) і характеризується відкритістю та прозорістю. Наприклад, існує централізований реєстр в якому кожен громадянин має вільний доступ до корпоративної інформації і може побачити річні звіти, наявність особистої власності членів ради директорів чи генерального директора будь-якої

компанії. Особливої уваги заслуговує і належний рівень бізнес- культури, як між конкурентами так і в середині кожної компанії [6].

Норвегія – унітарна країна. Однак, це стосується скоріше форми адміністративно-територіального устрою, адже для політичної влади характерний високий ступінь децентралізації. Прикладом цього може слугувати організація системи охорони здоров'я в Норвегії. Служба первинної медико-санітарної допомоги функціонує під егідою муніципалітету, заклади стоматологічної допомоги управляються районами, а сфера спеціалізованих медичних послуг належить і управляється державою. Політична взаємодія базується на принципі протизваги.

У парламенті є кілька партій, які представляють ліберальний, соціалістичний та інші напрямки. Цікаво, що керівні посади займають не лише члени правлячої партії, але і в рівній мірі опозиціонери. Кожна партія має свої особисті інтереси, однак доленосні рішення приймаються колегіально на основі консенсусу. Влада в Норвегії – не привілей, а обов'язок. Підтвердженням цього є те, що більша половина депутатів міськради Осло отримують зарплатню в розмірі 10-25% від середньої, а ситуація, коли на засіданні хтось відсутній – просто немислима [4].

Отже, норвезька модель політичної взаємодії тяжіє до співпраці, колегіальності. Треба наголосити, що колегіальний тип управління невіддільний від почуття відповідальності політика перед народом, та й взагалі – людини перед іншою людиною. Розглядаючи у такому ракурсі хронічну політичну кризу в сучасній Україні, доцільно згадати твердження вченого М. Шульги, про процеси «відчуження людини від держави і навіть відчуження обивателя від своєї країни, вітчизни». Більшість населення, як вважає дослідник, знаходиться у соціально-травмованому стані. А українська правляча еліта, на його думку, уособлює в собі такі риси, як нахрапістість та легковажність [3].

95% власності в Норвегії – у приватних руках. Державі належать високогірні території. Економіка країни базується на вільному підприємництві. «Правила гри» дає сама держава. Вона ж і строго слідкує за додержанням цих правил. Одним із основних понять норвезького управління є рівність. Однак вони запевняють, що рівність повинна бути конкурентною. Для досягнення рівних стартових умов у суспільстві забезпечується вільний доступ всіх норвежців до якісної освіти. Важливою причиною цього є те, що гроші від видобування нафти – одного із

основних економічно ефективних природних ресурсів Норвегії, йдуть не в кишеню олігархам, а на соціальний захист людей [2].

Система справедливого розподілу діє за принципом: чим ти багатший – тим ти більше платиш. Тут зовсім інші цілі для отримання багатства. Більш високе економічне благополуччя людини – це те ж саме, що вищий зріст, більша вага тощо. Це лише одна із твоїх якостей. Це не ТИ повністю, а лише частинка тебе. В Україні ж багатство робить людину заручником, рабом, нещасним.

Не є секретом те, що Норвегія – одна із найбільш екологічно дружніх країн, адже норвежці розуміють, що їх якість життя однозначно залежить від стану навколишнього середовища. Цікавим є факт, що в м. Осло можуть періодично обмежувати рух транспорту із двигунами внутрішнього згорання у випадку фіксування сплеску дитячої захворюваності на астму.

Таким чином, можна зробити висновок, що норвезький народ живе у середовищі високої моралі, покликаної формувати і захищати людину. Це суспільство, у якому кожна частинка доповнює іншу: унітарність держави супроводжується суттєвою децентралізацією влади, участь чоловіків в політиці доповнюється значною зайнятістю жінок в управлінні, розвинута інфраструктура не позбавлена умов для безперешкодної інтеграції у суспільство людей з обмеженими можливостями. Можна стверджувати, що саме така гармонійність суспільства дає можливість у великій мірі вирішити дилему скандинавського розподільчого соціалізму між економічною ефективністю та справедливим розподілом.

Підсумовуючи вищесказане, можна сказати, що соціальне здоров'я Норвезької нації являє собою систему взаємодії особистості, природи та суспільства, основними складовими якої є повноцінна духовно-моральна стабільність людини і соціуму, екологічна гармонія, можливість самореалізації в її соціальній ефективності. Це можливо лише за умови, коли держава функціонуватиме для людини, а не навпаки. І найголовніше: в Україні усі передумови для цього є.

Список використаних джерел

1. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. Римському Клубові. Богдан Гаврилишин; [упоряд. В. Рубцов]. Вид. 3-тє, допов. К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. 248 с.

2. Зиммель Г. Избранные работы. Георг Зиммель; [пер. с нем.]. К.: Ника-Центр, 2006. - 440 с.
3. Стилї життя: панорама змін. За ред. М. О. Шульги. К.: Інститут соціології НАН України, 2008. 416 с.
4. Фромм Э. Здоровое общество. Догмат о Христе : [пер. с нем.] Э. Фромм. М.: АСТ : Транзиткнига, 2005. 571 с.
5. Цифри: Скільки років українцеві потрібно збирати на квартиру [Електронний ресурс]. Корреспондент.net. URL: http://ua.korrespondent.net/Default.aspx?page_id=2&lang=ua&roi=5&id=1339361&tu=cifri-skilki-rokiv-ukrayincevi-potribno-zbirati-na-kvartiru
6. Шульга М. О. Дрейф на узбіччя. Двадцять років суспільних змін в Україні. К.: ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2011. 448 с.

СЕКЦІЯ 2.

КОМПАРАТИВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Батур Ю.Г.,
к.е.наук, доцент,

Хирний О.В.,
к.е.наук, здобувач,
Національний університет
цивільного захисту України, м. Харків

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Пандемія нової коронавірусної інфекції COVID-19 почалася в місті Ухані в центральній китайській провінції Хубей в 2019 році і поширилася на території більш ніж 200 країн Європи, Азії, США та Африки., поставивши під загрозу саме існування світової економіки, викликавши її стагнацію [3].

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) 30 січня 2020 року оголосила спалах COVID-19 глобальною надзвичайною ситуацією, враховуючи її ризик для громадської охорони здоров'я [7] (Nicola), а потім 11 березня 2020 року назвала COVID-19 глобальної пандемією [6] (Liu.).

Пандемія коронавірусу суттєво вплинула на політичні процеси в масштабах цілих країн і континентів. Стрімке поширення COVID-19 стало непередбаченою обставиною, через яку довелося поставити на паузу доленосні рішення, що стосуються інтересів сотень тисяч людей. Він зазначає, що через загрозу зараження коронавірусною хворобою у низці країн вирішили не проводити вибори у заплановані терміни [3].

Зокрема, у Північній Македонії, лідери політичних партій відклали проведення дострокових парламентських виборів, які було заплановано на 12 квітня. Сербія переносить парламентські й муніципальні вибори, призначені на 26 квітня. Місцеві вибори та вибори мера у Лондоні, які мали відбутися 7

травня, перенесли на рік. Після переговорів між урядовими чиновниками та лідерами опозиційних партій Франція відкладає другий тур виборів до 21 червня. У зв'язку із рекомендаціями Білого дома кілька американських штатів – Джорджія, Кентукі, Луїзіана, Меріленд, Огайо – вирішили відкласти на більш пізні дати свої праймеріз [1].

Пандемія спровокувала економічну кризу і кризу в сфері охорони здоров'я як в світі в цілому, так і в економіці окремих країн. А це, в свою чергу, посилює невизначеність і страх щодо очікуваних наслідків пандемії для світової економіки.

Руйнівний соціально-економічний вплив пандемії COVID-19 в найближчі роки буде гостро відчуватися практично в усьому світі. Надійне і стійке відновлення світової економіки, на думку експертів ООН, можливо лише в тому випадку, якщо будуть забезпечені відповідні нинішньому складного становища інвестиції в економічну, соціальну і кліматичну стійкість на планеті. У 2020 році світова економіка скоротилася на 4,3 відсотка, що більше ніж в два з половиною рази більше, ніж під час глобальної фінансової кризи 2009 року. Очікуване в 2021 році помірне відновлення в розмірі 4,7 відсотка чи компенсує збитки попереднього року. Як заявив Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш на Всесвітньому економічному форумі в Давосі: «Ми переживаємо найважчу кризу в області світової охорони здоров'я та економіки за останні 90 років» [5].

У доповіді Світового банку «Глобальні економічні перспективи», за підсумками 2020 року, відзначається, що пандемія і заходи по її стримуванню зробили серйозний негативний вплив на світову економіку. У 2020 році темпи її зростання скоротилися на 4,3 відсотка. Мільйони людей втратили роботу і втратили доходу [2].

Світова торгівля вже сповільнювалася в 2019 році, ще до початку пандемії, в зв'язку з ростом торгової напруженості і уповільненням економічного зростання. Світова торгівля товарами зафіксувала незначне зниження в 2019 року на -0,1% в натуральному вираженні після зростання на 2,9% в 2018 р Між тим доларова вартість світового товарного експорту в 2019 році впала на 3% і склала 18,89 трлн дол. [4].

Пандемія завдала найбільшої шкоди країнам, чия економіка в основному спирається на малий бізнес і сферу послуг. Так, в II кварталі ВВП країн ЄС обвалився на 11,3% в порівнянні з аналогічним періодом 2019 року, Великобританії - на 20,8%, а США - на 31,4%. Падіння показників стало наймасштабнішим за весь час спостережень [5].

За підрахунками міжнародного інвестбанку JP Morgan і аналітичного агентства IHS Markit, в квітні 2020 року рівень ділової активності в світі опустився до мінімуму з часів фінансової кризи 2008-2009 років. У травні показник почав помірно зростати в міру ослаблення пандемії і часткового зняття обмежень в ряді країн. Тим часом восени відновлення активності сповільнилося в зв'язку з початком другої хвилі COVID-19 [4].

У зв'язку з поширенням коронавірусу нового типу в багатьох країнах прийняті екстрені заходи для підтримки населення і стабілізації економіки.

Рада Євросоюзу погодила виділення € 37 млрд в рамках заходів для захисту економік блоку. Влада надала фінансову допомогу постраждалим від спалаху коронавірусу на суму \$ 100 млрд., Німеччина – € 750 млрд., Італія – € 25 млрд., Польща – близько 212 млрд злотих (€ 46,2 млрд), Україна – 64 млрд. грн. (\$ 2,3 млрд.).

З метою запобігання подальшого поширення загрозової хвороби, у березні 2020 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України № 530-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», в якому внесено зміни до цілого ряду законодавчих актів, зокрема, до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Податкового кодексу України, Митного кодексу України, Кодексу законів про працю України та ін. [4].

Найближча мета полягає в тому, щоб взяти пандемію під контроль і пом'якшити економічні збитки людям, компаніям і країнам. І політики повинні почати планувати наслідки пандемії.

Експерти світового банку вважають, що можливі найрізноманітніші сценарії. При песимістичному сценарії, який передбачає продовження зростання захворюваності і затримки з впровадженням вакцини, зростання світової економіки в 2021 році може бути обмежений 1,6 відсотка. При оптимістичному сценарії, який передбачає успішне приборкання пандемії і прискорення процесу вакцинації, темпи економічного зростання в світі можуть досягти 5 відсотків [2].

Список використаних джерел

1. Аналітичний портал «Слово і Діло». URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/17/infografika/suspilstvo/koronavirus-sviti-yak-zminylasya-robota-orhaniv-vlady-ta-mizhnarodnyx-orhanizacij>

2. В 2021 году рост экономики в странах Восточной Европы будет скромным – 1,3 процента. URL: <https://news.un.org/ru/story/2021/01/1393612>
3. Дробот Е.В. Мировая экономика в условиях пандемии COVID-19: итоги 2020 года и перспективы восстановления Экономические отношения. 2020. Том 10. № 4. С. 938-960.
4. Какие меры для поддержки экономики вводили в разных странах в связи с коронавирусом. URL: <https://tass.ru/info/8088363>
5. Мировая экономика после пандемии: ООН призывает к глобальной консолидации. URL: <https://news.un.org/ru/story/2021/01/1395082>
6. Liu H., et al. The COVID-19 outbreak and affected countries stock markets response. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020. № 17(8). p. 2800. doi: 10.3390/ijerph17082800.
7. Nicola M., et al. The socio-economic implications of the coronavirus and COVID-19 pandemic: A review. *International Journal of Surgery*. 2020. № 78. p. 185–193.

Вовчок І. А.,
студент ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України

Сокур Н. В.,
доцент кафедри
гуманітарних та соціально-політичних наук
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України
канд. політ. наук

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: КОМПАРАТИВНИЙ ДОСВІД

Недостатній ступінь розробленості проблематики компаративного аналізу концептуальних моделей систем забезпечення національної безпеки не дає змоги всебічно оцінити можливості використання досвіду країн - членів НАТО і ЄС щодо публічного управління національною безпекою в Україні [1].

В умовах глобалізації інтеграційні процеси справедливо розглядаються як засіб вирішення багатьох актуальних проблем і

суперечностей, що постали перед світовим співтовариством. Проголошення керівництвом Української держави курсу на інтеграцію до НАТО і ЄС повністю відповідає не тільки національним інтересам України, а й тенденціям розвитку сучасних міжнародних відносин. Ця обставина визначає зв'язок загальної проблеми з найбільш важливими науковими та практичними завданнями дослідження проблем теорії та практики адаптації досвіду країн - членів НАТО і ЄС щодо публічного управління національною безпекою для потреб України [2].

Автор дисертаційного дослідження «Воєнні - політичні моделі держав в управлінні національною безпекою євроатлантичних і пострадянських країн» Пелих А.О. зазначає, що завдання компаративного дослідження систем забезпечення національної безпеки може розглядатись, як історичний аналіз передумов формування систем забезпечення національної безпеки держав і взаємозв'язку концепцій безпеки і державного управління за конкретно - історичних умов. Крім цього, здійснюється виявлення сильних і слабких сторін систем забезпечення національної безпеки держав в умовах динамічного безпекового середовища та з'ясовуються сильні і слабкі сторони партисипаторної взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства у сфері забезпечення національної безпеки за умов різних політичних режимів [3].

Як зазначає Шевченко М.М., одиницями компаративного аналізу систем забезпечення національної безпеки можна розглянути, основні чинники, які впливають на формування концептуальних засад забезпечення національної безпеки, а саме : політичний режим, геополітичний статус і код держави, інтегральну могутність держави, модель державного управління. Концептуальні засади розбудови та функціонування систем національної безпеки досліджуваних держав, а саме: конституційні засади політики національної безпеки, концептуальні питання забезпечення національної безпеки, також структуру, функції, завдання систем забезпечення національної безпеки досліджуваних держав, державні механізми, інструменти та методи забезпечення національної безпеки конкретної держави. Вплив нових соціальних структур і міжнародних організацій, глобальної системи та регіональних систем безпеки на державну політику національної безпеки в різних країнах, аспект наступності в державному управлінні національною

безпекою, що розуміється як зв'язок нового зі старим, як перенесення окремих аспектів старого в нову якість.

У вказаному переліку одиниць компаративного аналізу систем забезпечення національної безпеки не повною мірою відображено питання впливу систем глобальної та міжнародної безпеки, глобального управління на національні системи державного управління у різних сферах життєдіяльності. Саме тому, вказаний перелік одиниць компаративного аналізу систем забезпечення національної безпеки може бути доповнений з урахуванням результатів наукових досліджень у рамках теорії інституціональних матриць.

Інституціональну матрицю системи забезпечення національної безпеки розглядаємо як: сукупність інститутів, які склалися історично й безпосередньо регулюють діяльність і відносини суб'єктів забезпечення національної безпеки, а саме: інститут безпекової аналітики, прийняття державно - управлінських рішень у сфері забезпечення національної безпеки, планування у сфері забезпечення національної безпеки, організаційно - управлінської діяльності у сфері забезпечення національної безпеки, інститути профілактики та протидії загрозам національній безпеці, розвитку системи забезпечення національної безпеки, взаємодії суб'єктів безпеки в системі забезпечення національної безпеки, комунікації в системі забезпечення національної безпеки, інститут партисипаторної взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства з питань забезпечення національної безпеки, інститут взаємодії держави з колективними системами безпеки, та інститут контролю стану національної безпеки [4].

Чигринський В.А. вважає, що з курсу європейської та євроатлантичної інтеграції України для політичної та державно - управлінської еліти випливає нагальна потреба у засвоєнні цінностей, принципів і стандартів забезпечення безпеки, притаманних для об'єднаної Європи, та впровадження їх у практику публічного управління національною безпекою. Надзвичайна актуальність оцінки можливостей упровадження у практику публічного управління національною безпекою позитивного досвіду провідних іноземних держав потребує удосконалення методики компаративного дослідження систем забезпечення національної безпеки із використанням основних положень інституціональної теорії [5].

Отже, використання компаративістичних досліджень при забезпечення національної безпеки також як у проведенні конституційно – правової

реформи в Україні є надзвичайно важливим фактором. Маючи міждисциплінарну природу, юридична компаративістика підкреслює необхідність визнання актуальності проблемної побудови науки, пошуку предмету компаративних досліджень не лише на рівні загальнотеоретичних, спеціальних та галузевих юридичних наук, а й у всьому діапазоні існування правової реальності, від правопорядку світу, прав людства до правового простору соціальних груп, громад, безпосереднього життя конкретного суб'єкта права. Саме порівняльне правознавство може бути фундаментом для забезпечення безпеки та проведення ефективної та високо дієвої конституційної реформ в нашій державі, адже досвід прогресивних країн світу завжди доцільний для України.

Список використаних джерел

1. Костенко Д.М. Формування мережевої архітектури публічного управління в контексті забезпечення національної безпеки. Дисертація [Електронний ресурс]. URL : <http://academy.gov.ua/pages/dop/237/files/b17957b2-2d1a-4de1-838f-48fdded71896.pdf>
2. Матюшенко І. Ю., Беренда С. В., Рєзніков В. В. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції. Навчальний посібник. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. [Електронний ресурс]. URL : https://ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/4_Evrointegr.pdf
3. Пелих А.О. Воєнно-політичні моделі держав в управлінні національною безпекою євроатлантичних і пострадянських країн : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01. НАДУ. Київ, 2017 [Електронний ресурс]. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/137/files/52e5eb78-92f7-42db-a4bd-44ba51c174b4.pdf>
4. Шевченко М.М. Збірник наукових праць «Методологія компаративного аналізу систем забезпечення національної безпеки». За заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. Київ : НАДУ 2015. Вип. 1. С. 5–16.
5. Чигринський В.А. Концептуальні та прикладні аспекти компаративного дослідження зарубіжного і вітчизняного досвіду забезпечення національної безпеки [Електронний ресурс]. URL: <http://pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/17-2020/5.pdf>

Печенкін І. В.
*аспірант кафедри інформаційної політики
та цифрових технологій
НАДУ при Президентові України*

СТВОРЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ОСКАРЖЕННЯ СЕРВІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Світова криза, викликана пандемією поширення вірусу CoVid-19, змінила впорядкований уклад життєдіяльності світової спільноти. Перед державним та приватним сектором постала проблема забезпечення доступу до всіх без виключення бізнес процесів та отримання публічних послуг органів публічної влади в дистанційному режимі. Непрогнозована ситуація продемонструвала різний рівень готовності протистояти екстреним ситуаціям у забезпеченні державних послуг населенню, достатньої комунікації та цифрової нерівності.

У країнах Європейського союзу надання якісних державних послуг населенню та формування моделей оскарження сервісної діяльності органів публічної влади є важливим завданням для вирішення якого необхідно об'єднати законодавчі ініціативи країн-членів щодо прав, які визначених в Хартії основних прав ЄС (9. Хартія). Національні законодавства окремих країн ЄС історично розвивалися неоднорідно та мають окремі відмінності та поділяється на наступні моделі: континентальну, континентально-федеральну, англосаксонську, скандинавську, центрально-європейську, східноєвропейську, змішану. Тому в ЄС уніфікується законодавство з метою однаково високого рівня якості послуг, які надаються на її території та формування моделей їх оскарження.

В Україні останнім часом ратифіковано основні міжнародно-правові норми у сфері застосування моделей оскарження сервісної діяльності органів публічної влади, що спричинило запровадження нових механізмів цифровізації публічного управління. Упродовж 2019-2021 років Україна активно здійснює процеси цифрових трансформацій публічного управління. Ухвалено ряд стратегій, створено Міністерство цифрової трансформації, яке очолює віце-прем'єр міністр Уряду, а рішення впроваджуються за умов парламентського контролю Комітету з питань цифрової трансформації Верховної Ради України.

В подальшому необхідно уніфікувати правові норми у цій сфері, перспективною є розробка та прийняття нормативно-правових актів, які регулюватимуть застосування процедури оскарження сервісної діяльності органів публічної влади, участі та впливу споживача на державно-управлінське рішення.

У 2021 році в Україні розпочинається, прогнозований в аналітичному середовищі [1], перегляд Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі Угода) [2], яка була підписана 21.03.2014 року та складається з 486 статей і чотирьох десятків додатків до неї. Чітких строків реалізації Угоди не було передбачено, однак одним з його пунктів вказано про подальший можливий її перегляд раз на п'ять років. Повністю Угода вступила в дію лише з 1 вересня 2017 року та формально з 1 вересня 2021 року з'являться умови для перегляда окремих її положень, про що Україна не раз заявляла враховуючи необхідність модернізації Угоди в частині захисту її економічних інтересів стосовно лібералізації умов зони вільної торгівлі та діяльності вільних економічних зон.

Зазначеною вище Угодою передбачено низку норм стосовно забезпечення ефективності механізмів оскарження сервісної діяльності органів публічної влади. Зокрема, положеннями Глави 12 Угоди («Прозорість») унормовано порядок здійснення адміністративного провадження (стаття 285), перегляду і оскарження (стаття 286), регулятивної якості і виконання та належної поведінки в управлінні (стаття 287), а статтею 471 забезпечення вільного доступу до своїх компетентних судів та адміністративних органів для захисту особистих і майнових прав.

Після укладання вищезазначеної Угоди, 15 липня 2014 року Організацією економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) прийнято визначний документ для реалізації формування переходу до концепції сервісної політики провідних держав по відношенню до змін національних законодавств щодо забезпечення надання послуг, якості та прозорості у взаєминах з громадянином. Цим документом стали Рекомендації по стратегіям цифрового уряду (5. Рекомендації Ради ОЕСР) – перший міжнародно-правовий документ щодо регламентації функціонування цифрового врядування країн. Рекомендації були розроблені та схвалені за пропозицією Комітету ОЕСР по державному управлінню, в якому Україна з 2008 року має статус постійного

спостерігача. Вони спрямовані на те, щоб допомогти країнам запровадити стратегічні підходи до використання технологій, які стимулюють більш відкриті, ефективні заходи, засновані на широкій участі громадськості, підготуватися урядам до технологічних змін і цифрових можливостей та отримати від них позитивні результати в довгостроковій перспективі для створення суспільних цінностей і зниження ризиків, пов'язаних з якістю надання послуг громадянам, підвищити ефективність державного сектора, суспільну довіру, а також багаторівневе і багатостороннє управління.

Зауважимо про те, що ОЕСР – це міжнародна організація, яка створена у 1960 році в Парижі, яка та об'єднує 37 країн світу з інноваційними економіками та активно співпрацює з іншими країнами світу (в тому числі з Україною) у рамках спеціалізованих програм, міжнародних заходів тощо. Між Україною та ОЕСР 07.10.2014 року був підписаний Меморандум про взаєморозуміння та поглиблення співробітництва [3].

Вказаний вище офіційний документ став підґрунтям для розробки та прийняття країнами-учасниками стратегій цифрової трансформації в своїх країнах.

У 2016 році за ініціативою Уряду України та недержавного експертного співтовариства було розроблено та прийнято проект Цифрова адженда України «Цифровий порядок денний» 2020, яким в сімнадцяти розділах розписані основні принципи цифровізації України. В даний час в експертному середовищі аналітиками незалежного аналітичного Центру «Український інститут майбутнього» продукується створення програмного документу: «Україна 2030е – країна з розвинутою цифровою економікою» з розробкою напряму щодо цифровізації публічного управління, яка представлена в розділі 6.6.2. «Роль держави в досягненні КРІ» [4].

Очевидним є те, що Україна для досягнення стратегічних цілей потребує здійснення стрибкоподібного форсованого розвитку цифрових трансформацій на прикладі вже розроблених та впроваджених стратегій та має забезпечити нормативне закріплення досвіду країн ЄС в своїх нормативно-правових документах, в яких буде закріплено прагнення та плани доручення до таких європейських складових стратегій цифрової трансформації як: реєстри даних, як головного джерела конкурентоспроможності; розвитку сфери Інтернету речей; цифрові трансформації як окремих бізнесів, так і цілих галузей економіки та управління; економіка спільного користування; віртуалізація фізичних інфраструктурних ІТ-систем; штучний інтелект; цифрові платформи.

Список використаних джерел

1. Щодо перспектив перегляду Угоди про асоціацію з ЄС. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень. Київ. НІСД. 2020. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/material-1-1.pdf>
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
3. Угода про відновлення Меморандуму між Урядом України та Організацією економічного співробітництва та розвитку. Угода. Міжнародний документ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-21#Text
4. Україна 2030е – країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-6>

Піроженко Н. В.,
доцент кафедри публічного управління
та регіоналістики
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
к.держ.упр., доцент

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОФІЛАКТИКИ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОГО ТРАВМАТИЗМУ

В усіх країнах світу, незалежно від рівня автомобілізації, існує необхідність в підвищенні безпеки транспортної системи для всіх її користувачів, а також зниженні існуючого в даний час нерівності в рівні ризику постраждати від дорожньо-транспортного травматизму.

Транспорт відіграє важливу роль у комплексному розвитку господарства будь-якої країни, що забезпечує погоджену і стабільну роботу всіх підрозділів господарського комплексу країни. Щодня на наших дорогах гинуть і отримують травми тисячі людей. Чоловіки, жінки і діти, які йдуть пішки, їдуть на велосипедах або на інших видах транспорту в

школу, на роботу, грають на вулицях або відправляються в тривалу подорож, можуть бути травмовані чи не повернутися додому до великого горя сімей і суспільства. Мільйони щорічно проводять довгі тижні в лікарнях після важких аварій, а багато хто так і не виживає або не зможе працювати або грати, як раніше. Заходи, що вживаються нині та зусилля для вирішення проблеми безпеки на дорогах мінімальні в порівнянні з цими зростаючими людськими стражданнями.

Для підвищення безпеки на дорогах необхідний підхід, що включає різні важливі елементи, що не застосовувалися раніше. У зв'язку з цим потрібно, щоб особи, що визначають політику і приймають рішення, фахівці і практики визнали, що проблема транспортного травматизму носить терміновий характер, але заходи її вирішення вже в значній мірі відомі. Буде потрібно інтегрувати стратегії дорожньо-транспортної безпеки з іншими стратегічними (і іноді конкуруючими) цілями, наприклад, пов'язаними з навколишнім середовищем, доступністю і рухливістю [2].

В Україні по ряду об'єктивних (бурхливий розвиток автомобілебудування в СРСР, що почався лише в 60-70 роки XX століття, що істотно вплинуло на збільшення інтенсивності дорожнього руху) і суб'єктивних (неадекватна оцінка керівництвом країни зростання ступеня інтенсивності руху, стану справ в країні з аварійністю на дорогах та спроба в цьому зв'язку «побороти» її командними методами) причини не вдалося досягти очікуваних результатів [1].

За статистичними даними Національної поліції України у минулому 2019 році в Україні було скоєно 160 675 дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП). У поточному 2020 році, вже за 9 місяців було скоєно 2720 (-11,7 % порівняно з аналогічним періодом 2019 року) ДТП, а 3014 (-11,1 %) – було травмовано [4].

Населення країни, особливо великих міст, виявилось слабо підготовленим до безпечної участі в дорожньому русі. Нові шляхи вирішення даної проблеми в основному пов'язані з реалізацією системного підходу до організації роботи і створенням ефективної системи попередження ДТП. Багатовікова практика в Україні і за кордоном переконливо доводить, що успіх цілком залежить від того, наскільки взаємопов'язано побудована і функціонує та чи інша система вирішення проблем життєдіяльності.

Системний підхід сприяє подоланню фрагментарності людського сприйняття. Він виходить з цілісності навколишньої реальності і оперує такими поняттями: система, компонент, зв'язок, структура і т. д.

Основний фактор, необхідний для зниження рівня дорожньо-транспортного травматизму, - створення інституційного ресурсу, що включає широкий діапазон взаємопов'язаних галузей, заснованого як на сильній політичній залученості, так і на достатніх і безперервно надходять ресурсах.

Близько 30 років тому в США Вільям Хеддон надихнув фахівців з безпеки, назвавши дорожній транспорт погано спланованою системою «людина-машина», яка потребує всебічного системного підходу. Він дав визначення трьох тимчасових фаз дорожньо-транспортної пригоди, які йдуть одна за одною: до ДТП, ДТП і після ДТП. Він також дав визначення епідеміологічної тріади людини, машини та навколишнього середовища, які можуть взаємодіяти в кожній фазі ДТП. Ця робота привела до значного прогресу в розумінні факторів, пов'язаних з: поведінкою людини; дороги і транспортним засобом, які відображаються на кількості і тяжкості нещасних випадків на дорожньому транспорті [3].

За умови «системного» підходу ставиться мета виявити і виправити основні джерела помилки або пороки проектування, що сприяють летальним і тяжким тілесним ушкодженням в ДТП, а також знизити тяжкість травм і нейтралізувати їх наслідки. На основі розробок Хеддона в різних країнах були випробувані, за допомогою наукових досліджень і емпіричних спостережень, різноманітні стратегії і техніки зниження частоти нещасних випадків.

Серед стратегій є заходи з наступними цілями:

- знижувати ступінь схильності до ризику;
- попереджати випадки ДТП;
- знижувати тяжкість травми в разі ДТП;
- пом'якшувати наслідки травми за допомогою вдосконаленого догляду після ДТП [3].

Такий системний підхід до здійснюваних заходів планується і виконується в рамках більш широкої системи забезпечення безпеки. Створення потенціалу системного управління безпекою - довготривалий процес, який в країнах з високим рівнем доходу розвивався протягом тривалого періоду автомобілізації, а також зростання і реформ установ. У

країнах з низьким і середнім рівнем доходу системне управління безпекою зазвичай слабкіше і потребує підкріплення.

Хоча в багатьох країнах з високим рівнем автомобілізації спостерігається прогрес, практична реалізація системного підходу залишається найважливішою проблемою для осіб, які формують політику, і фахівців, що займаються дорожньою безпекою. на дорогах за допомогою таких заходів, як проектування удосконалених транспортних засобів і менш небезпечного обладнання придорожньої території, і вдосконалення систем медичної допомоги в разі травм [5].

До розвитку інституційного потенціалу здійснення політики транспортної безпеки залучається широке коло учасників, що представляють різні групи інтересів. У багатьох країнах відповідальність за безпеку на дорогах розподілена на різних рівнях уряду; при цьому рішення про стратегію приймаються на місцевому, національному та міжнародному рівнях. У США, наприклад, відповідальність розділена між федеральним урядом і окремими штатами [7].

У країнах Євросоюзу значна частина правил, що відносяться до безпеки транспортних засобів, ініціюється в централізованому порядку в Брюсселі (Бельгія). Побудова багатогалузевого інституційного потенціалу, як в урядовій, так і в неурядовій сфері, - найважливіший фактор розвитку дорожньо-транспортної безпеки; воно може бути здійснено тільки загальнонаціональним політичним участю [6].

Досвід кількох країн вказує на те, що можливість застосування ефективних стратегій зниження дорожньо-транспортного травматизму підвищується, якщо існує окремий урядовий орган, наділений повноваженнями і бюджетом для планування і здійснення своєї програми.

Прикладів «самостійних» органів дорожньої безпеки мало. Однак в 1960-ті рр. Швеція і США створили органи транспортної безпеки, окремі від основних міністерств транспорту. І протягом відносно короткого періоду часу вони зуміли здійснити цілий ряд нових заходів щодо Підвищення дорожньої безпеки. Шведське управління дорожньої безпеки (СРСО) було створено в кінці 1960х рр., воно несло відповідальність за дорожню безпеку. Хоча йому не вистачало широких повноважень і ресурсів, кількість смертей на дорогах з 1970 х по середину 1980-х рр. з кожним роком знижувався.

У 1993 р СРСО було злито з органом, що володів великими повноваженнями і ресурсами, Шведською національною дорожньою

адміністрацією (СНРА), якій міністерство транспорту та комунікацій делегувало повну відповідальність за політику дорожньої безпеки [6].

Стратегічні рішення, спрямовані на ефективне запобігання дорожньо-транспортного травматизму, повинні ґрунтуватися на повній та об'єктивній інформації, а не на окремих повідомленнях з місць. Перш за все, необхідні дані про частоту і типах дорожньо-транспортних пригод. Значне зниження ризику і тяжкості ДТП може бути досягнуто тільки систематичним вирішенням основних проблем дорожньо-транспортного травматизму на основі зібраних даних.

Традиційно дорожньо-транспортна безпека відносилася до компетенції транспортної галузі, причому її основна увага обмежувалося створенням інфраструктури та управлінням зростанням транспортних потоків.

У період різкого зростання автомобільного транспорту в 1960-ті рр. в багатьох розвинених країнах часто створювалися служби транспортної безпеки, зазвичай в рамках урядового міністерства транспорту. Але часто між цими органами та іншими урядовими установами, що займаються дорожньо-транспортною безпекою, не існувало достатньої координації ні на національному, ні на місцевому рівнях. Наприклад, в деяких випадках стандарти безпеки автомобілів розроблялися міністерствами торгівлі та промисловості, а виконання правил дорожнього руху контролювалося на місцевому або регіональному рівні, системою міністерства юстиції. В цілому сектор охорони здоров'я включався в роботу занадто повільно [6].

Другим кроком вперед стало створення органів технічної і наукової підтримки дорожнього транспорту на національному рівні, які, в тому числі, приймали рішення щодо дорожньо-транспортної безпеки.

Як приклади можна навести Шведський національний інститут дорожньо-транспортних досліджень, створений в 1971 р, Лабораторію дорожніх досліджень Великобританії і Центри дослідження автокатастроф в Аделаїді і Сіднеї (Австралія), а також Австралійська рада дорожніх досліджень.

У США подібні Дослідницькі центри були включені в національну службу з безпеки транспорту. Також для надання незалежних консультацій і управління були створені офіційні консультативні органи, такі, як Національна рада з безпеки транспорту та Рада транспортних досліджень (у складі Національної академії наук США).

Неурядовий сектор може зіграти важливу роль у зниженні кількості дорожньо-транспортних пригод [6]. Неурядові організації (НУО) найбільш сприяють безпеці на дорогах, коли вони:

- оприлюднюють справжні масштаби проблеми дорожньо-транспортного травматизму;
- надають особам, що визначає політику, неупереджену інформацію;
- виявляють і пропагують доказово ефективні і суспільно прийнятні рішення проблеми, також беручи до уваги їх вартість;
- ставлять під сумнів неефективні заходи;
- формують ефективні коаліції організацій, рішуче зацікавлених в зниженні кількості катастроф;
- вимірюють свій успіх своєю здатністю впливати на здійснення ефективних заходів щодо зниження кількості ДТП [5].

Прикладом НПО, що займається дорожньої безпекою, є травматологічний комітет Королівського хірургічного коледжу Австралазії, заснований в 1970 р., серед його цілей:

- досягнення і підтримання найвищого можливого рівня посттравматичного догляду за особами, які отримали травми в результаті ДТП;
- розробка програм навчання і підвищення кваліфікації для студентів і аспірантів;
- збір і поширення реальних клінічних даних, корисних для виявлення проблем травматизму в результаті ДТП;
- активна пропаганда заходів попередження травматизму; і підтримка програм сповіщення населення [5].

Таким чином, розглядаючи системний підхід як умову ефективної організації безпечного дорожньо-транспортного процесу, ми вважаємо, що досягти високих результатів можна при організації системи, кожен елемент якої обумовлює і створює передумови для подолання проблем недосконалості законодавчого регулювання, інформаційного, інженерно-технічного, медичного та матеріального забезпечення, організаційної структури системи, відсутності єдиного державного механізму координації роботи суб'єктів дорожньо-транспортного травматизму - державних та недержавних структур; неефективного використання наявних ресурсів; неготовності громадської свідомості, яка ще не підготовлена до сприйняття європейських стандартів у цій галузі; недостатнє фінансування галузі.

Список використаних джерел

1. Бортник Н. П., Єсімов С. С. Проблеми нормативно-правового регулювання діяльності Національної поліції у сфері безпеки дорожнього

руху; стаття; Навчально-науковий інститут права та психології Національного університету “Львівська політехніка”; Львів: 2016 .

2. Положення про Департамент патрульної поліції [Електронний ресурс] : наказ Національної поліції України від 06.11.2015 року № 73 (у редакції наказу Національної поліції України від 03 вересня 2019 року № 887). Офіц. веб-сайт Департаменту патрульної поліції України. URL: <https://patrol.police.gov.ua>

3. Статистика дорожно-транспортных происшествий в Европе: сборник Европейской Экономической Комиссии ООН. Европейская Экономическая Комиссия ООН. Нью-Йорк, 2011. 45 с.

4. Статистичні дані ДТП Департаменту Патрульної поліції Національної поліції України. URL: <https://patrol.police.gov.ua>

5. Keeping children safe in traffic. Paris : Organisation for Economic Cooperation and Development, 2014. 129 p. URL: <https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/04childrensafe.pdf> .

6. Traffic safety facts Child restraint use in 2008: overall results. Washington : DC; National Highway Traffic Safety Administration, 2009. 6 p. URL: <https://crashstats.nhtsa.dot.gov/Api/Public/ViewPublication/811135>.

7. World report on child injury prevention. Geneva : World Health Organization & United Nations Children’s Fund, 2015. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK310645>.

Чернюк С. В.

*студентка з курсу денної форми навчання спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»,
Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського*

ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СТВОРЕННІ ТА РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Досвід зарубіжних країн дає можливість стверджувати, що ринкові відносини визначають потребу створення гарантованого соціального захисту населення, яке втратило працездатність, у зв’язку з інвалідністю, з віком, втратою годувальника.

Першою повноцінною пенсійною системою була впроваджена О. Бісмарком в Німеччині, система обов'язкового пенсійного забезпечення, яка спиралась на принцип солідарності поколінь (1889). Пізніше аналогічні системи були втілені іншими провідними країнами Європи: Данією (1891), Великобританією (1908), Францією (1910), Швецією (1913), Італією (1919) [1]. Кожна країна пішла власним шляхом побудови пенсійної системи виходячи з різних особливостей розвитку. Однак завданнями будь-якої системи пенсійного забезпечення є: захист від бідності; забезпечення доходом при завершенні трудової діяльності.

Україна, як і решта країн Європи, стоїть перед кризою системи державного пенсійного забезпечення. Причинами є: швидке старіння та депопуляція населення. За даними Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, до 2050 року на 1000 осіб працездатного віку припадатиме 727 – у непрацездатному [2, с.108].

Хочу зазначити, що існують такі системи пенсійного забезпечення як капіталізована (накопичувальна), солідарна (розподільна) та багаторівнева (змішана) системи. І в кожній з цих систем є свої переваги та недоліки.

Головною перевагою розподільних пенсійних систем, базованих на поточному фінансуванні, є можливість розпочати негайну виплату пенсій. Такі системи забезпечують більш надійний захист та вищу норму заміщення (співвідношення пенсії та заробітної плати) для осіб з невисоким рівнем доходів, тобто перерозподіл доходів усередині покоління. Однак у розподільній системі існує пряма залежність між величиною пенсійних фондів та демографічною ситуацією, станом ринку праці, наприклад: рівня зайнятості, безробіття, заробітної плати, співвідношення чисельності платників внесків до пенсійної системи та пенсіонерів. Головною перевагою накопичувальної пенсійної системи є особиста відповідальність кожної застрахованої особи за формування умов власного життя. Пенсійна система, повністю побудована за накопичувальним принципом, збільшує сукупні накопичення економіки і приводить до збільшення інвестицій та економічного зростання. Накопичувальна система позбавлена впливу демографічного явища, надає свободу вибору її учасникам і забезпечує співвідношення розмірів пенсії залежно від заробітної плати та ефективності використання накопичень [3].

Багаторівнева пенсійного забезпечення полягає у диверсифікованості пенсійного забезпечення, поєднанні обох описаних вище моделей і створенні трирівневої пенсійної системи: обов'язкової перерозподільної

державної системи, обов'язкової накопичувальної системи та добровільного пенсійного страхування. Більшість країн Центральної і Східної Європи надали перевагу саме цій системі. Вона створила необхідні умови для взаємодії між пенсійним зобов'язанням, фіскальною політикою, економічним розвитком та соціальними цілями. Частина обов'язкового пенсійного внеску у багаторівневій системі передається приватним установам, чим поступово знижуються суспільні витрати на пенсійне забезпечення.

Трирівневу в своїй основі модель має пенсійна система Німеччини: обов'язкове пенсійне страхування; корпоративне пенсійне страхування, що є добровільною справою керівників підприємств і фірм; приватне страхування. Якщо перший (державний) рівень пенсійної системи Німеччини базується на обов'язковості відрахувань частини заробітної плати працівника і доплати держави до рівня прожиткового мінімуму при низькій заробітній платі, то другий і третій (недержавні) рівні засновані на добровільній участі роботодавця (в одному випадку) і самого працівника (в другому) при стимулюючих заходах держави [4].

Також важливим для здійснення різних реформ вітчизняної пенсійної системи – є досвід найближчих до України сусідніх країн постсоціалістичного простору. З 2002 року почали здійснювати на багаторівневій основі пенсійну реформу в РФ. В даний час у створеній трирівневій пенсійній моделі нагромаджувальна складова ще недостатньо задіяна і менш значима, ніж у розвинутих країнах світу, а найважливішим інститутом страхування залишається державний пенсійний фонд. Особливості та проблеми розвитку Недержавного Пенсійного Фонду в Росії обумовлені статусом некомерційної організації, наявністю законодавчо встановленого мінімального розміру сукупного вкладу засновників, нормативу долі інвестиційного доходу від розміщення пенсійних ресурсів, малою кількістю учасників у них, невисокими показниками обсягу пенсійних активів і капіталізації фондів [5].

Цікавим є досвід Польщі з реформування пенсійної системи. Нова польська пенсійна система набула чинності 1 січня 1999 р. і базувалась на трьох незалежних компонентах. Із трьох компонентів системи два – обов'язкові та один – добровільний. Обов'язковий пенсійний компонент становить 19,5% від заробітної плати і складається із двох складових. Перша – 12,2% від заробітку у вигляді розподільного елемента системи перебуває у віданні польського Управління соціального страхування.

Розмір майбутньої пенсії в Польщі залежить як від загальної суми сплачених внесків, що є похідним від розміру зарплати і виробничого стажу, так і від середньостатистичного показника тривалості життя. Друга складова дорівнює 7,3% від основи нарахувань і є накопичувальним елементом системи. Його обслуговують відкриті пенсійні фонди [6].

У Казахстані з 1998 р. здійснюється пенсійна реформа чилійського зразка, що полягає у поступовій відмові від розподільної і переході на приватну накопичувальну схему. Протягом 30 років передбачається збереження розподільного рівня, але внески роботодавців у нього знижені з 25,5 до 15% фонду заробітної плати. Обов'язковий другий, накопичувальний, рівень фінансується за рахунок внесків працівників у розмірі, що дорівнює 10% від заробітної плати (заробітна плата була скоригована, щоб компенсувати цей новий вид відрахування). Третій, добровільний, рівень формують добровільні приватні відрахування роботодавця чи обох сторін. Однак перспективи реформи ще дуже невизначені. Казахстан здійснює радикальну пенсійну реформу в умовах відсутності достатньо розвинених ринків капіталу, регулюючих державних органів чи інституцій громадянського суспільства.

Пенсійна реформа в Латвії була розпочата в 1995 році. У 1997 році було запроваджено третій рівень (приватні пенсійні фонди). Другий рівень був введений в дію в липні 2001 року. Відповідно до нового законодавства всі особи у віці до 30 років зобов'язані брати участь у фондах другого рівня, а особи віком до 49 років можуть робити це добровільно. У пенсійній системі першого рівня Латвії було запроваджено умовно-накопичувальні рахунки. За цією моделлю при виході на пенсію виплати складаються з остаточної суми внесків та нарахованого на них інвестиційного доходу, який уряд нараховує за використання пенсійних коштів для розвитку економіки [7].

Для оцінки сучасного стану пенсійної системи в Україні О. Буряченко пропонує скористатися методом моніторинга дослідження і презентації інформації, якою найчастіше користуються при проведенні конкретних дій або певних змішаних заходів, здійснюваних на основі теоретичних і практичних розробок, що використовуються для з'ясування ситуації у певній практичній сфері. Він вважає, що моніторинг поточного стану пенсійної системи України – це сукупність дій, коли потрібно виявити «слабку ланку» в тій чи іншій програмі, здійснити контроль за середовищем діяльності та соціальними процесами, які відбуваються в

суспільстві. Аналізуючи пенсійну систему України, можна виділити такі її складові: – однокомпонентна система (Закон «Про пенсійне забезпечення»); – трикомпонентна (Закон «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування») [8].

З прийняттям законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і «Про недержавне пенсійне забезпечення» в 2004 розпочато впровадження пенсійної реформи, сутність якої полягає в переході до трирівневої пенсійної системи: *Перший рівень* — це солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, в якій усі кошти, що перераховуються підприємствами та застрахованими особами до Пенсійного фонду України, одразу ж виплачуються нинішнім пенсіонерам. *Другий рівень* — накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Передбачається, що вона буде введена в дію у 2012 році. Частина обов'язкових пенсійних відрахувань (до 7% від заробітної плати працівника) буде спрямована на персональні рахунки громадян. Ці кошти будуть інвестуватися в українську економіку, а інвестиційний дохід збільшуватиме розмір майбутніх пенсійних виплат. *Третій рівень* — система недержавного пенсійного забезпечення. В цій системі можуть брати участь добровільно як фізичні особи, так і юридичні особи-роботодавці [9].

На думку Г. Яшник, система пенсійного забезпечення повинна містити наступні складові: 0 рівень – базова державна пенсія (на рівні прожиткового мінімуму) особам, що не мають права на пенсію, та допомога соціально незахищеним верствам населення за рахунок коштів державного бюджету (від податкових надходжень); I рівень – солідарна система, що забезпечує виплату пенсій за єдиними процедурами всім громадянам у разі виконання визначених умов (певний мінімальний стаж, мінімальний рівень внесків до солідарної системи); пенсія особам, що працювали на шкідливих роботах, за наявності обумовленого стажу шкідливої роботи повинна виплачуватися за рахунок коштів підприємств чи корпоративних фондів; II рівень – обов'язкова державна накопичувальна система; III рівень – добровільна накопичувальна система через недержавні пенсійні фонди, страхові компанії тощо. Мають бути скасовані всі особливі види пенсій (призначення за єдиними правилами), а вищий рівень пенсійного забезпечення особам, що реалізовували особливі функції держави, має досягатися шляхом підвищеного рівня оплати праці

впродовж трудової діяльності (і відповідно, більшого рівня внесків до пенсійної системи).

Висновок: було проаналізовано зарубіжний досвід, який демонструє що найбільш вдалою для досягнення успіху пенсійного забезпечення в сучасних умовах слід використовувати трирівневу (змішану) систему, яка в собі охоплює розподільну систему, обов'язкову накопичувальну систему та добровільну систему особистих пенсійних збережень.

Список використаних джерел

1. Мосейко В. В. Генезис пенсионных систем как проявление социальной функции государства. В. В. Мосейко. URL : www.rusrand.ru/Doklad5/Moseiko.pdf.

2. Комплексний демографічний прогноз України на період до 2050 р. (колектив авторів). За ред. Е.М. Лібанової. К.: Український центр соціальних реформ, 2006. 138 с.

3. Барр Николас. Пенсионная головоломка. Предварительные условия и возможные варианты политики при разработке систем пенсионного обеспечения. *Вопросы экономики*. 2002. № 29. URL: <http://imf.org/External/Pubs/FT/issues/issues29/rus/issue29r.pdf>.

4. Офіційний сайт Бучанської районної державної адміністрації Київської області (розділ «Світовий досвід пенсійних систем»). URL: <http://ks-rda.gov.ua/info/pfu/13672/>

5. Дегтярь Л. С. Мировой опыт пенсионных реформ и реформирование пенсионной системы в России. Актуальные проблемы совершенствования пенсионного законодательства в Российской Федерации (к вопросу о пенсионной реформе) Основные проблемы социального развития России – 46. *Аналит. вестн. Совета Федерации ФС РФ*. 2002. № 33 (189). URL: http://www.budgetrf.ru/Publications/Magazines/VestnikSF/2002/VSF_NEW200802141555/VSF_NEW200802141555_p_006.htm

6. Розвиток пенсійних систем країн Східної Європи. *Цінні папери України*. 2009. № 11 (553). 19 берез. URL: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=553&pub=3941

7. Офіційний сайт Пенсійного Фонду України (розділ «Досвід запровадження пенсійних реформ у Латвії»). URL: <https://www.pfu.gov.ua/8952-dosvid-zaprovadzhennya-pensijnyh-reform-u-latviyi/>

8. Буряченко О.Є. Пенсійна система в Україні: історія становлення і теоретичні засади розвитку на сучасному етапі національного державотворення: дис. на здоб. наук. ступеня кандидата наук з держ. упр., ОРІДУ НАДУ, Одеса, 2017. URL: http://www.oridu.odessa.ua/8/4/doc/dis_BUR.pdf

9. Офіційний сайт Корпоративного недержавного пенсійного фонду національного банку України (розділ «Пенсійна система в Україні»). URL: https://knpf.bank.gov.ua/uchasnykam/baza_znan/pensiina_systema_ukrainy.html

Чорномаз В.Ц.,
*директор КНП «Центр первинної
медико-санітарної допомоги №12
Приморського району м. Одеса»,
доцент кафедри соціальної медицини,
медичного права та менеджменту
Одеського Національного медичного університету,
к.держ.упр., доцент*

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ЛАБОРАТОРНОЮ СЛУЖБОЮ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ У КРАЇНАХ СВІТУ

Соціальну та економічну значущість лабораторної діагностики для контролю здоров'я населення країни та світової спільноти важко переоцінити. Це зумовлено масовим поширенням вірусних, інфекційних хвороб, безконтрольністю застосування антибіотиків і антисептиків, недосконалістю лабораторних методів дослідження.

Сучасний стан лабораторної служби супроводжують ряд проблем, що негативно впливають на доступність та якість надання медичної допомоги населенню. Розвиток лабораторної служби в Україні йде повільно і в ньому переважають екстенсивні тенденції. Про це свідчать показники структури та обсягів надання лабораторної допомоги, де переважають прості та рутинні аналізи, тоді як складні сучасні високоінформативні дослідження є певним виключенням та обмежено доступні для населення та лікарів. Це також обумовлено відсутністю виважених та якісних стандартів щодо призначення лабораторних досліджень в рамках надання допомоги за конкретними нозологічними одиницями та у відповідності із етапами надання медичної допомоги, що призводить до багаторазового дублювання та виконання

малоінформативних досліджень. В свою чергу, це призводить до нерационального використання коштів охорони здоров'я.

Наразі в більшості розвинених країн вивчаються всі напрями діяльності національних систем охорони здоров'я з метою збільшення їх ефективності й зниження витрат. Клінічна лабораторна діагностика є головною метою цих досліджень. Це обумовлено тим, що основне зростання витрат на охорону здоров'я в останні десятиліття було пов'язане зі значним розширенням лабораторних технологій і різким збільшенням кількості досліджень.

Сферою практичної діяльності фахівців клінічної лабораторної діагностики - виконання клінічних лабораторних досліджень - служать підрозділи медичних установ, що носять назви клініко-діагностичних лабораторій або відділень клінічної лабораторної діагностики, основним завданням яких служить своєчасне і повноцінне забезпечення аналітично надійною лабораторною інформацією потреб медичної допомоги пацієнтам при оцінці стану здоров'я, діагностиці захворювань, стеженні за результатами лікувальним заходам, що вживаються, прогнозі результатів захворювань і якості життя в подальшому.

Отже, *служба клінічної лабораторної діагностики* є сукупністю клініко-діагностичних лабораторій - підрозділів установ охорони здоров'я, організованих і діючих відповідно до єдиних науково-методичних принципів.

Лабораторна медицина – частина загальної медицини і, відповідно, системи охорони здоров'я, яка є складовою суспільства. Інтеграція лабораторної медицини в єдине ціле, її зв'язок із загальною медициною і суспільством здійснюється за допомогою системи стандартів та контролю і руху коштів.

У різних країнах існують різні моделі лабораторної медицини, але кожна з них відображає насамперед соціально-економічні відносини в суспільстві (ринкова, що забезпечує вільний вибір, конкуренцію і незалежність, та неринкова, чи адміністративна (директивна), яку часто супроводжує безгрошів'я та жорстка регламентація).

Кожна система має свої переваги й недоліки. В умовах безкоштовної медицини неможливо створити високоефективну діагностичну ланку через постійний брак коштів. Сучасні системи медичного страхування в Європі мають переважно децентралізований характер і три джерела фінансування: державні субсидії, цільові внески роботодавців і внески самих працівників,

причому співвідношення цих внесків у різних країнах істотно відрізняється.

Наприклад, Конституція США взагалі не передбачає державного забезпечення медичною допомогою всіх громадян, роблячи виняток лише для соціально незахищених верств населення. Також немає і єдиної національної системи медичного страхування. 75% зайнятого населення США страхують їхні роботодавці в приватних страхових компаніях, а державні програми медичного страхування охоплюють осіб літнього віку, інвалідів і малозабезпечених [6]. Тут є свої нюанси: якщо наша безкоштовна медицина має тенденцію до формалізації меддопомоги, що часто зводиться лише до виписування лікарняного, то платна медицина тяжіє до збільшення обсягів непотрібних лікарських процедур.

В Японії страхова медицина побудована за територіальним принципом і охоплює дрібних власників, членів їх родин, інвалідів та безробітних (послуги покриває держава на 70-90%). Вартість лікування суворо контролюють спеціально створені колегії лікарів-консультантів, органи соціального забезпечення і Міністерство охорони здоров'я. Підприємства, держава і власне застраховані особи формують три потоки страхових коштів [4].

Медичне страхування в Канаді є системою ощадних рахунків, за якою всі кошти належать робітникам, а невитрачені на лікування залишки щороку накопичуються і також перебувають у його власності. Таким чином, досвід інших країн показує, що медичне страхування за рахунок масовості дає можливість зменшити фінансові витрати з місцевих і державного бюджетів, розбивши значну загальну суму на набагато менші страхові внески [1].

У 1978 р. ВООЗ визнала пріоритетним значення первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) з точки зору покращання здоров'я населення Землі та ініціювала проведення реформ у галузі ПМСД у багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні. У 1998 р. ВООЗ прийняла Всесвітню декларацію охорони здоров'я, відповідно до якої у 90% країн світу до 2010 р. необхідно сформулювати як мінімум комплексні первинні медико-санітарні служби на основі загальної практики – сімейної медицини [2].

Наша держава як член-засновник ВООЗ повинна докласти всіх зусиль для досягнення відповідності національному стандарту в медичному забезпеченні мешканців сіл і міст. Реорганізація ПМСД на засадах сімейної медицини набула значного розвитку, але в більшості

країн, і зокрема в Україні, зумовила чимало економічних і соціальних труднощів. Протягом останніх років відбувається інтенсивний розвиток інституту сімейної медицини, кількість сімейних амбулаторій (СА) стрімко зростає і, відповідно, збільшується й кількість лабораторних досліджень. Однак досі ані чисельність сімейних амбулаторій, ані кількість лабораторних досліджень не задовольняє потреб населення у наданні ПМСД.

Ефективність клініко-лабораторної діагностики на будь-якому етапі надання медичної допомоги, в тому числі і в СА, залежить від організаційного та фінансового компонентів, технічного оснащення і якості підготовки спеціалістів.

Навіть якщо лабораторія виконає всі клінічні завдання з використанням сучасних методів, виникає проблема інтерпретації лабораторних аналізів відповідно до стану хворого, адже більшість лабораторних тестів не є патогномонічними. Тому сімейний лікар повинен добре розуміти показання до їх призначення.

Клініко-лабораторна діагностика у будь-якій лікувально-профілактичній установі (ЛПУ), у тому числі й СА, базується на трьох складових:

- аналітиці;
- діагностиці;
- економіці.

Аналітика – це базис. Визначні відкриття в фундаментальних науках привели до появи принципово нових аналітичних технологій, які мають революційний вплив на всю лабораторну медицину. Важливе завдання лабораторної медицини – формувати об'єктивні механізми відбору науково-технічних і технологічних інновацій, відслідковувати їх придатність для повсякденної роботи в реальних умовах будь-яких ЛПУ.

Діагностика. Тести повинні бути своєчасними, аналітично обґрунтованими; базуватися на принципах доказової медицини, яка повинна здійснюватися на кількох рівнях:

- технологічному – достовірно відображати функціональний стан організму, дотримуючись вимог міжнародних і вітчизняних стандартів;
- діагностичному – тест мусить бути специфічний і чутливий;
- клінічному – інформація має бути корисною для визначення діагностично-лікувальної стратегії, прогнозу хвороби.

Економіка. Під час вирішення завдань технологічного характеру необхідно поєднувати клінічну ефективність з економічною раціональністю. Вирішуючи питання лабораторної економіки, пряму економію лабораторних витрат слід зіставляти з економічним ефектом більш швидкої і точної діагностики патології у пацієнта, з правильним вибором лікувальних заходів, досягненням найкращого результату лікування та якості життя пацієнта в коротші терміни.

Важливою є чітка організація роботи на кожному етапі:

- на преаналітичному – підготовка пацієнта, забір, транспортування біоматеріалу в разі потреби на вищі рівні діагностики;
- на аналітичному – вибір методу аналізу (заміна застарілих технологій на нові), який дає об'єктивний, достовірний результат; надійного обладнання; готових форм реагентів з позицій надійності серійної продукції;
- на постаналітичному – співпраця лікаря сімейної медицини з лікарями клінічної лабораторної діагностики ЦРЛ, ОКЛ, ДЦ для інтерпретації отриманих результатів обстеження хворого.

Як вже відзначалось вище, наразі в більшості розвинених країн вивчаються всі напрями діяльності національних систем охорони здоров'я з метою збільшення їх ефективності й зниження витрат. Лабораторна діагностика є головною метою цих досліджень. Це обумовлено тим, що основне зростання витрат на охорону здоров'я в останні десятиліття було пов'язане зі значним розширенням лабораторних технологій і різким збільшенням кількості досліджень [6, 7].

Перше повідомлення про результати міжлабораторного контролю співставлення результатів біохімічних досліджень в клінічних лабораторіях одного зі штатів США з'явилося в 1947 р. [4], а вже 60—70-і роки були відмічені створенням національних систем зовнішньої оцінки (зовнішнього контролю) якості лабораторних досліджень в більшості розвинених країн світу, в яких зовнішня оцінка якості (ЗОЯ) виконуваних аналізів стала частиною повсякденної роботи клініко-діагностичних лабораторій. Регулярне проведення ЗОЯ, що здійснюються на високому методичному рівні, з'явилося могутнім стимулятором створення в лабораторіях власних систем забезпечення якості виконуваних досліджень, вирішення питань матеріально-технічного оснащення лабораторій як на національному, так і на регіональному рівні [3].

У 1968 р. Конгрес США прийняв закон, регулюючий вдосконалення клінічних лабораторій (Clinical Laboratories Improvement Act of 1968 • CLIA-68). Цим актом узаконювалися інспекційні перевірки лабораторій. На підставі перевірок робився висновок про якість роботи лабораторій. Проте даний закон зачіпав діяльність тільки невеликій частині лабораторій і лабораторних процедур [4].

З 1996 р. в клініко-лабораторному центрі Медичного центру ЦБ РФ ведеться активна робота по впровадженню нової системи управління якістю — шляхом проектування медичних технологій з використанням основних методів структурного аналізу й проектування на базі нейронних комп'ютерних мереж.

Проте до кінця 80-х років стало зрозумілим, що більшість регіональних центрів не мають достатніх ресурсів для регулярного проведення повномасштабних циклів ЗОЯ, охоплюючих усі види лабораторних досліджень. Крім того, значний зарубіжний досвід побудови систем ЗОЯ, накопичений до цього часу, показав серйозні переваги крупних загальнонаціональних систем у порівнянні з невеликими регіональними системами.

Таким чином, аналіз зарубіжного досвіду впровадження системи управління якістю, демонструє серйозне відставання української системи охорони здоров'я в цьому. Мова йде про створення національних систем зовнішньої оцінки (зовнішнього контролю) якості лабораторних досліджень в більшості розвинених країн світу, в яких зовнішня оцінка якості (ЗОЯ) виконуваних аналізів стала частиною повсякденної роботи клініко-діагностичних лабораторій. Регулярне проведення ЗОЯ, що здійснюються на високому методичному рівні, з'явилося могутнім стимулятором створення в лабораторіях власних систем забезпечення якості виконуваних досліджень, вирішення питань матеріально-технічного оснащення лабораторій як на національному, так і на регіональному рівні аспект.

Список використаних джерел

1. Балаховський І.С. Канадські нормативні документи. Клін. лаб. діагностика. 1998. №1. С.48-49.
2. Балок Д.Г. Національні системи зовнішньої оцінки якості лабораторних досліджень в Європі. Клін. лаб. діагностика. 1993. №1. С.67-69.

3. Гудер В., Бюттнер Й. Клінічна хімія в лабораторній медицині Європи: Минуле, сьогодення, майбутнє. Клін. лаб. діагностика. 1998. №10. С.35-40.

4. Мешалкин Л.Д. Від Потсдамської декларації до шкали надійності знань. *Комп'ютер, технології в медицині*. 1998. № 1. С.65—68.

5. Салман Р.Б., Фигерайс Дж. Реформы системы здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий: Пер. с англ. М.: ГОЭТАР МЕДИЦИНА, 2000. 432 с.

6. Adams J.G.Jr., Weigel J.A., Poulos E. Usefulness of preoperation laboratory assessment of patients undergoing elective herniorrhaphy. *Arch. Surg.* 1992. Vol.127. P.801-804.

7. Akay A. A unified framework for using neural networks to build QSARs. *J. Med. Chem.* 1993. Vol.36. P.3565-3571.

Шведун В.О.,

*доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та підприємництва,
Національний аерокосмічний університет
ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», м. Харків*

Євсюков О.П.,

*доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри державного управління
у сфері цивільного захисту
Інституту державного управління
та наукових досліджень з цивільного захисту, м. Київ*

КОМПАРАТИВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В Україні соціально-економічна безпека є складовою національної безпеки. У переважній кількості країн концепції національної безпеки формулюються для можливості встановлення єдиних пріоритетів і принципів розробки та впровадження державної політики національної безпеки, уніфікації підходів до створення відповідної нормативно-правової бази, формулювання концепцій, доктрин, стратегій, а також програм

розвитку, що стосуються різних сфер національної безпеки на державному і відомчих рівнях [1; 3].

У загальному випадку концепція являє собою загальний задум, через який визначається стратегія дій щодо реформування, реалізації різнохарактерних планів, програм, проєктів, а також формування системи поглядів на явища та процеси, що мають місце в природі і суспільстві [3; 5].

Що стосується України, то Концепцію національної безпеки України або основи державної політики у цьому контексті було прийнято в 1997 році. У зазначеній Концепції було визначено об'єкти національної безпеки; ключові принципи забезпечення національної безпеки; було сформульовано інтереси України на національному рівні; було ідентифіковано загрози національній безпеці України; було виділено провідні напрями державної політики у контексті забезпечення національної безпеки, а також було побудовано систему забезпечення національної безпеки [3; 4].

Концепції національної безпеки різних країн суттєво відрізняються. Зокрема, у межах Концепції національної безпеки США затверджено єдину стратегію у сфері національної безпеки, а також стосовно військової та зовнішньої політики протягом найближчого десятиріччя [3; 5].

Ще одним документом, що відноситься до системи нормативно-правового забезпечення соціально-економічної безпеки є доктрина. Цей документ є сукупністю поглядів з офіційної точки зору щодо мети, функцій, принципів і методів, орієнтованих на підтримку національної безпеки країни стосовно визначеної сфери. У загальному випадку під доктриною слід розуміти концепцію наукового характеру, наукову чи філософську теорію, управлінський принцип теоретичного чи політичного характеру [92; 245].

Доктрина є базою для розробки державної політики щодо визначеної сфери забезпечення національної безпеки країни, а також для формулювання низки пропозицій відносно вдосконалення забезпечення національної безпеки стосовно досліджуваної сфери, зокрема, вдосконалення забезпечення з правової, методичної, науково-технічної та організаційної точки зору, а також формування цільових програм, орієнтованих на активізацію та підтримку процесів забезпечення національної безпеки країни в конкретній сфері [3; 6].

Зокрема, в межах України присутня лише військова доктрина, яка містить низку управлінських принципів, зокрема, поглядів, що стосуються питань військово-політичного, військово-стратегічного, військово-

економічного та військово-технічного характеру щодо підтримки державної безпеки з військової точки зору. В нинішніх умовах відсутня доктрина соціально-економічної безпеки України [4; 6].

Стратегія є наступним нормативно-правовим документом забезпечення соціально-економічної безпеки та в загальному випадку є узагальненим усебічним планом досягнення поставлених цілей з урахуванням перспективного комплексу заходів, орієнтованих на забезпечення соціально-економічного добробуту у довгостроковій перспективі [3; 7].

Що стосується стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки, то під нею слід розуміти підхід у довгостроковій перспективі, спрямований на досягнення мети, що виражається у загальній концепції формування та впровадження комплексної системи забезпечення соціально-економічної безпеки.

Виходячи з вищезазначеного, у стратегії забезпечення соціально-економічної безпеки на державному рівні повинні бути розвинені та конкретизовані положення концепції, доктрини та стратегії національної безпеки з прийняттям до уваги інтересів соціально-економічного характеру. При цьому необхідно зазначити, що в Україні існує стратегія національної безпеки, проте відсутня стратегія забезпечення соціально-економічної безпеки [4; 7].

У цілому, якщо підвести підсумок оцінці особливостей правового механізму держави щодо забезпечення соціально-економічної безпеки України, доцільно зазначити наступне.

Таким чином, на нинішньому етапі правовий механізм забезпечення соціально-економічної безпеки потребує суттєвого вдосконалення внаслідок наявності суттєвої кількості нормативно-правових актів у зазначеній сфері, які регулюють окремі аспекти соціальної та економічної безпеки. Зокрема, відсутній спеціалізований нормативно-правовий акт, що визначав би норми діяльності органів державної влади в контексті забезпечення соціально-економічної безпеки. Крім того, вітчизняні нормативно-правові акти щодо забезпечення соціально-економічної не є у необхідній мірі адаптованими до відповідних міжнародних, зокрема, європейських стандартів.

Список використаних джерел

1. Державне управління в умовах глобальної та європейської інтеграції. Наук.-редкол. : І.А. Грицяк (співголова), Ю.П. Сурмін (співголова), О.М. Руденко [та ін.]. К. : НАДУ, 2011. 761 с.

2. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навч. посіб. За заг. ред. Н. Р. Нижника, В. М. Олуйка. Л. : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2002. 352 с.

3. Євсюков О. П. Державні механізми зміцнення соціально-економічної безпеки : монографія / О. П. Євсюков. Х. : НУЦЗУ, 2018. 287 с.

4. Євсюков О. П. Удосконалення державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки / О. П. Євсюков. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2018. № 1 (Серія «Державне управління»). Т. 29 (68). С. 75–79.

5. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України : Постанова Верховної Ради України (із змінами і доповненнями) 16 січня 1997 року N 3/97-ВР [Електронний ресурс]. URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/f970003?an=1&ed=2000_12_21

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>

7. Проект Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року [Електронний ресурс]. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-proekt-strategiyi-ekonomichnoyi-bezpeki-ukrayini-na-period-do-2025-roku>

Швец К.С.

*студентка з курсу денної форми навчання спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»,
Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського*

ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ ФРАНЦІЇ В РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Україна отримала інструмент та дороговказ для своїх перетворень. На виконання вимог цієї угоди Україною було розроблено “Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”, яка визначила мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори

належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політикоправових умов становлення та розвитку України, а також виділила вектор безпеки, такий як захищеність соціально вразливих верств населення, і вектор відповідальності – пенсійну реформу [1].

В Україні передбачається запровадити трирівневу систему пенсійного забезпечення, що має ґрунтуватись на принципі соціального страхування, обов'язкових та добровільних накопичень. Це дасть змогу максимізувати соціальну захищеність людини завдяки диверсифікації джерел формування пенсійних виплат [2].

Але механізми, інструменти переходу до нової системи пенсійного забезпечення в державі все ще не визначені. Саме тому аналіз досвіду європейських країн щодо стану та основних тенденцій реформування системи пенсійного забезпечення є надзвичайно актуальним для України. Напрацьований досвід функціонування пенсійної системи у Франції становить значний інтерес для покращення державного управління пенсійної системи України. З огляду на те, що реформування пенсійної системи цієї держави характеризується новаторськими підходами до розробки і проведення реформ зі створення багаторівневих систем, а тому дослідження структури, механізмів проведених реформ, основних тенденцій розвитку системи пенсійного забезпечення дало б змогу виокремити складові, які впливають на покращення фінансового механізму пенсійного забезпечення, і застосувати позитивний досвід в Україні. Загальною тенденцією формування пенсійної системи у Франції слід визначити проміжне становище між двома концептуальними моделями.

Перша – “беверіджиська”, основою якої є пріоритетність мінімального рівня забезпечення для всіх громадян, а друга – “бісмаркська” модель, що передбачає тісний зв'язок розмірів пенсії та величини заробітної плати, з якої здійснювалися внески. Першу модель можна охарактеризувати як ліберально-солідарну, другу – як консервативно-корпоративну. З часу виникнення французька система пенсійного забезпечення визначила свою мету виходячи з “беверіджської” концепції, а засоби її досягнення мали “бісмаркське” спрямування [3].

Але неухильне зростання дефіциту бюджету пенсійного забезпечення виявило необхідність проведення реформи. Це було обумовлено змінами макроекономічних, демографічних і соціальних умов: низькими темпами економічного розвитку, старінням населення, збільшенням навантаження на працездатне населення, а також значною

часткою державних витрат у ВВП на соціальні програми. Франція займає друге місце серед європейських країн за обсягами витрат державного бюджету на соціальну сферу. Витрати становлять – 30% бюджету (450 млрд євро в рік) [4].

У 90-х рр. XX ст. розпочалася модернізація соціальної системи держави. Оскільки надходження в бюджет, джерелом яких здебільшого є податок з доходів, були недостатніми, то в 1991 р. був введений загальний соціальний внесок, а в 1996 р. – внесок на погашення соціальної заборгованості. Завдяки цим заходам збільшився обсяг зборів із інших видів доходів. Таким чином, обсяг коштів від стягнення податку з доходів становив тільки 66,5% від доходів соціального страхування [5].

Нова соціальна політика передбачала, передусім, зниження соціальних витрат, часткову приватизацію соціальної сфери, реорганізацію соціального забезпечення на страхових принципах і зміну пріоритетів у політиці зайнятості. Окрім загальної для Європи проблеми кризи “держави загального добробуту”, додатковим імпульсом для часткового скорочення широкомасштабних соціальних програм стала необхідність відповідності Маастрихтським критеріям інтеграції. Доцільно зазначити, що на відміну від інших економічно розвинених країн Євросоюзу, де в цей період домінували ідеї скорочення регулюючої ролі держави в економіці, реформування соціальних структур у Франції супроводжувалося посиленням впливу державної влади в управлінні системою соціального захисту [6].

Отже, французька система пенсійного забезпечення належить до змішаної моделі з переважно децентралізованим корпоративним управлінням, але з сильним державним регулюванням. Правовий механізм управління системою пенсійного забезпечення регламентований Кодексом соціального забезпечення Франції (1956 р.). Кодексом соціального страхування (2000 р.) та іншими нормативними актами. Кодекс соціального забезпечення Франції виділяє такі види обов’язкового соціального страхування: страхування по хворобі, яке включає в себе такі страхові випадки, як тимчасова непрацездатність, материнство (вагітність та пологи), інвалідність, смерть; страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; страхування по старості, включаючи забезпечення соціальними пенсіями; страхування на випадок безробіття та сімейне страхування [7]. Про складність системи соціального захисту Франції свідчить, зокрема, система пенсійного забезпечення. У

країні діє більше 100 основних і понад 300 додаткових видів пенсійного забезпечення.

Пенсійна система складається з п'яти підсистем: 1) базових режимів для найманих працівників; 2) додаткових режимів; 3) спеціальних режимів для окремої категорії зайнятих; 4) базових режимів для самозайнятих осіб; 5) додаткових (факультативних) режимів. Кожна з них має свою специфіку, що проявляється у механізмі фінансування та порядку призначення пенсії [8].

Базові режими є головними в національній системі пенсійного забезпечення. Вони діють за єдиною методикою пенсійного забезпечення осіб, зайнятих у промисловості та торгівлі. За однією схемою функціонують як Національна каса страхування за віком, так і Центральна каса взаємного страхування у сільському господарстві – для сільських найманих працівників [9].

Базові пенсії за загальною схемою виплачуються:

1. Регіональними пенсійними касами і професійними касами з охорони здоров'я (Caisses (régionales) d'assurance retraite et de santé au travail – CARSAT).

2. Національною касою страхування за віком Іль-де-Франс для паризького регіону (Caisse nationale d'assurance vieillesse d'Ile de France (pour la région parisienne)).

3. Загальними касами соціального страхування для зарубіжних відділів (Caisses générales de sécurité sociale (pour les départements d'outre-mer – CGSS)).

4. Касою соціального страхування в Майотті (CSS a Mayotte) [10]. У жовтні 2010 р. французький уряд вніс зміни до пенсійного законодавства. Раніше французи виходили на пенсію в 60 років, якщо вони платили пенсійні відрахування протягом 40,5 року, і в 65 років, якщо платили відрахування менше цього періоду. Уряд підвищив пенсійний вік, відповідно, до 62 і 67 років. Окрім того, необхідний термін виплати відрахувань до 2018 р. становитиме 42 роки. Потрібно відзначити, що вік виходу на пенсію чоловіків і жінок однаковий. Тринадцять мільйонів пенсіонерів отримують базову пенсію (страхову пенсію). Середня сума страхової пенсії відповідно до повного стажу становить 1 072 євро на місяць. Але через комбінації мінімальної, максимальної пенсії розглядаються додаткові механізми пенсійного забезпечення.

Відповідно до цього показника нараховуються максимальні пенсійні внески в базовому режимі. Виходячи з того, що пенсія становить 50% від заробітної плати, сума пенсії не може перевищувати 1564,50 євро на місяць, незважаючи на те, що розмір заробітної плати може перевищити цей показник [10].

Особливістю функціонування пенсійної системи у Франції є проміжне становище між “бісмаркською” та “беверіджською” системами щодо принципів організації механізмів пенсійного забезпечення. Система пенсійного забезпечення – це складний організаційний механізм, який представлений багаторівневими – державними та професійно-галузовими, загальними та додатковими, але загальнонаціональними та обов’язковими схемами страхування. Це проявляється у тому, що при збереженні державного регулювання солідарної системи пенсійного забезпечення діють механізми накопичувального, страхового та недержавного пенсійного забезпечення. Велике значення у Франції набуває тенденція приватизації пенсійних зобов’язань держави. Це передбачає, своєю чергою, передачу зобов’язань держави щодо страхового пенсійного забезпечення (додаткової державної пенсії) працівників приватним організаціям.

Такий досвід державного управління необхідно враховувати при реформуванні пенсійної системи України.

Список використаних джерел

1. Буригіна І. О. Досвід Франції у реформуванні системи соціальних послуг і розбудові соціальної політики, І. О. Буригіна, Н. І. Зайченко / Проблеми соціальної роботи в аспекті реформування соціальних відносин : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (27 березня 2008 р., м. Чернігів), за ред. Н. І. Кривоконь] : Чернігів, Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2008. 292—296 с.
2. Ключові показники базової пенсії. URL: <http://www.notretemps.com/retraite/chiffres-cles-de-la-retraite-de-base-des-salaries,i5084>.
3. Лукьянова Г. И. Система социальной защиты во Франции (пути реформирования), Г. И. Лукьянова. Современная Европа. № 4. 2001. 62 с.
4. Лукьянова Г. И. Система социальной защиты во Франции. 62 с.

5. Романець О. В. Система соціального захисту: Досвід Франції О. В. Романець : Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. 410 с.

6. Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020” Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

7. Україна в 2008 році: процеси, результати, перспективи. Біла книга державної політики / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. Київ : НІСД, 2008. 186 с.

8. Французька система соціального захисту працівників (загальна схема). URL: http://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_index.html.

9. Code de la santé publique, de la famille et de l'aide sociale [Text]. Paris : DALLOZ, 2009. 22 с.

10. Code de la sécurité sociale [Text]. Paris : DALLOZ, 2010. 22 с.

Ющенко М.В.,
*аспірантка кафедри публічного управління
та регіоналістики,
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*

АДАПТАЦІЯ ДОСВІДУ ГРУЗІЇ У СИСТЕМІ ДРАЦС

Особливе значення щодо переходу до нової моделі надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану (далі-ДРАЦС) має досвід пострадянських країн, зокрема Республіки Грузія, яка має схожу з Україною спадщину та, відповідно, у процесі розвитку мала вирішувати схожі проблеми. Як й в Україні, так і в Грузії діяла неефективна «радянська» модель реєстрації актів цивільного стану, однак в результаті системних реформ 2000-х рр. зазначена система була значною мірою перебудована та наближена до світових стандартів у цій сфері. Вивчення досвіду Грузії дає можливість не тільки впровадження ефективних механізмів надання адміністративних послуг, а також дасть можливість уникнути певних негативних аспектів, з якими може стикнутися Україна в процесі реформування цієї сфери.

Реформа системи надання адміністративних послуг в Україні, у тому числі в сфері ДРАЦС багато в чому ґрунтується на досвіді Грузії. Розбудову сучасного механізму надання адміністративних послуг у Грузії було розпочато 2004 році після прийняття закону «Про структуру,

повноваження та порядок діяльності уряду Грузії» [1]. Цим нормативно-правовим актом було зазначено необхідність підвищення якості надання адміністративних послуг населенню через впровадження механізмів ринкової економіки; делегування приватним структурам повноважень з обслуговування споживачів за умов збереження контрольних функцій органів публічної влади; введення в дію новітніх технологій та забезпечення якості обслуговування. У цей час розпочинається впровадження системи надання послуг за принципом «єдиного вікна» з метою створення сприятливих умов для задоволення потреб споживачів адміністративних послуг.

Міністерство юстиції Грузії визначило розвиток відповідної системи реєстрації актів цивільного стану в якості одного з головних пріоритетів реформи. Реформа передбачала раціоналізацію всієї фрагментовано, неефективної і нерезультативної системи реєстрації актів цивільного стану, управління і видачу посвідчень особи та паспортів. Реформа системи реєстрації актів цивільного стану була заснована на міжнародному досвіді і спрямована на створення системи в якій державні послуги надавалися за принципом «єдиного вікна» [2].

Серед успішно проведених Міністерством юстиції Грузії багатьох реформ і новаторських проектів «Будинок юстиції» (House of Justice) [3] посідає особливе місце. Це прозора, відкрита, безперервна сучасна структура, яка пропонує громадянам швидкі, спрощені та орієнтовані на суб'єкта звернення послуги. Там об'єднано більше 300 сервісів, одночасно працює 400 операторів, максимальна пропускна спроможність сервісного центру – 15 000 осіб в день. Головний принцип роботи Будинку юстиції – все на єдиному просторі, тобто всі структурні підрозділи, які надають споживачам послуги розміщені під одним дахом.

В 2004 році Бюро з видачі паспортів, Бюро реєстрації громадян та реєстрації актів цивільного стану були об'єднані під керівництвом Міністерства юстиції [3]. Об'єднання державних послуг при Мінюсті не було простим процесом. Передача декількох послуг, таких як видача паспортів і реєстрація місця проживання та реєстрація актів цивільного стану стали фактично політичним рішенням. Завдяки великим зусиллям інші міністерства (наприклад, Міністерство внутрішніх справ), які надавали відповідні послуги погодилися, що Міністерство юстиції стане кращим місцем для забезпечення громадян базовою, необхідною документацією .

У 2006 році було створено автономне Агентство громадянського реєстру (далі - АГР), яке було зареєстровано відповідно до законодавства Грузії, як юридична особа публічного права. АГР визначило чотири основних напрямки для підвищення ефективності своєї діяльності:

- відремонтувати старі територіальні відділення;
- створити нові Будинки одружень в регіонах;
- встановити центральні і резервні комп'ютерні сервери;
- запустити інтегровану мережу, яка з'єднала б всі офіси АГР по всій Грузії [1].

У 2011 році був прийнятий новий Закон Грузії «Про цивільні акти» [4]. Відповідно до нього органами реєстрації актів цивільного стану стали:

а) Агентство по розвитку державних сервісів (далі – Агентство), яке здійснює свої повноваження за допомогою територіальних служб;

б) в межах делегованих повноважень – дипломатичні представництва Грузії в закордонних країнах, створені у дипломатичних представництва третіх країн секції представництва Грузії та консульських установах;

в) в межах делегованих повноважень – нотаріуси.

Особливістю системи реєстрації актів цивільного стану в Грузії є наділення рядом повноважень нотаріусів. Нотаріус має право здійснювати реєстрацію шлюбу та розірвання шлюбу та видавати свідоцтва про здійсненню реєстрацію цивільного стану [4].

Структура та організація надання послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану передбачає: створення «фронт-офісу» (зони обслуговування замовників) та «Бек-офісу» (зони для співробітників універсамів послуг). Також у Грузії було створення інтегровану електронну мережу, яка дозволила забезпечити міцну інфраструктурну основу для розробки програмних модулів і протоколів доступу для осіб, що забезпечило ефективне використання державних послуг державними і приватним структурами в режимі реального часу.

Шлюбне-сімейне законодавство Грузії відповідно до ст.1107 Цивільного кодексу містить виключний перелік умов для осіб бажаючих зареєструвати шлюб: а) згода осіб бажаючих зареєструвати шлюб та б) шлюбний вік. Дані умови являються конституційним принципом визнання шлюбу дійсним [5]. При відсутності цих умов шлюб не може бути зареєстрований.

Слід зазначити, що особливістю Грузії є інститут свідків і пов'язані з ним значні моменти релігійних відносин (хрещення дітей, зміцнення

духовно-родинних зв'язків тощо). Під час реєстрації шлюбу офіційне присутність свідків має значення з тих причин, що іноді з їх допомогою суд може для відновлення ліквідованих матеріалів встановити факт реєстрації шлюбу [5].

На відміну від України при реєстрації шлюбу не треба чекати великий термін, можна протягом одного дня подати заяву і зареєструвати шлюб. В Україні це можливо лише при певних обставинах або в рамках пілотного проекту «Шлюб за добу».

Процедура розлучення в Грузії теж набагато простіша у порівнянні з Україною. У випадку відсутності спірних питань передбачається видання свідоцтва про розірвання шлюбу на 6-й день після подання заяви про розірвання шлюбу, а не через місяць як в Україні [5].

На наш погляд, для спрощення процедури реєстрації та розірвання шлюбу в Україні доцільним буде використання досвід Грузії. Зокрема можливо адаптувати досвід щодо розірвання шлюбу за відсутності спірних питань між подружжям та неповнолітніх дітей.

Одним із пріоритетних напрямків діяльності АГР стала пропозиція нових видів послуг для державних організацій. З поліпшенням інформаційно-комунікаційних технологій у АГР з'явилася можливість надати різним громадським організаціям доступ до оновленої і інтегрованої бази даних громадян в онлайн режимі. Це дозволило мінімізувати порушення в базі даних і дало Агентству можливість контролювати несанаційний доступ до нього. АГР також вирішило запропонувати приватному сектору послуги із спільного використання інформацій в банківському секторі. Суть такого рішення була в тому, щоб відстежувати помилкові документи, що засвідчують особу, які були видані старою адміністрацією. Думаючи, як прискорити процес реєстрації і знизити кількість помилкових документів під час звернення, провайдери реформи зрозуміли, що більшість громадян швидше будуть взаємодіяти з банком, ніж користуватися послугами з реєстрації. Об'єднавши банківський сектор зі своєю базою даних, управління АГР дозволило операторам банків перевіряти правильність ідентифікованих документів в базі даних АГР. Крім того, АГР стягувало з банків певну плату за надання доступу до бази даних. Таким чином, створюючи додаткові доходи для Агентства, кошти, отримані від цих послуг, дозволили АГР інвестувати в проекти високої значимості – розвиток нових технологій і створення удосконаленої персональної бази даних.

Відповідно, для модернізації механізму надання адміністративних послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану на основі грузинського досвіду можна пропонувати наступні кроки:

1) створення «інтегрованих офісів» (єдиних офісів), де громадяни можуть отримати широке коло публічних послуг;

2) у взаємодії з громадянами – забезпечення широкого доступу до послуг за допомогою як стандартних засобів, так і нових технологій, здатних допомогти громадськості отримати послуги в повному обсязі;

3) налагодження контролю громадськості за наданням адміністративних послуг та забезпечення зворотного зв'язку між суб'єктами надання адміністративних послуг і споживачами, створення каналів для системного подання скарг та пропозицій;

4) необхідно переглянути діяльність суб'єктів надання адміністративних послуг у сфері ДРАЦС та збільшити електронну складову в їх діяльності, у тому числі це стосується своєчасного інформування громадян через Інтернет, оскільки на офіційних сайтах органів влади та на Єдиному державному порталі адміністративних послуг дані не завжди вчасно оновлюються;

5) спрощення процедур (зменшення розмаїття у формах заяв) та застосування принципу екстериторіальності під час отримання будь якої послуги у органах;

6) потрібно переглянути принцип добору службовців, які реалізують функції з надання послуг громадянам, окрім професійних якостей звернути увагу й на особисті якості, адже тісний контакт зі споживачами передбачає вплив людського фактору на сервісну діяльність;

7) моніторинг відвідування споживачами місць обслуговування.

Список використаних джерел

1. О структуре, полномочиях и порядке деятельности правительства Грузии: Закон Грузии от 11.02.2004 №3277-Пс. URL:<https://matsne.gov.ge/ka/document/download/2062/33/ru/pdf> (дата звернення 18.04.2021).

2. Оказание государственных услуг по принципу «единого окна»: опыт Грузии. ACSH Regional Hub of Civil Service in Astana/ UNDP Empowered lives. Resilient nations. Офис Программы развития ООН. Г. Астана, Казахстан. 2016. 114 с.

3. Будинок юстиції Грузії. Офіційний сайт URL:
<https://www.tourister.ru/world/asia/georgia/city/tbilisi/placeofinterest/25197>
(дата звернення 28.04.2021)

4. О гражданских актах: Закон Грузии от 20.12.2011 №5562-вс. URL:
<https://matsne.gov.ge/en/document/download/1541247/8/ru/pdf> (дата
звернення 25.04.2021).

5. Гражданский кодекс Грузии от 31.10.2018 URL:
<https://www.twirpx.com/file/2722468/> (дата звернення 18.04.2021).

СЕКЦІЯ 3.

ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Зейтуллаєва Е. З.,
*аспірантка кафедри публічного управління
та регіоналістики,
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД

Ситуація з внутрішньо переміщеними особами (ВПО), що виникала за наслідками тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та частину Сходу України, є однією з найбільш відчутних проблем сучасної України та містить в собі управлінську, соціальну, політичну, економічну, демографічну, медичну, психологічну тощо компоненти. За даними Міністерства соціальної політики України станом на початок 2021 р. на обліку перебуває понад 1 млн. 400 тис. переселенців з Донбасу та Криму. Внаслідок зазначеного починаючи з 2014 р. сформувався особливий напрямок державної політики, пов'язаний із адаптацією ВПО, що координується Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [1] Україна має вживати всі можливі заходи, передбачені Конституцією України, законами України, міжнародними договорами, підписантом яких є Україна, щодо запобігання виникненню передумов внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод ВПО, створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання, адаптації до умов проживання на підконтрольній території України.

Динаміка міграції з окупованих територій України свідчить про нерівномірне розміщення ВПО за регіонами, що призводить до

диспропорцій у навантаженні на обмежену місцеву інфраструктуру, а також до зростання цін на оренду житла та харчові продукти, що ускладняється низьким рівнем заробітної плати та складністю працевлаштування ВПО. У зв'язку із реалізацією численних міжнародних, національних, регіональних та місцевих проектів та програм щодо ВПО, які реалізуються як урядовими структурами, так й громадськістю разом із бізнес сектором, вкрай актуальною є проблема координації зусиль всіх учасників адаптаційного процесу.

Все зазначене висуває особливі вимоги до ефективності системи публічного управління у сфері адаптації ВПО, вироблення теоретичної моделі та конкретних заходів адаптаційної політики з врахуванням світових стандартів, історичного та закордонного досвіду.

Проблеми ВПО не є новим феноменом для України, для якої ХХ ст. можна назвати віком вимушених переселенців – громадян, що залишили місце постійного проживання внаслідок військових дій, масових заворушень, екологічного лиха та техногенних катастроф, а також переслідування за ознаками належності до певної соціальної групи або політичних переконань.

Так, вже під час Першої світової війни до українських губерній Російської губернії ринув потік біженців із Східної Галичини, який налічував понад 100 тис. осіб [2, с. 115]. Як зазначає Любов Жванко «для правлячої династії Романових десятки тисяч цих підданих стали важкою ношею і непередбаченою реальністю. Спочатку допомогу біженцям надавав Комітет її імператорської величності великої княжні Тетяни, що виконував різні функції: надання одноразової матеріальної допомоги, сприяв відправленню на місця постійного проживання, займався пошуком роботи для працездатних, влаштуванням до притулків та інших благодійних установ непрацездатних [3].

У вересні 1915 р. Державною Думою Росії був прийнятий закон «Про забезпечення потреб біженців» відповідно до якого біженцями визнавалися ті особи, що залишили місцевості, яким загрожував ворог, або вже ним захоплені, або виселені за розпорядженням військових чи цивільних властей з району військових дій [4]. Статус Тетяного комітету як громадської організації не давав можливості координувати діяльність державних органів влади у справі евакуації та розселення біженців. У зв'язку з цим царський уряд був змушений приступити до створення системи державних органів, яку склали Особлива нарада з облаштування,

спеціально створена при імперському Міністерстві внутрішніх справ (МВС), два головних уповноважених з улаштування біженців на Північно-Західному та Південно-Західному фронтах, 12 уповноважених з улаштування біженців усередині Російської імперії. Місцева вертикаль перебувала під патронатом губернаторів, що очолювали Губернські наради з улаштування біженців, які й координували усі заходи щодо опікування біженцями [5, с. 34].

В українській історичній науці досить докладно вивчене питання вирішення питань біженців на місцевому рівні під час Першої світової війни. Привертає на увагу подібність проблем біженців того часу проблемам ВПО в сучасній Україні. Серед них – недосконалість правового регулювання, неефективність державного управління, відсутність належної координації поміж різними органами, бюрократизм в отриманні допомоги, брак фінансових та матеріальних ресурсів, проблеми забезпечення житлом та працевлаштування, проблеми взаємодії з населенням приймаючих громад тощо.

За часів революційних подій та громадянської війни кількість біженців значно збільшилося. Невипадково, що для вирішення їх питань Українська Центральна Рада 28 грудня 1917 р. ухвалила тимчасові правила щодо допомоги біженцям на території України, відповідно до яких у складі МВС утворювався відділ біженців. [6, с. 25]. З метою працевлаштування біженців було створено мережу Бірж праці, які мали б забезпечувати підприємства новими працівниками на заміну тим, що були мобілізовані на фронт, а згодом – працевлаштовувати некваліфікованих робітників, шукати роботу для безробітних із числа біженців. Певні зусилля щодо вирішення проблем біженців були також задіяні за часів Гетьманату П. Скоропадського, Директорії [7], однак із зрозумілих причин ефективність відповідних заходів була вкрай низькою у зв'язку із плінністю політичної ситуації та руйнуванням економіки.

На початку 20-х рр. XX ст. до категорії осіб вимушених переселенців на території України додалися також біженці з голодуючих районів Поволжя. Перша хвиля «голодобіженців» (так тоді вони називалися в офіційних документах) прибула в Українську Радянську Соціалістичну Республіку (УСРР) наприкінці 1920 р., а вже до 1922 р. їх приїхало в республіку приблизно 500 тис. осіб, у тому числі 36,6 тис. дітей. У містах «голодобіженцям» надавалася робота та житло, а в селах – земельні наділи під поселення у 8-10 десятин орних земель, житлові приміщення,

сільськогосподарський реманент, худоба. Дітей, які прибули в УСРР без батьків, влаштовували в інтернати, дитбудинки, санаторії. А тих, які були з батьками, – у дитсадки, школи, профучилища. Медичним обслуговуванням забезпечувалася більшість прибулого населення [8].

Під час Другої світової війни на території України, як частини Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР) відбувалися безпрецедентні у світовій історії за масштабом міграційні процеси, пов'язані із переміщенням населення з прифронтових районів на схід СРСР та навпаки (евакуація та реєвакуація). Військова доктрина, з якої Радянський Союз вступив у війну, не передбачала масову евакуацію населення, в країні була відсутня чітка схема переміщення населення в тил, при евакуації і розміщенні населення в першу чергу враховувалися інтереси держави та виробничої необхідності, в ході евакуації держава прагнула повністю взяти під свій контроль переміщення населення з прифронтових районів в тил і не допустити «хаотичної» евакуації.

Евакуаційні заходи в країні очолив утворений 24 червня 1941 р при Раді народних комісарів СРСР (РНК СРСР) Рада з евакуації. 24 червня 1941 в УСРР також було створено Республіканську комісію з евакуації. Переміщенням цивільного населення опікувалося Переселенське управління при РНК СРСР, реорганізоване рішенням Державного комітету оборони від 26 вересня 1941 р в Управління з евакуації населення. На місцях створювалися обласні комісії з прийому та обслуговування евакуйованого населення, обласні відділи евакуації, уповноважені управління з евакуації населення, відділи з облаштування евакуйованого населення, переселенські відділи та інші структури. Ці владні структури складалися на ходу і змінювалися в міру необхідності. Повсякденне керівництво прийомом і облаштуванням людей здійснювали районні та міські комітети Всесоюзної комуністичної партії (більшовиків) (ВКП(б)): військові відділи займалися евакуйованими сім'ями військовослужбовців, промислові відділи – робітників і службовців перебазованих підприємств, відділи з пропаганди і агітації займалися політико-масовою роботою серед евакуйованих. Цією важливою роботою безпосередньо займалися також районні та міські виконавчі комітети, селищні і сільські Ради, господарські, профспілкові та інші організації.

За підрахунками істориків з України було евакуйовано близько 7 млн. осіб [9, с. 63]. Для прийому та обслуговування біженців на території кожного регіону була розгорнута мережа евакуаційних пунктів 1 і 2 класів,

до обов'язків яких входило продовольче, медико-санітарне, господарсько-побутове обслуговування біженців. Робота місцевих органів влади з евакуйованим населенням здійснювалася в двох напрямках: обслуговування транзитних біженців та прийом громадян, які прибули в регіон на проживання.

Передвоєнні та післявоєнні часи характеризуються також депортацією населення, як внутрішнім переміщення населення репресивного типу. У 30-ті рр. під час розкуркулення до Сибіру, Уралу, Далекого Сходу на спецпоселення було виселена майже 600 тис. осіб [10]. У 1941 р. депортації зазнало німецьке населення, у 1944 р. з території Кримського півострова були депортовані кримські татари та ряд інших етнічних груп. У повоєнний період відбулося депортація нелояльного до радянської влади населення Західної України. Для зазначених категорій були утворені особливі спецпоселення, які здебільше виступали місцями відбування покарання, що супроводжувалося досить «специфічними» механізмами адаптації репресивного типу.

Дещо більш кращими були умови переселення в межах процесу «обміну населенням» поміж СРСР та Польщею у 1945-1946 рр. Зазначені переселенці, незважаючи на здебільше примусовий характер переселення, отримували від держави кошти на облаштування на новому місці, значною мірою майно та нерухомість переселеного польського населення.

У наступний період заходи, пов'язані із адаптацію вимушених переселенців були наслідком будівництва Дніпровського каскаду гідроелектростанції (ГЕС). Будівництво у 50-ті-70-ті рр. шості великих водосховищ призвело до затоплення майже 500 населених пунктів та переселення понад 70 тис. осіб [11]. Організацію переселення здійснювали Переселенське управління при Міністерстві сільського господарства і заготівель УРСР, переселенські відділи в обласних управліннях цього міністерства, облвиконкоми, райвиконкоми, колгоспне керівництво. У процесі переселення керівництво стикалося з проблемою врахування важливої ролі людського фактору. Ставлення людей до переселення було негативним, тому важливого значення надавали пропагандистській роботі з роз'яснення постанов уряду і партії.

Окрему, й досить трагічну сторінку, пов'язану із проблематикою вимушених переселенців становить аварія на Чорнобильській АЕС, що за своїм масштабом визначена як планетарна екологічна катастрофа. Винятковість катастрофи виявилась також у численності та багатомірності

негативних соціальних явищ, які вона спричинила. Виник великий комплекс екологічних, медичних, інформаційних, соціальних, наукових, правових, управлінських, економічних, виробничо-технічних, а також і повсякденних побутове-практичних проблем, що сформували її еколого-соціальний феномен, який дістав в офіційному, науковому, повсюдному мовному вжитку назву наслідків Чорнобильської катастрофи. За її наслідками сформувалася специфічна соціальна група потерпілих – переселених, які мушили адаптуватися і до наслідків опромінення та стресу, і до нового місця проживання, оточення, пошуків роботи тощо. Зазначені масштабні зміни поглибилися економічною кризою й розпадом СРСР, які привнесли додаткові негативи в життя людей, вимагаючи нових адаптивних зусиль.

Таким чином в Україні виникла нова соціальна група осіб, що є вимушеними переселенцями із зони радіоактивного забруднення Чорнобильської АЕС. За даними державного реєстру вона включає близько 120 тис. з числа 1,8 млн. осіб потерпілих від Чорнобильської катастрофи. Переселених як мікрогрупу єднає спільне походження, проживання у суміжних регіонах, переживання аварійних подій та радіологічний ризик, досвід переселення, схожі проблеми на новому місці [12].

З метою належної адаптації та відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» [13] переселені отримували спеціальний статус осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Головними завданнями Державного реєстру України є здійснення контролю за станом здоров'я, вивчення найближчих та віддалених медичних наслідків у осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. В межах свого статусу переселенці отримали особливий режим соціального захисту, найбільш вагомими елементами якого були пільги та компенсації. Широкий спектр передбаченої допомоги в означеному вище колосальному масштабі перетворив Чорнобильське законодавство у надзвичайно витратну статтю бюджету України, що спричинило спочатку затримки у забезпеченні, а потім – поступове і неухильне скорочення пільг та грошових виплат. Соціальна допомога сьогодні надається переважно інвалідам та дітям, а дію інших статей закону фактично призупинено. Чорнобильське законодавство України було недостатньо обґрунтованим науково і економічно. Закони захисту

потерпілих в цілому виявилися мало ефективними в контексті адаптації населення після Чорнобильської катастрофи.

Що стосується більшості виселених громадян, то їх проблеми поступово були здебільше вирішені. Вітчизняні дослідження свідчать про високий рівень інтеграції вимушених переселенців за наслідками Чорнобильської катастрофи до місцевих умов.

Таким чином, Україна неодноразово стикалася з феноменом внутрішнього переміщення, що було наслідком військових дій, масових заворушень, екологічного лиха та техногенних катастроф, а також переслідування за ознаками належності до певної соціальної групи або політичних переконань. Протягом ХХ ст. внутрішнє переміщення в Україні відбувалося у формі евакуації цивільного населення під час I та II Світових війн, внутрішнього переміщення населення репресивного типу під час розкуркулення та депортації ряду етнічних груп, в межах процесу «обміну населенням» поміж СРСР та Польщею, переселення внаслідок будівництва Дніпровського каскаду ГЕС та вимушених переселенців за наслідками Чорнобильської катастрофи. Зазначені процеси вимушеного переміщення супроводжувалися використанням різних організаційних, фінансових, психологічних тощо інструментів соціальної адаптації. Зазначений досвід, як позитивний, так й негативний, може бути використаний для вирішення проблем ВПО в сучасній Україні.

Список використаних джерел

1. Про забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 №1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення 21.01.2021).

2. Сердюк О.В. Біженство в Україні під час Першої світової війни. *Проблеми історії України XIX – початок XX ст.* К.: Ін-т історії України НАН України, 2002. Вип. IV. С. 111–132.

3. Загребельна Н.І. Роль Комітету її імператорської величності великої княжни Тетяни Миколаївни в організації надання тимчасової допомоги постраждалим від воєнних дій у роки Першої світової війни. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. Вип. IX. С. 87-91.

4. Мазур О.Я., Баран І.В., Борищак М.О. Міграція населення Східної Галичини на початку Першої світової війни: заручники, біженці, вигнанці,

евакуйовані. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Держава та армія.* 2013. № 752. С. 50-61.

5. Жванко Л.М. Інститут головуповноважених та уповноважених з улаштування біженців у Російській імперії: нормативно-правові аспекти та реалії життя 1915–1917 рр. *Питання німецької історії.* 2015. С. 32-44.

6. Колосова О.О. Правове забезпечення соціальної політики щодо біженців у 1917-1921 рр. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія".* 2015. Вип. 3. С. 23-32.

7. Паробок Д.О. Правове регулювання фінансової допомоги біженцям та переміщенням особам в добу Визвольних Змагань (1917 – 1921 рр.). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична.* 2016. Вип. 2. С. 64-75.

8. Жванко Л.М. Головна Українська комісія у справах полонених та біженців: умови та нормативно-правові засади створення (1919 р.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету.* 2015. Вип. 44(1). С. 143-148.

9. Добров П.В., Бабенко С.Ю. Евакуація з України в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.): монографія. Донецьк: ДонНУ, 2008. 159 с.

10. Матвєєв А.Ю., Рибак І.В. Депортація розкуркулених селян другої категорії з України у 1930-1936 рр.: чисельність, характер, географія поселення. *Гуманітарний журнал.* 2013. № 4. С. 57-65.

11. Горло Н.В. Вплив гідробудівництва на Дніпрі на соціальну сферу Наддніпрянщини (50 – 70-ті рр. ХХ ст.). *Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика:* Зб. ст. К., 2008. Вип. 14. С. 221-231.

12. Проблема переселення жителів з територій, радіаційно забруднених внаслідок Чорнобильської катастрофи, та шляхи її вирішення : рекомендації. К. : [б.в.], 1997. 43 с.

13. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991 №796-ХІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12> (дата звернення 21.11.2019)

Лопатченко І. М.,
*викладач кафедри публічного адміністрування
у сфері цивільного захисту України
Національного університету цивільного захисту України,
к. держ. упр.*

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

Світові науковці зазначають, що стандартної моделі децентралізації органів влади в світі немає. Тому при реформуванні місцевих органів влади варто враховувати не лише соціально-економічні та політичні реалії країни, а й історичні традиції, що складались віками на теренах держави. Визначення як позитивних, так й негативних рис децентралізованої влади у минулому є принципово важливе для успішного втілення комплексу реформ з децентралізації місцевих органів влади сьогодення.

В останні роки у вітчизняному та закордонному науковому середовищі опосередковано розглянуто проблему децентралізованих органів влади на українських землях у IV – початку XIX ст. Специфікою наукових розвідок проблематики є дослідження тематики вченими різних спеціальностей.

У IV – VII ст. на українських теренах існувало східнослов'янське протодержавне утворення – Антське царство. Візантійський письменник Прокопій Кесарійський характеризуючи політичний лад антів зазначив у VI ст., що «анти, не підлягають одній людині, а з давніх-давен живуть у демократії; тому про все, що для них корисне чи шкідливе, вони міркують спільно» [1]. Він наголошував на колективному управлінні державою : «антами – не править один муж, але з давніх часів живуть так, що порядкує громада, і для того всі справи, або щасливі або лихі, до громади йдуть» [2].

Подальше формування децентралізованої влади відбулось за княжу добу. Історія Київської Русі умовно поділяється на два періоди – «відносна централізація» та «децентралізація» (княжіння Володимира Великого та Ярослава Мудрого). Перший період характеризувався тим, що до Русі входили різні територіальні одиниці, відносини яких з центром (Києвом) будувались за принципом васалітету без ленів. Залежність проявлялась у сплаті данини [7]. Зазначимо, що Київська Русь зберегла ознаки децентралізованого управління.

Влада наступних київських князів Аскольда і Діра, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава (864 – 972) була номінальною, її функція полягала у захисті кордонів, а політика держави часто визначались на народних зборах.

Київська держава IX – середини X ст. зберегла риси децентралізації (широка автономія князівств; значна роль місцевого самоуправління; до компетенції центральної влади належала оборона і збір данини). У середині XI ст. створене за князювання Володимира Великого та його сина Ярослава Мудрого монолітне й унітарне державне об'єднання східних слов'ян після смерті останнього (1054 р.) децентралізувалось. До влади прийшов тріумвірат його старших синів Ізяслава, Святослава і Всеволода. У наступні роки влада київського князя (за винятком князювання Володимира Мономаха в 1113-1125) не була сильною, а з 1140-х рр. і зовсім перестала поширюватись на всю територію держави. Відносно єдина держава Ярославичів в 40-х – 70-х рр. XII ст. стрімко розділилась на півтора десятка автономних князівств і земель [3].

У добу роздробленості Русі удільні князі мали власне військо, карбувати свою монету та провадили незалежну від Києва політику. Головні міста колишніх племінних князівств Київської Русі IX – XII ст. (Київ, Великий Новгород, Псков, Стара Руса, Ладога, Торжок, Полоцьк, Ростов, Галич тощо) продовжували вести автономну політику і являли собою сукупність децентралізованих міст. Це сприяло з одного боку самобутньому розвитку князівств та економічному піднесенню. А з іншого, децентралізоване управління військом Русі знизило обороноздатність країни. Почастішали розорюючі набіги степових кочовиків (печенігів, половців) на руські землі. У XIII ст. монголи захопили Київську Русь й встановили своє ярмо законсервувавши удільну роздробленість вічем [7].

Галицько-Волинське князівство продовжило традиції українського державотворення після занепаду Київської Русі. До складу Галицько-Волинського князівства у різні періоди існування входило близько 90 % етнічних українських земель. Князь очолював адміністративну, військову, судову та законодавчу владу в Галицько-Волинській державі (XII – XIV ст.) і його влада була формально централізованою. Проте на практиці, влада князів була обмежена боярською радою, до складу якої входило заможне боярство, особливо галицьке. Права та компетенція Боярської ради не були тітко окреслені. Рада скликалась лише за ініціативи боярства

та офіційно не була вищим органом влади, проте вона фактично правила державою. Галицько-волинські князі не мали права видавати нормативно-правові акти без згоди боярської ради. До складу боярської ради входили місцеві олігархи, які лобіювали лише власні інтереси. Відсутність підзвітності публічної влади перед народом, укріплювало свавілля місцевих олігархів та залишало безкарними протиправні дії боярської ради. В окремі періоди існування Галицько-Волинської Русі значення князівської влади настільки знижувалось, що князі не могли зробити ані кроку без згоди з боярством.

Середина XIV – початок XVII ст. став важливим періодом у формуванні децентралізованих органів місцевої влади на українських землях. За правління литовського князя Ольгерда (1345–1377) до складу Литви ввійшли Київське, Чернігівське, Новгород-Сіверське князівства, Переяславщина та Поділля. Великі простори Литви сприяли становленню широкої автономії в адміністративно-територіальних одиницях, а відсутність розгалуженого апарату централізованої князівської влади створили передумови для функціонування децентралізованої публічної влади у ВКЛ.

Литовський князь Вітовт (1392–1430) спробував встановити централізовану владу в ВКЛ, внаслідок знищення українських удільних князівств. Останнім князівством, що втратило залишки автономії було київське, котре після 1471 р. стало провінцією ВКЛ. Так, в Іпатіївському літописі, зазначалось, що: «в Києві перестали бути князі, а замість них воєводи настали» [8]. Однак, встановити повністю централізовану владу в литовській державі так і не вдалось. Оскільки, литовська великокнязівська влада вимушена враховувати інтереси колишніх удільних князівств, пожалував їм у XIV – XV ст. земські уставні грамоти, що підтверджували їх «давнину». Тому й в статусі намісництв (воєводств) колишні удільні князівства продовжували залишатись адміністративно-територіальними одиницями, які зберегли значну феодальну автономію, хоча нерідко зі зміненими кордонами [7].

На формування децентралізації влади вплинула адміністративно-територіальна реформа 1564–1566 рр., згідно з якою українські землі, які входили до ВКЛ поділено на 13 воєводств і 30 повітів. Причому повіт ставав адміністративним, судовим, військовим і політичним центром. В усіх повітах Великого князівства Литовського діяли органи місцевого самоврядування – сеймики. Останні, мали деякі ознаки, що притаманні

децентралізованій публічній владі. Розгляд особливостей децентралізації місцевих органів влади на українських землях, що входили до складу литовської держави (XIV – на початку XVII ст.), засвідчив, що рівень децентралізації у ВКЛ залишався високим. Литва не створила централізованої державності, влада князя була обмежена радою знаті. Вирішальну роль у раді грали делеговані депутати з різних частин литовських земель.

На українських землях, що належали Речі Посполитій (XVI – XVIII ст.) існували засади децентралізації місцевих органів влади. Так, Річ Посполита являла собою феодальну децентралізацію, що межувала з роздробленістю. Польща за часів шляхетської демократизації, характеризувалась децентралізацією апарату державної влади [5]. Засади децентралізації публічної влади у Речі Посполитій простежуються у функціонуванні місцевих сеймиків, на яких обговорювались найважливіші законодавчі акти, рішення приймалися на місцевих сеймиках шляхом обговорення, а центральна влада враховувала всі зауваження затверджувала ці закони. Місцеві сеймики, як суб'єкти управління нижчого рівня отримали від центральної влади (від короля) певний обсяг повноважень (місцеве самоуправління, контроль за виконанням законів) та ресурсів (збір податків). Також децентралізації місцевих органів влади сприяв й адміністративно-територіальний устрій держави. Річ Посполита поділена на воєводства, повіти і землі, які мали свої сеймики – власні уряди. З 1569 р. у Речі Посполитій діяло близько 70 сеймиків, з яких 24 припало на Велике князівство Литовське. На сеймиках розглядали місцеві та загальнодержавні справи. Завдяки такій активній ролі місцевих сеймиків, значно послабилась сила та вплив на державне життя сеймів, які фактично перетворились на «конгрес сеймиків» [5].

У Речі Посполитій публічна влада була сильно децентралізована. Ключову роль в управлінні державою грали місцеві шляхетські сеймики. Фактично в Речі Посполитої на чолі публічної влади стояли різні за типами шляхетські місцеві сеймики.

Класичним актом часткової децентралізації суверенної влади середньовічної держави та її правителя (короля) на рівні міста і його громади була Магдебурзька або коронна грамота, що передбачала ряд пільг (зі сплати податків) і компетенцій для самостійного вирішення міською владою питань місцевого значення [4].

Магдебурзьке право передбачало звільнення міського населення від юрисдикції урядової адміністрації (феодалів, воєвод, намісників), вони також отримували можливість запровадження власного виборного органу магістрату на чолі з бургомістром й ратманами (радниками). Магдебурзький привілей дозволяв міщанам утворювати в місті свою громаду. До складу громади входили міщани – жителі міста, але лише ті, які мешкали поза межами земельної території, що належала єпископу чи княжому замкові [6].

Аналіз функціонування в українських містах магдебурзького права засвідчив, що ці міста мали багато ознак децентралізації публічної влади (розмежування на законодавчому рівні компетенцій між рівнями влади; поділ повноважень є результатом делегування, розподілу, передачі зверху вниз із єдиного центру на периферію (дарування магдебурзького привілею від князя, короля); відсутність відносин субординації, підпорядкованості між рівнями влади. Вищий рівень влади наділений компетенціями координації та контролю за реалізацією повноважень нижчих рівнів влади встановлених правових рамках; широка автономія міст, які володіють необхідними правами, обов'язками та ресурсами; функціонування місцевого самоуправління. Не дивлячись на низьку надоліків магдебурзьке право спряло формуванню традицій децентралізації публічної влади на українських теренах. Становлення традицій децентралізації публічної влади на українських теренах розпочато ще за добу формування державності східних слов'ян у IV ст. й продовжено в Київській Русі, у ГалицькоВолинському князівстві, в Литовсько-польський період.

Список використаних джерел

1. Історія України в документах і матеріалах. Т. 1: Київська Русь і феодальні князівства XII–XIII століть. АН УРСР. Інститут історії України; уклад. М. Н. Петровський; відп. ред. С. М. Белоусов. К.: Вид-во АН УРСР, 1939. 293 с.
2. Історія України: Хрестоматія. Упоряд. В. М. Литвин; відп. ред. В. А. Смолій. Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2013. 1056 с.
3. Котляр Н. Ф. Удельная раздробленность Руси. К: Институт истории Украины НАН Украины, 2013. 270 с.
4. Лукша О. В., Федів І. О. Місцеве самоврядування в Україні: Посібник-порадник для депутатів місцевих рад. К., 2010. 117 с.

5. Марчук М.І. Територіальне самоврядування у Речі Посполитій. *Право і Безпека*. 2014. № 4. С. 21–28.

6. Ровинська К. І. Магдебурзьке право як підґрунтя формування місцевого самоврядування на території України. *Теорія та практика державного управління*. № 2 .2013. С. 257–263.

7. Система публічного управління в умовах децентралізації влади: механізми горизонтальної взаємодії : монографія / Л. Л. Приходченко, С. Є. Саханенко, П. І. Надолішній та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 332 с.

8. Хрестоматія з історії Української РСР: з найдавніших часів до кінця 50-х рр. ХІХ ст.: посібник для вчителів. За ред. І.О. Гуржія. К.: «Радянська школа», 1959. 340 с.

СЕКЦІЯ 4.

БЕНЧМАРКІНГ У ПУБЛІЧНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Гриценко А. А.,

*асистент кафедри акушерства та гінекології Одеського
Національного медичного університету, к.мед.н., магістр
публічного управління та адміністрування*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАХИСТУ МАТЕРИНСТВА І ДИТИНСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВІДПОВІДНОСТІ МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ

Наразі охорона материнства і дитинства в Україні - це система державних і громадських профілактичних та лікувальних заходів, які забезпечують попередження і лікування захворювань у жінок, антенатальну охорону плода, профілактику захворювань новонародженої дитини.

Частина 2 статті 25 Загальної декларації прав людини встановлює особливий статус охорони дитинства, промовляючи, що: «Материнство та дитинство мають право на особливе піклування і допомогу» [5].

Документом, покликаним привернути увагу міжнародного співтовариства до питань захисту прав матерів та дітей, є прийнята у 1924 році Лігою Націй Женевська декларація прав дитини.

За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ): «життя, виживання, максимальний розвиток, доступ до охорони здоров'я та доступ до служб охорони здоров'я є не тільки фундаментальними потребами дітей, але й основними правами людини» [4].

Після Другої світової війни у 1948 році ООН прийняла Загальну декларацію прав людини, в якій зазначалося, що діти повинні бути об'єктом особливого нагляду і допомоги.

Це право зумовлено особливою цінністю життя і здоров'я дитини, в першу чергу тому, що від здоров'я дитини залежить не тільки її здоров'я протягом усього життя, але й здоров'я наступного покоління, що є головним чинником успішного людського розвитку.

У 1959 році ООН прийняла Декларацію прав дитини, яка мала 10 коротких декларативних статей, програмних положень, що призивали батьків, окремих осіб, державні органи, місцеву владу й уряд визнати викладені в ній права свободи й дотримуватися їх.

20 листопада 1989 року Генеральною Асамблеєю ООН прийнято Конвенцію про права дитини. [10].

Норми цієї Конвенції діють як складова національного законодавства України з 27 вересня 1991 року, тобто з часу її ратифікації Україною.

Ратифікувавши Конвенцію, Уряд України зобов'язався забезпечити дитині зростання у безпечних і сприятливих умовах, доступ до високоякісної освіти та охорони здоров'я, а також високий рівень життя.

Конвенція деталізує особливості піклування та допомоги стосовно життя та здоров'я дитини. Відповідно до частини другої статті 6 Конвенції, держави-учасниці забезпечують максимально можливою мірою виживання і здоровий розвиток дитини. Стаття 24 Конвенції встановлює пріоритет медичного забезпечення саме дитячого населення: «Держави-учасниці визнають право дитини на користування найбільш досконалими послугами системи охорони здоров'я та засобами лікування хвороб і відновлення здоров'я. Держави-учасниці намагаються забезпечити, щоб жодна дитина не була позбавлена свого права на доступ до подібних послуг системи охорони здоров'я».

За словами бувшого Генерального секретаря ООН Пак Гі Муна, «зараз є реальна можливість досягти реального та сталого прогресу, оскільки лідери всього світу все більше визнають, що здоров'я жінок та дітей є основним чинником досягнення прогресу по відношенню до всіх цілей в області розвитку» [3].

У вересні 2000 р. 189 голів держав світу прийняли Декларацію тисячоліття ООН з визначенням 8 Цілей тисячоліття в області глобального розвитку. На Саміті ООН у вересні 2015 р. були підведені підсумки реалізації людством Цілей розвитку тисячоліття та прийняті Цілі сталого розвитку на 2016-2030 рр. [2]. Ці Цілі і передбачена ними програма глобальних дій на наступні 15 років характеризується ООН як свого роду хартія людей і планети в XXI столітті. Цілі сталого розвитку ООН носять загальнолюдський характер і призначені для всіх країн. Вони важливі і цікаві для нашої країни, яка робить кроки до більш розвиненого суспільства. До 2030 р. світ буде продовжувати розвиватися і

трансформуватися, зазнавати труднощів і переживати кризи, здійснювати прориви і досягати успіхів у розвитку технологій і боротьби з бідністю. Серед 17 ЦСР найважливішими є підвищення добробуту населення, подолання зuboжіння до 2030 р. та створення умов для здорового життя, освіти, дотримання прав жінок і дітей.

Третя мета Цілей сталого розвитку - забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці - це перш за все зниження захворюваності та передчасної смертності як важливого параметра добробуту.

Безпосередньо пов'язані із забезпеченням охорони здоров'я жінок і дітей три завдання третьої мети Цілей до 2030 р.: знизити глобальний коефіцієнт материнської смертності до менше 70 випадків на 100 тис. живонароджених; покласти край запобіжній смертності новонароджених і дітей у віці до п'яти років, при цьому всі країни повинні прагнути зменшити неонатальну смертність до не більше 12 випадків на 1000 живонароджених, а смертність у віці до п'яти років - до не більше 25 випадків; забезпечити загальний доступ до послуг з охорони сексуального і репродуктивного здоров'я, включаючи послуги з планування сім'ї, інформування та просвіти, та облік питань охорони репродуктивного здоров'я в національній стратегічній програмі [6].

Організація об'єднаних націй рекомендує до 2030 р. усім державам-членам якомога швидше підготувати національні програми з амбітними цілями, що охоплюють усі аспекти переходу до сталого розвитку.

Створення умов для зростання рівня народжуваності, охорони материнства і дитинства, зміцнення інституту сім'ї - це пріоритетні соціальні завдання в Україні. Вони мають ключове значення для сьогодення і майбутнього нашої держави і потребують системної, узгодженої роботи органів влади на всіх рівнях, суспільства і громадян, роботи, яка повинна мати єдині цілі і чіткі, зрозумілі критерії їх досягнення.

Відповідно до позиції ВООЗ головним чинником зниження дитячої смертності від запобіжних причин є належний рівень медичної допомоги новонародженим та дітям з гострими респіраторними захворюваннями [6].

Таким чином, основні міжнародні документи в сфері забезпечення прав людини та розвитку людства визнають пріоритет життя та здоров'я дитини як однієї з головних цінностей, забезпечення якої є необхідним і яка є одним з ключових елементів сталого людського розвитку.

Досягнення цілі розвитку тисячоліття - зменшення дитячої смертності є індикатором виживання дітей та відображує умови економічного, соціального розвитку суспільства, умови екологічної безпеки, в яких мешкають діти та інші члени суспільства, а також стан медичного забезпечення дітей. Зважаючи на те, що часто відсутні достовірні показники захворюваності та причин смерті населення, зазначений показник дозволяє виявити дітей раннього віку як найбільш уразливу групу населення [10].

Слід зазначити, що показник смертності дітей віком до 5 років не є головним індикатором у визначенні стану забезпечення піклування про виживання та здоровий розвиток дітей у вітчизняній галузі охорони здоров'я. В Україні частіше використовується показник малюкової смертності, який також входить до переліку показників досягнення Цілі і розраховується як кількість загиблих дітей віком до 1 року життя на 1000 дітей народжених живими [1].

До показників досягнення Цілі також належить показник охоплення імунізацією проти кору дітей віком до 1 року, враховуючи те, що імунізація проти інфекційних хвороб є необхідним заходом по зниженню показника смертності дітей віком до 5 років. Показник охоплення щепленнями проти кору є інтегральним показником забезпечення профілактичними щепленнями дитячого населення та репрезентує загалом ступінь розвитку системи охорони здоров'я країни [5].

За рекомендаціями ВООЗ, досягнення Цілей вимагає загального охоплення дітей та матерів ключовими ефективними та відносно невагітними заходами: належний догляд за новонародженими та матерями, немовлятами та дітьми молодшого віку, проведення вакцинації відповідно до національного Календаря щеплень, профілактика та лікування пневмонії, діареї та сепсису, належне харчування дітей раннього віку, боротьбу з малярією, попередження ВІЛ/СНІДу.

У країнах з високим рівнем дитячої смертності зазначені заходи можуть знизити її рівень наполовину.

В 2010 році на сесії Генеральної Асамблеї ООН була прийнята ініціатива «Кожна жінка, кожна дитина. Її мета - шляхом збільшення фінансування та покращення системи надання медичних послуг запобігти смертям сотень тисяч жінок під час вагітності та пологів і мільйонів дітей у віці до п'яти років. За останні сім років до ініціативи приєдналися 60 країн світу та сотні партнерів з приватного сектора. Вони пообіцяли

виділити на проекти з порятунку матерів і дітей близько 27 мільярдів доларів США [1].

Сформована за останні десятиріччя служба охорони материнства і дитинства в Україні є багатофункціональним комплексом, який включає широку мережу закладів охорони здоров'я, які надають вагітним, роділлям, породіллям і новонародженим дітям всі види профілактичної, діагностичної, лікувальної, в т.ч. реабілітаційної, допомоги, в нашій країні представлена амбулаторними, стаціонарними і амбулаторно-стаціонарними закладами. Амбулаторні установи - це центри первинної медичної допомоги і їх структурні підрозділи, дитячі поліклініки, жіночі консультації, клініко-діагностичні центри (КДЦ), в т.ч. для дітей та центри планування сім'ї та репродукції людини, медико-генетичні консультації, як структурні підрозділи амбулаторно-поліклінічних закладів. Стаціонарні установи включають клініки науково-дослідних і кадрових установ різних рівнів акредитації, перинатальні центри II і III рівня перинатальної допомоги, родильні відділення обласних лікарень, дитячі обласні лікарні, дитячі міські лікарні, інфекційні лікарні для дітей, туберкульозні лікарні для дітей, пологові будинки, родильні і дитячі відділення ЦРЛ [9].

Важливим елементом попередження виникнення відхилень у стані здоров'я матерів і дітей стали нові технології такі, як: інформаційні, лікарський формуляр, стандартизація медичної допомоги, створення реєстрів пацієнтів, малюкової та материнської смертності, хворих на ДЦП, сучасні перинатальні технології, регіоналізація перинатальної допомоги, перинатальний аудит медичної допомоги із використанням «MATRIX-BABIES», принципи грудного вигодовування, розширена ініціатива «Лікарня, доброзичлива до дитини», допоміжні репродуктивні технології, профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ-інфекції, дослідження важкої материнської захворюваності, перехід на реєстрацію МС з 22 тижнів вагітності, методики скринінгу новонароджених на ФКУ, гіпотиреоз, муковісцидоз, зміна порядку медичного спостереження за дітьми раннього віку, інтегроване ведення хвороб дитячого віку, перехід на модель спостереження дитини лікарем-педіатром до 18 років з подальшим переведенням на модель сімейного лікаря, спостереження дітей та вагітних сімейним лікарем, тощо [8].

Таким чином, першочерговим у реформуванні має стати структурно-функціональна перебудова первинної медико-санітарної допомоги та створення системи екстреної медичної допомоги; реструктуризація

вторинної та третинної меддопомоги, забезпечення її регіоналізації та застосування ефективних механізмів фінансування медичних послуг населенню на первинному рівні на основі індикативних показників якості медичної допомоги.

Список використаних джерел

1. Веб-монітор досягнення Цілей розвитку тисячоліття. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mdgmonitor.org>
2. Глобальная стратегия охраны здоровья женщин и детей. ООН. Женева, 2010. 24 с. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе, 2009 г. Здоровье и системы здравоохранения. Европейское региональное бюро ВОЗ. Копенгаген : ВОЗ, 2010. 205 с.
3. Декларація тисячоліття ООН. [Електронний ресурс]. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml
4. Европейское региональное бюро ВООЗ (2010). Европейская база данных «Здоровье для всех». Копенгаген, Европейское региональное бюро ВОЗ, 2011. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.euro.who.int/ru/data-and-evidence/archive/european-health-for-all-database-hfa-db>
5. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Урядовий кур'єр. 10.12.2008. № 232. С.8.
6. Здоровье-21. Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВООЗ. - Копенгаген : Европейское региональное бюро ВОЗ, 1998. 25 с.
7. Перша глобальна стратегія ВООЗ в області репродуктивного здоров'я [Електронний ресурс]. URL : <http://whqlibdoc.who.int>
8. Поживілова О. Державна політика України в галузі охорони здоров'я [Електронний ресурс]. *Державне управління та місцеве самоврядування* : Збірник наукових праць. 2011. Вип. 1 (8). URL: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2011_1/11povspr.pdf.
9. Центр статистики Міністерства охорони здоров'я України. [Електронний ресурс]. URL : <http://moz.gov.ua/>
10. Улучшение материнского и перинатального здоровья: Европейский стратегический подход к обеспечению безопасной беременности. Европейское региональное бюро ВОЗ. Копенгаген : ВОЗ, 2007. 51 с.

Кернова М. П.,
*аспірантка кафедри
публічного управління та регіоналістики
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*

ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В ЯПОНСЬКОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ: ТРАДИЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Управління персоналом є однією із важливих функцій менеджменту, адже людина була, і залишається основною продуктивною, творчою силою. В різних країнах це завдання вирішується, виходячи з історичного, соціально-політичного, науково-технічного розвитку країни, але певний вплив мають традиції, методи виховання, психологічні та морально-етичні норми.

Японська система менеджменту визнана найбільш ефективною у всьому світі і головна причина її успіху — вміння працювати з людьми. Вона вважається другою базовою моделлю управління в світі, часто на відміну від американської, її розглядають, як м'яку, неформальну, соціально-психологічну, органічну [3, с. 109]. Незважаючи на те, що на становлення японського менеджменту великий вплив зробили концепції американських теоретиків і практиків управління.

На сьогоднішній день Японія увійшла в трійку найважливіших економічних центрів світу. Поряд з цим велика увага приділяється науковим розробкам в області науки та розвитку нанотехнологій [5, с. 64].

Японська модель менеджменту основана на філософії «Ми всі одна сім'я». Японці називають організацію «уті», що означає «дім, сім'я» і впевнені, що можна змінити світосприйняття, розлучитись, змінити прізвище і ім'я — неможливо лише зрадити фірмі.

Саме мета об'єднає колектив фірми в колектив одностудів, що йдуть до вирішення центральної задачі, котрій підпорядковано все. Сама система направлена посилити ототожнення працівника з фірмою. Важлива ідея японського управління полягає в тому, що працівник за довічним наймом повинен все життя працювати в одній фірмі — це дає великий ефект. Головною особливістю персоналу японських фірм є відданість своїм компаніям і готовність поступатися власними інтересами на користь корпоративних. Це проявляється в наступному: японський працівник ототожнює себе з фірмою і впевнений у власній значущості і незамінності для своєї компанії [4, с. 560]. У повсякденному житті японців слово

«професія» асоціюється з роботою, практично це означає організацію, де він працює. Японські працівники виконують понаднормову роботу, не використовують повністю оплачену відпустку, вважаючи що так вони будуть виказувати недостатню відданість компанії. Як результат в японських фірмах майже не відбувається плинності кадрів якщо виходити зі статистики, на 1000 працівників автопромисловості приходить лише 25 днів прогулу (в США — 343 дня, тобто в 14 разів більше [1, с. 108].

Постійно вселяючи віру в кожного працівника, що його особисте благополуччя залежить від результатів діяльності фірми, використовуючи матеріальні та соціальні цілі, в тому числі не малі виплати працівникам на соціальні цілі, японський менеджмент досяг високої інтенсивності і продуктивності праці.

Японське суспільство однорідне і пронизане духом колективізму, мислять від іменні групи, тому так важливо встановити нормальні відносини з працівниками, сформувавши розуміння що працівники і менеджери це одна сім'я. Не має для японця більшої кари, чим бути вигнаним за межі громади в чужорідний світ, що знаходиться за її межами.

За даними опитувань 70 % японців вважають себе зобов'язаними приймати близьку участь в справах друзів (в США — 45 %, в Англії 36 %, в Німеччині — 31 %, у Франції — 12 %). Головний принцип групи бути як всі, але група може признати чийсь авторитет [1, с. 108].

Прага до змін заснована на повазі до національних духовних цінностях, що яскраво продемонстровано у вислові С. Хонди: «Той хто є керівником організації повинен зробити своє управління всебічно обґрунтованим. Для того, щоб досягти такого образу мислення, котрий підштовхував підлеглих до досягнення поставлених цілей в будь-яких обставинах, лідер повинен володіти теоретично і практично життєздатною концепцією» [2, с. 220].

Отже, японська спільнота дуже уважна до своїх громадян і вміло використовує їх потенційні можливості, що приносить економічну користь для країни. Як результат країна створила унікальні кадри японського зразка. Ці кадри складаються з людей які є організованими, дисциплінованими, бездоганно виконують свої обов'язки, піклуються про свою честь і гідність, що працюють не лише заради грошей, а для процвітання і стабільності своєї країни.

Список використаних джерел

1. Зеленцова Л.С., Докошена Л.В. Управление персоналом. Японский опыт: Учебное пособие. Оренбург: ГОУ ВПО ОГУ, 2007. 108с.
2. Кадзума, Татеісі. Вічний дух підприємництва: практична філософія бізнесмена. Пер.з англ. Є.Я. Шахоаой. М.: Московський бізнес,1990. 220 с.
3. Коргова М.А. Становлення кадрового менеджменту в організаціях сучасної Росії (на матеріалах регіону півдня Росії): монографія. М.: Соціально-гуманітарні знання, 2005. 372 с.
4. Кравченко А.И. История менеджмента: Учебное пособие для вузов. 8-е изд. М.: Академический проект: Трикста, 2013. 560 с.
5. Макаренко В.П. Економічна аксіологія: досвід дослідження економічних культур. *Економічний вісник Ростов. держ. ун-ту*, 2014. Том 1. № 4. С. 64.

Москаленко Т. Я.,
директор КНП «Пологовий будинок №7» ОМР,
д.мед.н, Заслужений лікар України,
магістр державного управління

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СВІТУ

У зв'язку з наростанням негативних тенденцій в демографічній ситуації в країні, з погіршенням репродуктивного здоров'я чоловіків і жінок, а, отже, з появою нових методів подолання безпліддя, фахівці заговорили про перспективу формування нового покоління прав людини, пов'язаного зі збереженням репродуктивного здоров'я нації.

Загальноприйняте сьогодні визначення репродуктивного здоров'я було сформульовано і введено в міжнародну практику на Міжнародній конференції з народонаселення та розвитку (МКНР) в Каїрі в 1994 році. Каїрська конференція увійшла в історію перш за все тим, що її учасники - представники 179 країн - підтримали ідею зміщення фокусу демографічної політики з управління чисельністю населення на права людини і можливості вільного вибору, включаючи репродуктивні права [1].

У Програмі дій, прийнятої на МКНР, репродуктивне здоров'я визначається як «стан повного фізичного, розумового і соціального

благополуччя, а не просто відсутність хвороб або недуг у всіх питаннях, що стосуються репродуктивної системи і її функцій і процесів».

Тому під репродуктивним здоров'ям можна розуміти, що у людей є можливість відтворювати себе і що вони вільні ухвалювати рішення про те, робити чи це, коли робити і як часто. Остання умова передбачає право чоловіків і жінок бути поінформованими і мати доступ до безпечних, ефективних, доступним і прийнятним методам планування сім'ї "(пункт 7.2 програми дій МКНР) [7].

Рівень материнської смертності в світі все ще надто значний. Приблизно 830 жінок щодня вмирають від ускладнень вагітності та пологів. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Фонд ООН по народонаселенню (ЮНФПА), Всесвітній банк і Відділ населення ООН об'єднаними зусиллями, в особі Міжвідомчої групи по оцінці материнської смертності (Maternal Mortality Estimation Inter-Agency Group, MMEIG), випускають регулярні доповіді про материнської смертності в усіх країнах світу [8].

Згідно з останньою оцінкою MMEIG, в 2015 р від причин, пов'язаних з материнством, в світі померло 303 тис. жінок, що становить 216 в розрахунку на 100 тисяч живонароджених (табл. 1). Інтервал невизначеності оцінки свідчить про те, що реальна материнська смертність може перебувати в широкому діапазоні - від 207 до 249 на 100 тисяч народжених живими [10].

99% материнських смертей відбувається в країнах, що розвиваються. За розрахунками MMEIG, на країни Африки на південь від Сахари припадає 66% материнських смертей (201 тис.), за ними слід Південна Азія (66 тис.). Африка на південь від Сахари характеризується і найвищим коефіцієнтом материнської смертності (КМС) - 546 на 100 тис. живонароджених. Високий КМС також в Океанії (187), Південної Азії (176) і Південно-Східної Азії (110). Якщо перейти на рівень країн, то дві країни - Індія і Нігерія - дають третю частину всіх материнських смертей в світі. В цілому КМС в країнах, що розвиваються (239 на 100 тис.) майже в 20 разів вище, ніж в розвинених (12 на 100 тис.), що свідчить про величезний розрив у доступі до медико-санітарної допомоги в багатих і бідних країнах [11].

Таблиця 1.

**Материнська смертність в світі,
оцінка Міжвідомчої групи ООН на 2018 р.**

	Абсолютна кількість, тисяч Коефіцієнт материнської смертності, на 100 тисяч живонароджених	Коефіцієнт материнської смертності, на 100 тисяч живонароджених
Світ 303 216 (207-249)	303	216 (207-249)
Розвинені країни * 1,7 12 (11-14)	1,7	12 (11-14)
Країни, що розвиваються	302	239 (229-275)

* Албанія, Австралія, Австрія, Білорусь, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Канада, Хорватія, Кіпр, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Ізраїль, Італія, Японія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Чорногорія, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Польща, Португалія, Молдова, Румунія, Росія, Сербія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Македонія, Україна, Великобританія, США.

Слід підкреслити, що для багатьох країн світу, перш за все з групи найбільш розвинених, материнська смертність є оцінним показником, оскільки достовірної статистики смертності там немає. Але і в разі країн, що мають налагоджену систему поточного обліку смертей з причин смерті, фахівці ООН підвищують офіційні показники материнської смертності в середньому в 1,5 рази, роблячи таким чином поправку на можливий недооблік і невірну класифікацію причин смерті.

Наприклад, для України Міжвідомча група ООН оцінює число материнських смертей на рівні 450 випадків, тоді як за даними Державної служби статистики в 2015 р. в Україні відбулося 196 материнських смертей. Відповідно, коефіцієнт материнської смертності в Україні становить 25 на 100 тис. Народжених живими за даними ООН і 10,1 - згідно з офіційною статистикою Державної служби статистики (2015 р.). За даними MMEIG, на пострадянському просторі найнижчим рівнем материнської смертності характеризується Білорусь (4 на 100 тис. Народжень), а найвищим - Киргизія (76 на 100 тис.). У всіх країнах

коефіцієнт материнської смертності між 1990 і 2015 роками знизився, за винятком Грузії [9].

Більшість ускладнень вагітності та пологів можна запобігти. Основними ускладненнями, які призводять до 75% всіх випадків материнської смерті в світі, є такі:

- сильна кровотеча (в основному, післяпологова кровотеча);
- інфекції (зазвичай після пологів);
- високий кров'яний тиск під час вагітності;
- післяпологові ускладнення;
- небезпечний аборт.

Решта випадків смерті викликані непрямими причинами, тобто вже наявні медичними станами (такими як діабет, малярія, ВІЛ, ожиріння), які поглиблюють вагітність.

Для запобігання материнської смертності всім жінкам необхідні допологове спостереження під час вагітності, кваліфікована допомога під час пологів і підтримка протягом декількох тижнів після пологів.

Звичайно, проблема високої материнської смертності стосується перш за все найменш розвинених країн. Проте і в багатих країнах, де рівень материнської смертності опустився до дуже низької позначки, картина далека від ідеальної.

Як не вирішених проблем, пов'язаних з материнством, тут можна позначити: нерівність у доступі до якісної медичної допомоги, невідповідність практики надання допомоги принципам доказової медицини, зайва медикалізація вагітності і пологів, що призводить до дуже високих витрат на охорону здоров'я (Характерний приклад - США, де за останні два десятиліття значно зросла частота таких втручань, як стимуляція пологів, місцева анестезія, кесарів розтин та ін.) [7].

В останні роки додатковими факторами ризику в багатьох країнах стають зростання середнього віку материнства і зростання числа жінок з надмірною вагою. Не у всіх розвинених країнах налагоджена надійна система епіднагляду за виявленням випадків материнської смертності, що дозволяє більш точно визначати причину смерті і виробляти заходи щодо її запобігання. Планування сім'ї - невід'ємний елемент охорони репродуктивного здоров'я. В даний час більшість сімейних пар в світі контролюють народжуваність за допомогою методів планування сім'ї. Під плануванням сім'ї прийнято розуміти здатність людини або пари мати бажане число дітей і визначати інтервали між їх народженням [5].

50 років тому, в травні 1968 року, на Міжнародній конференції з прав людини в Тегерані право жінки і сім'ї вільно вирішувати, скільки дітей мати і коли, було визнано одним з базових прав людини. У документах ВООЗ наголошується, що, незважаючи на численність і серйозність завдань, що стоять перед охороною здоров'я, питання надання послуг з планування сім'ї зачіпає більше людських життів, ніж будь-яка інша проблема медичного характеру [6].

Планування сім'ї сприяє зниженню материнської та малюкової смертності та в цілому має велике значення для добробуту населення, особливо, жінок, будучи запорукою їх успішної самореалізації. До того, як отримали розвиток допоміжні репродуктивні технології (ЕКЗ і інші), планування сім'ї, по суті, було синонімом застосування контрацепції, оскільки саме методи контрацепції дозволяють планувати число дітей і терміни їх народження.

Зараз арсенал методів планування сім'ї, крім контрацепції, включає методи лікування безпліддя в тих випадках, коли сім'я стикається з проблемою неможливості настання або виношування вагітності, але таких сімей відносно небагато.

Вдосконалення системи охорони РЗ населення — важливий крок на шляху прагнень України до зміцнення національної медичної галузі. Україна має високий рівень абортів і низький рівень застосування сучасних контрацептивів порівняно з країнами Західної Європи. Материнська смертність в Україні вдвічі вища за середню материнську смертність у країнах Євросоюзу.

В останній час предметом особливої стурбованості у межах країни стали ВІЛ і СНІД унаслідок значного зростання відповідних показників захворюваності. Дослідження показало, що населення України недостатньо поінформоване щодо контрацепції, а українські жінки значною мірою покладаються на аборт, як засіб контролю народжуваності.

І якісні, і кількісні аналізи доводять потребу прогресивних заходів, спрямованих на покращення ситуації з репродуктивним здоров'ям і плануванням сім'ї в Україні. Інвестиції у справи планування сім'ї і репродуктивного здоров'я — важливі для України через такі причини:

- а) покращення репродуктивного здоров'я в Україні означає покращення здоров'я українського населення в цілому;
- б) доступ до послуг з планування сім'ї є правом людини;

в) у всьому світі уряди різних країн інвестують у справу планування сім'ї і репродуктивного здоров'я, отримуючи при цьому успішні результати.

Таким чином, створення Україною належних, передбачених міжнародними документами, правових умов для реалізації населенням репродуктивної функції та планування сім'ї є запорукою збереження та оптимального розвитку продуктивних сил, без чого неможливе збереження і відтворення народу, нації, держави.

Список використаних джерел

1. Включение гендерной проблематики в деятельность ВОЗ. Гендерная политика ВОЗ. Всемирная организация здравоохранения, 2002. URL : http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/99125/1/a78322_rus.pdf
2. Всемирная декларация по здравоохранению. Принята мировым здравоохранительным сообществом на 51-й сессии Всемирной ассамблеи здравоохранения в мае 1998 г. Life in the 21st century. A vision for all. World Health Organization Geneva, 1998. 26 с.
3. Всемирная организация здравоохранения (1999) Здоровье-21. Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе. Европейская серия по достижению здоровья для всех. № 6. Европейское региональное бюро ВОЗ. Копенгаген. 310 с.
4. Жилка Н.Я. Моїсєнко Р.О. Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї. Про становище сімей в Україні: Держ. доп. за підсумками 2018 року. К: "Шкільний світ". С. 39-48.
5. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я [Електронний ресурс]. URL: <http://www.who.in/>.
6. Концепція загальнодержавної програми «Репродуктивне та статеве здоров'я нації на період до 2021 року». URL : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20170316_0.html.
7. Організація об'єднаних націй (1998). Програма Дій на Міжнародній Конференції з питань народонаселення та розвитку. Каїр, 5–13 вересня 1994 р. К. : Фонд Народонаселення ООН, 1997. 114 с.
8. Стратегия в области репродуктивного здоровья. Всемирная организация здравоохранения (WHO/RHR/04.8). Женева, 2004. 34 с. URL : http://www.who.int/reproductivehealth/publications/general/RHR_04_8/ru/.
9. WHO Department of Reproductive Health and Research and Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health. Center for Communication

Programs (CCP), Knowledge for Health Project. Family Planning: A Global Handbook for Providers (2018 update). Baltimore and Geneva: CCP and WHO, 2018. URL: <http://www.un.org/en/development/desa/population/theme/family-planning/index.shtml>

10. World Health Organization Department of Reproductive Health and Research (WHO/RHR) and Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health. Center for Communication Programs (CCP), Knowledge for Health Project. Family Planning: A Global Handbook for Providers (2018 update). Baltimore and Geneva: CCP and WHO, 2018. URL: <http://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy>

11. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2017). Reproductive Health Policies 2017: Data Booklet (ST/ESA/SER.A/396). P. 30.

Поступна О. В.,
*к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
менеджменту навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України*

БЕНЧМАРКІНГ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Туризм на сучасному етапі виступає каталізатором розвитку як економіки країни в цілому, так і розвитку всіх суспільних сфер життєдіяльності конкретного регіону, оскільки сконцентрований не лише на розвитку туристичної дестинації, але й суттєво впливає на розвиток туристичних субгалузей та на ефективне використання наявних ресурсів і потенціалу даної території. Розвиток туристичної сфери в регіоні дозволяє вирішити низку актуальних соціально-економічних питань, а саме: збільшити рівень зайнятості та доходи населення, стимулювати підприємницьку діяльність, розвивати рекреацію, туристичну та освітню інфраструктуру, вирішувати екологічні питання тощо. Сама ж туристична дестинація території стає джерелом наповнення бюджету, потенційним об'єктом інвестування, стимулом для проведення модернізації інфраструктури регіону, показує самобутність та неповторність певної території.

Слід зазначити, що в 2020 р. через карантинні обмеження, які впроваджувалися урядами країн світу в зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19, суттєво зменшилися потоки іноземних туристів. Як вихід із даної ситуації керівництво багатьох держав стали розвивати внутрішній туризм. Не виключенням стала й Україна. В 2020 р. було затверджено Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки, в якій визначено оперативні цілі й завдання, що забезпечують досягнення стратегічних цілей. Серед головних завдань щодо розвитку внутрішнього туризму названо – сприяння: впровадженню моделі комплексного територіального розвитку, управління та маркетингу туристичних дестинацій на регіональному та місцевому рівні; належному облаштуванню туристичних маршрутів та об'єктів туристичних відвідувань, їх цифровізації, створенню комфортних і безпечних умов для туристів; популяризації туристичного потенціалу регіонів і територіальних громад у державі та за кордоном; формуванню та реалізації конкурентоспроможних комплексів регіональних туристичних продуктів; формуванню регіональних туристичних брендів та їх просуванню всередині держави та на міжнародній арені; вдосконаленню інформаційної інфраструктури рекреаційних і туристичних послуг шляхом утворення в регіонах центрів туристичної інформації та популяризації тур продуктів тощо [5]. Однак, зауважимо, що виконання перелічених завдань потребують використання нових, більш ефективних підходів в управлінській діяльності, які б були сфокусовані на всебічному дослідженні наявних ресурсів, досягнутих результатах, вивченні кращого досвіду та підвищенні власного потенціалу.

Найбільш популярною такою технологією останнім часом є бенчмаркінг результативності, який використовують як інструмент управління за результатами. Його сутність полягає в порівнянні досягнутих значень показників результативності з зовнішніми еталонами [3]. У рамках розвитку регіональної туристичної дестинації зовнішнім еталоном можуть виступати інші регіони, їх дестинації. Розглянемо це на прикладі Харківської області, яка має вигідне географічне розташування, сприятливі кліматичні умови, мальовничі ландшафти, ліси, річки, достатню забезпеченість туристсько-рекреаційними, матеріальними і людськими ресурсами, тобто всі ті ознаки, які суттєво впливають на привабливість туристів. Крім того, область має цінні курортологічні ресурси, цілісні природні комплекси з комфортними мікрокліматичними

характеристиками, сприятливими природними умовами, що і вплинуло на розвиток багатьох санаторно-курортних підприємств.

Варто відмітити, що за обсягом природно-рекреаційних ресурсів на національному рівні Харківська область поступається Карпатському і Подільському регіону та Волинській і Черкаській області. Курортні та лікувально-оздоровчі території області займають 1200 га. На території області функціонує більше 96 санаторних закладів із загальною кількістю ліжко-місць близько 13 205 місць [1]. Заклади відпочинку дорослих локалізуються на курортах, в межах водно-зеленого діаметру та лісопарків. Найвідомішими оздоровчими курортами Харківської області є санаторій «Березівські мінеральні води», клінічний санаторій «Роща», санаторії «Ялинка» і «Високий» [4]. Крім того, на околицях м. Балаклії розташуються санаторій-профілакторій «Факел», база відпочинку «Перлина», дитячий оздоровчий табір «Олімп». Здравніці Харківщини обладнані сучасними лікувально-діагностичними базами. В них допомагають людям із такими захворюваннями, як сольовий діатез, жовчнокам'яна хвороба, патологія печінки, астма, бронхіт, алергічна реакція, гастрит, пієлонефрит, хронічний коліт та ентерит, екземи і псоріазу, травм і гриж хребта.

За кількістю дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які переважно працюють влітку, Харківська область входить до п'ятірки лідерів серед регіонів України. Їх кількість у 2019 р. зменшилась у порівнянні з попередніми роками та склала 732 одиниці (4849 місць), у тому числі 15 (2999 місць) – заклади оздоровлення. За цей рік у закладах перебувало більше 97 тис. дітей, з них близько 8 тис. – у закладах оздоровлення [6]. Слід зазначити, що в 2018 р. у порівнянні з 2014 р. в області темп зростання кількості дитячих закладів оздоровлення та відпочинку (на 1 тис. населення віком від 0 до 15 років) переважав середній показник по Україні і становив 92,1 %. Темп зростання кількості місць у цих закладах також був вищим за середній показник по Україні і склав 93,7 % [7].

Задоволення туристичних потреб здійснюється також через систему засобів розміщення – туристичні комплекси та бази відпочинку – найбільше їх сконцентровано у Вовчанському, Зміївському, Ізюмському, Печенізькому, Харківському та Чугуївському районах. Крім того у Зміївському районі функціонує гірськолижний центр із системою штучного засніження схилів – «Альпійська долина». Траси дуже схожі на

карпатські, їх довжина до 400 метрів. Сезон в гірськолижному центрі відкривається навіть за відсутності природного снігу та продовжується до початку квітня [1].

Високий рівень природно-рекреаційного потенціалу області дає можливість для ефективного розвитку культурно-пізнавальної субгалузі рекреації. Серед палацово-паркових комплексів Харківської області можна відмітити Шарівський палацово-парковий комплекс «Садиба», парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва «Наталіївський», палацово-парковий комплекс «Старомерчанський» та ін. Серед духовних святинь, загальна кількість яких нараховується більш 100, можна виокремити чудотворну ікону Піщанської Божої Матері, яка зберігається на Харківщині у Свято-Вознесенському кафедральному соборі м. Ізюм [4]. В 2018 р. на Харківщині було створено обласну мережу «Гостинні садиби Харківщини» у кількості 37 садіб різних категорій, які увійшли до Всеукраїнської мережі «Українська гостинна садиба».

Щодо підтримки дитячого та молодіжного туризму, то варто зауважити, що на території області працюють 3 центри туризму: у м. Чугуєві, Валківському і Чугуївському районах. При обласній станції юних туристів цілорічно функціонує дитяча туристична база. На жаль, спортивним туризмом охоплено лише 3 % дітей і підлітків області, хоча при цьому створено належні умови для занять, що сприяє діяльності фізкультурно-спортивних організацій.

В той же час у м. Харкові на комерційній основі працює низка спортивних установ, у тому числі басейни: Аква-фітнес клуб «Волна», Аквапарк «Джунгли», «Арена», «Мивина», «Британія», «Гарт», «Локомотив», «Marinclub», «Пионер», «Нептун», НТУ «ХП», СК «Кондиціонер», СОК «Пантера»; спорткомплекси НТУ ХП, ХНУ ім. Каразіна, ХНУРЕ, НФаУ, НЮАУ ім. Ярослава Мудрого, Палац спорту; ковзанки «Шато Ледо», «Восток»; гірськолижні центри «Харківська Швейцарія», «Альпійська долина», лижна база ХНПУ ім. Сковороди та ін. [9].

Туристична індустрія регіону утворюється також з підприємств, що випускають товари й послуги, без яких не може існувати туризм (туристичні підприємства, підприємства гостинності, транспортні організації, заклади вищої освіти (здійснюють підготовку та підвищення кваліфікації спеціалістів туристичної індустрії), органи управління туризмом різного рівня, підприємства роздрібної торгівлі з продажу

товарів турпослуг тощо. Так, за статистичними даними в Харківській області в 2019 р. діяло 261 суб'єктів туристичної діяльності, з яких 86 – юридичні та 175 – фізичні особи. Загальна кількість осіб, обслугованих туроператорами та турагентами, склала 76211 осіб, а загальний дохід від надання турпослуг склав 106,3 тис. грн. [8].

Варто відмітити, що туристична галузь в регіоні формується за рахунок трьох складових: в'їзний (іноземний), виїзний (зарубіжний) і внутрішній туризм. Динаміка туристичних потоків у Харківській області за останні десять років демонструє стрибкоподібні зміни: значне падіння всіх показників у 2016 р. та поступове зростання протягом останніх 4 років, виключаючи 2020 р., в якому був значний спад усіх показників у зв'язку з оголошеною у світі пандемією COVID-19. В той же час слід відмітити, що виїзному туризму належить значна частка від загальної кількості туристів (у 2019 р. вона склала 85,2 %) [6].

Аналіз ринку турпослуг свідчить, що суб'єкти туристичної діяльності області найбільше надають послуги з організації виїзного туризму, пропонуючи туристичні тури Україною (гірськолижний відпочинок у Карпатах, відпочинок на березі Азовського і Чорного морів, оздоровчий відпочинок); менше – пропонують екскурсії містом та областю. Хоча розвиток саме внутрішнього регіонального туризму (особливо тури вихідного дня) в сучасних умовах є найбільш актуальним і може стати джерелом наповнення місцевого бюджету.

Одним із основних складових туристичної галузі є готельна індустрія – набір засобів розміщення, харчування та обслуговування поза домівкою. Якість обслуговування, задоволеність споживачів послуг залежить від стану матеріально-технічного та технологічного рівня обслуговування. Готельне господарство в Харківському регіоні зростає швидкими темпами, це приносить значний прибуток як підприємствам, так і в цілому регіону. За статистичними даними в Харківській області в 2019 р. функціонувало 73 колективних засобів розміщення (далі – КЗР) з кількістю в них номерів – 7824 (табл. 2.2). За цей рік в КЗР перебувало 187,2 тис. осіб, з них 14 % іноземців, які приносять валютні надходження регіону [8].

Окрім готельного комплексу, в регіоні достатньо розвинута ринкова інфраструктура, є велика кількість підприємств харчування, розважальних закладів, закладів сфери обслуговування та торгово-розважальних центрів. Однак, всі вони, на жаль, не відповідають міжнародним стандартам, мають

низький рівень автоматизації та комп'ютеризації більшості технологічних процесів, більшість будівель потребують реконструкції та модернізації, відчувається дефіцит висококваліфікованих кадрів, спостерігається очевидна невідповідність цін на послуги у порівнянні з їх якістю.

Як справедливо зазначає Ю. Леонт'єва, розвиток туристичної дестинації Харківської області є неоднорідним – існують райони з високим рівнем розвитку (Балаклійський, Вовчанський, Зміївський, Ізюмський, Куп'янський, Лозівський, Первомайський, Харківський, Чугуєвський); з середнім рівнем розвитку (Барвінківський, Богодуховський, Борівський, Валківський, Великобурлуцький, Зачепилівський, Золочівський, Дергачівський, Красноградський, Краснокутський, Нововодолазький); з низьким рівнем розвитку (Близнюківський, Дворічанський, Кегичівський, Коломацький, Печенізький, Сахновщинський, Шевченківський) [2]. Тому автор у своїй науковій праці пропонує логічну послідовність формування і реалізації стратегії розвитку Харківської дестинації, яка б враховувала потенціал даної території. Однак, незважаючи на різні потенціальні можливості районів, пріоритетними завданнями для розвитку цілісної Харківської туристичної дестинації є збереження й збільшення кількості закладів культури, магазинів роздрібної торгівлі, пам'ятників місцевого значення, готелів, об'єктів ресторанного господарства, дитячих оздоровчих таборів.

В цілому, аналіз сучасного стану розвитку туристичної дестинації Харківської області дає підстави для таких висновку: регіон має досить розвинену туристичну інфраструктуру, що дозволяє збільшити потік іноземних та внутрішніх туристів; найбільшого розвитку набули такі види туризму, як культурно-пізнавальний, оздоровчо-лікувальний та спортивний; наявність ресурсного забезпечення регіону дозволяє стверджувати, що пріоритетними видами туризму може стати діловий, медичний, сільський та зелений туризм; неоднорідність розвитку регіонального туристсько-рекреаційного комплексу дає можливість згрупувати райони області за певними ознаками (рівнем розвитку, рівнем забезпеченості туристсько-рекреаційними ресурсами), що надасть можливість у подальшому сформувати туристичні кластери. Разом з тим, незважаючи на достатньо великий туристсько-рекреаційний потенціал, область має низку проблем, від вирішення яких залежить подальший розвиток дестинації. Зокрема, матеріальна база туризму потребує реконструкції, потрібне істотне розширення мережі туристичних об'єктів і

послуг, необхідна фінансова підтримка, розробка спільних державно-приватних програм з оновлення та реконструкції закладів і установ туристичної галузі тощо.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку туризму в Харківській області до 2020 року. Рішення Харківської обласної ради від 5 березня 2013 р. № 648-VI (XX сесія VI скликання). Харків, 2013. URL: https://www.ts.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=8096&base=77.
2. Леонт'єва Ю. Ю. Формування та реалізація стратегії розвитку регіональної туристичної дестинації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». Харків, 2010.
3. Пахомова Т. І. Бенчмаркінг у системі публічної служби. *Публічне управління: термінол. слов. / уклад. : В.С. Куйбіда, М.М. Білинська, О.М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. С. 19.*
4. Програма розвитку культури, туризму та охорони нерухомої культурної спадщини Харківської області на 2019 – 2023 роки. Рішення обласної ради від 6 грудня 2018 р. № 822-VII (XVIII сесія VII скликання). URL: <http://www.oblrada.kharkov.ua/ua/programa-rozvitku-kulturi-i-turizmu-kharkiv-skoji-oblasti-na-2014-2018-roki>.
5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.
6. Статистична інформація. Офіційний веб-сайт Головного управління статистики у Харківській області. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/stat-informatsiya>.
7. Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 роки. Харків, 2019. 126 с.
8. Туризм та відпочинок в Харківській області у 2019 р. Статистичний бюлетень / Головне управління статистики у Харківській області. Х., 2020. 44 с.
9. Туристичний кластер Харківщини : монографія / колектив авторів, гол. ред. О. В. Яковчук. Харків : ФОП Панова А. М., 2019. С. 180.

SECTION 5.

COMPARATIVE STUDIES IN PUBLIC ADMINISTRATION

Bazenko G.,

*PhD student, Global Studies, European Integration
and National Security Management Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

ADAPTATION OF EU STANDARDS IN THE FIELD OF FISHERIES TO THE LEGISLATION OF UKRAINE

Ukraine ratified the Association Agreement between Ukraine and the EU and its Member States in September 2014, from now on, all authorities with powers in the field of European integration must ensure the effective fulfillment of their international legal obligations. The core element of the Agreement is the approximation of Ukrainian legislation to EU law. The Association Agreement is about 355 acts of the European Union, the provisions of which must be transposed into the national system of Ukraine, so the development of an effective mechanism for approximation of Ukrainian legislation to EU law is an important element that has a direct impact on the formation of state policy of Ukraine as a whole. The article analyzes the current state of implementation of EU standards in the field of fisheries to the legislation of Ukraine, explores the problems and prospects associated with this, and reveals some aspects of improving such work.

From the moment of ratification of the association agreement between Ukraine and the European Union and its member states, all authorities with powers in the field of European integration must ensure the effective implementation of their international legal obligations. The core element of the agreement is to bring the legislation of Ukraine to EU law. The association agreement is about 355 acts of the European Union, the provisions of which should be transferred to the national system of Ukraine, so the development of an effective mechanism for bringing Ukrainian legislation closer to EU law is an

important element that has a direct impact on the formation of state policy of Ukraine as a whole.

Taking into account the fact that Ukraine is not a member of the EU, the creation of the same legal conditions for the subjects of legal relations (which, in fact, is the ultimate goal of unification and implementation as its component) in such circumstances is possible only within the framework of public international law through Ukraine's participation in the relevant international conventions, the regulatory requirements of which are subject to implementation in national legislation in an unchanged form.

The process of implementing international legal norms, which includes a system of legal and organizational means both created by joint efforts of states and used individually for the comprehensive, timely and full implementation of obligations assumed in accordance with international law, is inevitable and does not differ from the processes of globalization that are currently taking place in a global society and are progressing. For the most effective implementation of the procedure for implementing the norms of international law, each state must have an effective implementation mechanism, which is a set of legal means used by states to ensure the achievement of the goals of international legal regulation.

Unfortunately, the documents that defined the procedure for adapting legislation in Ukraine, primarily the national program for adapting the legislation of Ukraine to the legislation of the European Union, are outdated and do not correspond to the current stage of relations with the EU and the goals of Ukraine. At the same time, the accumulated experience of the proposed system indicates the need for a conceptual update of approaches to approximating legislation both formally (due to non-compliance with the approaches laid down in the Association Agreement), and in a meaningful or institutional way.

The present requires Ukraine to carry out a comprehensive legal reform, which, among other numerous tasks, provides for bringing national legislation in line with the norms of international law. The level of convergence of national legislation with international law, its consistency with relevant standards and requirements largely depends not only on the effectiveness of cooperation between Ukraine and other states and international organizations, but also on the development of our state as a democratic, socially oriented and legal one.

The analysis of the current state of implementation of EU standards in the field of Fisheries to the legislation of Ukraine was carried out in the course of processing the results of implementation by the central executive authority, which ensured until 2020 the formation of state policy in the field of Fisheries

and Fishing Industry (Ministry of Agrarian Policy and food of Ukraine) and the Central Executive Authority, implementing state policy in the field of Fisheries (State agency of Fisheries of Ukraine), within the limits of certain powers, the action plan for the implementation of Section V "Economic and sectoral cooperation" of the association agreement between Ukraine , on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, for 2016-2019; the plan of implementation of acts of EU legislation and the EU-Ukraine Association Agenda, the action plan to bring the legislation of Ukraine closer to EU law in the agro-industrial complex in 2018 and 2019 showed that at present the process of implementing EU norms in the field of Fisheries to the legislation of Ukraine cannot be recognized as effective, which would fully meet the requirements defined by the association agreement [1, p. 3].

Especially, the issues of implementation of international law norms in the legislation of Ukraine, including in the field of Fisheries, were studied by Parkhomenko N.M., Kupinets L.E., Melnyk A.Y., Raskaley M., Opryshko V.F., Vdovenko N.M.

The purpose of the thesis is to analyze the current state of the process of implementing the norms of international legislation to the norms of national legislation, improving the activities of state authorities that ensure the formation and implementation of state policy in the field of fisheries, through the development and implementation of draft regulatory legal acts, making changes to existing regulatory documents in the process of implementing EU norms in the field of Fisheries to the legislation of Ukraine, determining the consequences and potential benefits for the Ukrainian fishing sector as a result of the impact of pan-European fisheries policy.

Having reviewed and examined the status of implementation of measures for the approximation of Ukrainian legislation to the rights of the EU in the agricultural sector, more specifically the part that directly concerns the sphere of fisheries established in the plan consisted of 15 events, the main ones are: ensuring compliance with EU regulations regarding aquaculture production; ongoing dialogue with the EU and deepening of cooperation between Ukraine and the EU in the field of fisheries and Maritime policy; the establishment of an effective cooperation mechanism between the Parties and the exchange of information on good governance and best practices in the management of fisheries in a way which ensures the consistency of such inventory, and is based on the ecosystem approach, in particular in the Black sea; the establishment of

an effective cooperation mechanism between the Parties and the exchange of information on responsible fisheries and fisheries management that meet the principles of sustainable development; creating effective mechanism for cooperation between the Parties and exchange of information on cooperation in the framework of regional organizations on fisheries management; exchange of experience and support in relation to inspection and control of fishing activities and development of appropriate administrative and judicial structures capable of applying appropriate measures; exchange of experience and support in the harmonized data collection on the catch, unloading, fleet, biological and economic data and management of fishing capacity; the establishment of an effective cooperation mechanism between the Parties, exchange of experience and support for the development of structural policy in fisheries; contributing to the approximation of Ukrainian legislation to EU legislation in the field of environmental policy with respect to the environment of the Azov and Black seas and others.

The tools for implementing the above-mentioned activities were mainly the following actions: working with the EU side on the implementation of joint measures aimed at implementing the common fisheries policy of the EU and bringing the legislation of Ukraine closer to the EU legislation; ensuring cooperation with the EU side on coordinating activities in the field of management and conservation of aquatic bio-resources in the Black Sea by establishing interaction between the fish protection authorities of Ukraine with the EU control and inspection bodies, in particular with the European agency for Fisheries Control (EFCA); ensuring cooperation within regional organizations for fisheries management; ensuring cooperation within the implementation of Integrated Marine Policy; participation in activities for the development of bilateral and many third-party cooperation in the Black Sea basin in order to coordinate joint actions in the field of fisheries management; conservation and rational use of aquatic bioresources of the Black Sea and strengthen the fight against illegal, unaccounted for and unregulated fishing; development of a draft relevant regulatory act on amendments to certain regulatory legal acts of Ukraine to ensure compliance with special control requirements for the production of aquaculture animals, including the procedure for maintaining the Register of production of such animals and special control visits for bivalves; development of a draft regulatory act with EU experts; adoption of a Regulatory Act.

Conclusions. The solution of this complex task should be carried out systematically and on an ongoing basis with strict compliance with the norms of international treaties and national legislation of Ukraine. At the same time, it is necessary to increase the priority of approaching legislation and define it as a component of state policy in the relevant area, which is implemented comprehensively as a reform of state policy in the relevant area and is an integral component of the mechanism for forming, implementing and evaluating policies in general.

All this will help to improve the effectiveness of the mechanism for implementing the norms of international law in Ukrainian, and will create the necessary conditions for the further development of national law and legislation in accordance with the best international norms [2, p. 3]. At the same time, the current stage of the process of implementing EU standards in the field of fisheries in the legislation of Ukraine should be regarded as a preparatory process or the process of approaching, testing, evaluating and adapting European standards to the legislation of Ukraine, which for successful completion and obtaining a positive result in the future, first of all requires the state to define a clear strategy in this area, conducting, subject to proper funding, in-depth research on the risks and prospects of such implementation on the example of EU member states and their public discussion, and equally important effective assistance from the EU.

References

1. Report on implementation of the Association Agreement between Ukraine and European Union in 2018/ European integration portal. URL: <https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/association-agreement-implementation-report-2018.pdf>.
2. Implementation of environmental obligations in the context of deregulation in the European Union: Experience of best practices for Ukraine. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/analytics/implementatsiya-ekologichnyh-zobov-yazan-v-umovah-deregulyatsiyi-v-yevropejskomu-soyuzi-dosvid-krashhyh-praktyk-dlya-ukrayiny/>

Burdyha D.,
*PhD student, Economic and Financial Policy Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

HOUSING AND COMMUNAL FACILITIES SYSTEM OF UKRAINE: MECHANISMS OF PUBLIC MANAGEMENT

One of the most important tasks of the transformation period of the state's development is to ensure and increase the level of public management of the national economy.

Housing and communal services are a diversified production and technical complex and one of the main branches of the national economy. For decades, extensive approaches and administrative management methods prevailed in the housing and communal services sector, which were the result of rigidly centralized management in the state, and the material base developed on the basis of the residual principle of resource provision.

Today there is no doubt that the housing and communal sector of Ukraine is in crisis, positive changes in the formation of market principles of management are hampered, so the question arises about the need to find new mechanisms for housing management, urgent measures to reform, improve both nationally and at the local level.

Given the high level of general scientific study of the process of public administration, in-depth analysis requires the field of housing and communal services and the study of mechanisms of public administration in this area of the economy.

The theoretical foundations of the formation and development of the institution of public administration in Ukraine cannot be called exhaustive, they require a more thorough review, especially on the analysis of basic management approaches that ensure the implementation of public administration principles in government at all levels [2].

Analyzing the proposals of specialists in the field of housing and communal services management, it is possible to identify the main problems faced by housing and communal services in providing services:

- lack of regulations arising from the Law of Ukraine "On Housing and Communal Services";
- standard agreements for the provision of housing and communal services between the consumer and the provider;

- approved the order of standards and norms of maintenance of the housing stock of common forms of ownership, procedures and rules in the field of housing and communal services [3].

Improving the efficiency and effectiveness of housing and communal services management directly depends on the scientific support of preparation, adoption, implementation and analysis of management decisions. Their research should be provided by the synthesis of interdisciplinary sciences, the methodological basis of which is a comprehensive scientific approach to building an effective system of management decisions.

The housing system, inherited from the period of development of the planned economy, is extremely inefficient and costly. The content of this system in its current form is unbearable neither for consumers of housing and communal services, nor for the budget system. Today, the region's housing and communal services are experiencing great difficulties and lag far behind modern requirements. One of the main reasons for this is the lack of funds allocated from the budgets of all levels, as well as widespread non-payment and late payment of housing and communal services by the population.

Modern researchers based on a comprehensive study of the theoretical heritage of domestic and foreign luminaries of constitutional law, a thorough analysis of historical experience in resolving the problems of housing and communal services and local government in Ukraine and abroad, convincingly proved that local government is a universal form of government public life, which reduces the distance between subjects and objects in the communal sphere.

The peculiarity of the functioning of housing is that it is represented by "pure" natural monopolies and subsectors that develop under the laws of a competitive economy. The latter include the operation of housing, sanitation, etc. Another characteristic feature of housing and communal services is that the complex mainly provides services, not produces goods, and therefore belongs to the production and non-production infrastructure.

The peculiarity of housing is related to the livelihood of the urban population, but it should be noted that the definition of housing as a specific urban economy is inaccurate, in a less developed and complex form, it is available in rural areas. Despite the fact that most settlements in rural areas have almost no special technical equipment, and housing enterprises in rural settlements are not even organizationally separated from various plants, the development of housing in rural areas requires no less attention than in cities.

All this indicates the need to integrate the rural utility service into a single housing and communal complex.

The system of public administration is one of the most complex systems, a comprehensive toolkit is needed to coordinate the activities of this system, to ensure the relationship between its various elements, to link together all the implemented sub-processes and ensure the achievement of results. As such a comprehensive tool, it is proposed to use an innovative result-oriented budgeting system.

The financial sources for the development and reform of the housing and communal services of the country are the following:

- tariffs, which should be gradually brought to an economically reasonable level;
- resources obtained from the application of a special regime of value added tax value of housing and communal services;
- credit resources of international financial institutions;
- funds of private investors willing to participate in private-public partnership projects in housing and communal services;
- grant funds of international organizations and foundations;
- funds of state and local budgets.

At present, global changes are taking place in Ukraine, in particular in housing and communal services. This is primarily due to the need to ensure the socio-economic development of the country, strengthening economic security and compliance with the rule of law. These transformations require a radical overhaul of the role of public administration in the system of life of the country and industry [1].

The study of the system of public management of housing and communal services is extremely necessary and has its own features in the general system of development and reform of public administration of the country.

It is quite difficult to predict the vectors of reforming the housing and communal services sector, the development of the budget process in Ukraine in a large number of variables, the parameters of which have a significant range of fluctuations. The general socio-economic development of the state largely depends on the balanced choice of directions of development of the system.

The priority goal of housing and communal services regulation should be to create a comprehensive organizational and legal infrastructure that will stimulate economic activity and counteract shadow manifestations, have a

clearly defined conceptual framework, and study the legal status of state bodies authorized to regulate housing and communal services.

References

1. A new stage in the development of local self-government, reform of housing and communal services. (2004). Kyiv: Atyka. [in Ukrainian].
2. Хожило І. Сучасні підходи до визначення інструментів публічного управління. URL: www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-01/KhozhyloStat.pdf
3. Про житлово-комунальні послуги. Закон України № 2189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>

Choklia O.,

*PhD student, State Studies and Law Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

THE PRINCIPLES OF STATE REGULATION OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN UKRAINE

It is generally accepted that physical activity and sports are a manifestation of a healthy lifestyle and a component of public health.

Physical culture and sports play an important role in shaping, maintaining and strengthening the health of citizens, improving efficiency and increasing life expectancy, physical and spiritual development of the population, economic and social progress of society, strengthening the international prestige of the state in the world community. Coverage of current issues in the field of physical culture and sports, forecasting the further development of this area, its state and legal regulation characterizes the novelty of this work and the relevance of the practical significance of its results.

The rules of various branches and sub-branches of law govern relations in the field of physical culture and sports, and therefore their legal regulation is complex. The legal basis of such relations are the norms of constitutional law, international, administrative law, civil law, labor law, commercial law, etc. [1].

As in other branches of law, the main normative document of legal regulation of physical culture and sports is the Constitution of Ukraine.

Article 49 of the Constitution of Ukraine stipulates that the state cares about the development of physical culture and sports. In our opinion, the

legislator's establishment of norms on physical culture and sports in the Basic Law in the article regulating relations in the field of health care indicates a systemic connection between these areas. Representatives of these fields and scientists agree that the involvement of citizens in physical culture and sports directly affects the general health of the population. Thus, the higher the rate of involvement of people in physical culture and sports, the healthier the population of the country. This in turn determines the relevance and importance of the role of forming a successful state policy in the field of physical culture and sports, given that in accordance with Article 3 of the Constitution of Ukraine man, his life and health, honor and dignity, inviolability and security are recognized in Ukraine the highest social value.

The analysis of the current legislation of the researched sphere testifies to the presence of a rather large array of legal norms, in particular internal rules, provisions, which do not belong to any of the mechanisms of legal regulation: constitutional, administrative, labor, civil law and others [2]. The subject of regulation of some of them are, in particular, the rules of admission to sports clubs and federations, regulations of sports competitions, rules of transfer of players, anti-doping legislation, legislation on sports arbitration courts and more. The peculiarity of such norms is the establishment of special requirements for sports clubs, professional athletes, etc.

Thus, the sphere of physical culture and sports is regulated by a large number of normative legal acts, which can be conditionally combined into three groups: 1) normative legal acts of international character; 2) current legislation of Ukraine of physical culture and sports orientation; 3) "lex sportiva" ("soft sports law") - a set of substantive and procedural rules (rules) of different legal nature, both legal and non-legal regulations.

International sports law is based on international documents of a general nature, generally accepted principles of international law and international treaties of a general nature (contained in the statutes of the United Nations, declarations and resolutions of the UN General Assembly, documents of other organizations on the most general and global issues of international law, multilateral treaties (conventions), decisions of the International Court of Justice).

The fundamental place among the national legislation of Ukraine is occupied by the Law of Ukraine "On Physical Culture and Sports", which defines the general legal, organizational, social and economic bases of activity

in this area and regulates public relations in creating conditions for physical culture and sports. However, there are other "profile" laws.

In addition to laws, sports relations are regulated by bylaws. A significant number of such legal norms are contained in normative acts of the President of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, and departmental acts of ministries.

At the local level, relations in the field of physical culture and sports are regulated by orders of heads of local state administrations, normative decisions of local governments, orders of heads of enterprises, institutions, and sports organizations. Such legal acts must be adopted in accordance with the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine, normative legal acts of the President and the Government and not contradict them.

It can be concluded that in Ukraine there is a sufficient legal framework for the successful development of this area, but such regulation is carried out by a large but largely disordered array of legal material, covering both national and international law. State policy in this direction, despite the enshrinement in the Constitution of Ukraine and other acts of provisions to promote the development of physical culture and sports, does not pay sufficient and necessary attention. In order to improve the legislation of the whole sphere, it is expedient to expand, specify and implement mutual correspondence between the existing norms, to develop an effective mechanism for the implementation of these norms with the involvement of specialists in this field.

References

1. Гаро Г.О., Кушнір О.О. Спортивне право: огляд національного законодавства і міжнародних стандартів. URL: [http://protokol.com.ua/ru/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/](http://protokol.com.ua/ru/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/)
2. Гасюк І.Л. Механізми державного управління фізичною культурою та спортом в Україні: автореф. дис. ... докт. наук з держ. управління: 25.00.02. Хмельницький, 2013. 20 с.

Dumyns'ka S.,
PhD student, Humanitarian and Socio-Political Sciences Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

CULTURE MANAGEMENT: FOREIGN EXPERIENCE IN STATE-CIVIL PARTNERSHIP

In foreign countries the emphasis has shifted to libraries as the main link in the library business. Libraries play a key role in the development of informational, cultural and educational activities of society. They play a leading role in fulfilling the tasks of education and upbringing of society, saving of traditions, creation of a strong state and etc. It is important to transfer the functions of public administration to libraries and during decentralization process in the world the number of libraries at the local level is increasing. They become not just a place to read, but cultural centers that combine a large number of services: from reading to sports, accommodation and providing social and psychological support.

The legal documents of foreign countries say about great opportunities for the development of libraries not only through budget finances, but also through state-private partnerships.

There is experience that already shows some results, in particular: reduction of the financial burden on the maintenance of libraries from budget's cost; increasing the role of libraries as social and cultural centers; changing the position of the librarian who becomes a social communicator; performance of sociocultural functions by libraries.

In scientific and administrative contexts, the concept of a "new library" is emerging within the framework of "good management".

The paper highlights the experience of such countries as: USA, Great Britain, Belgium, Australia, Kenya, Lithuania, Poland, Germany, Denmark, Japan, Estonia, Netherlands, France, Spain, Finland, China, Canada, Slovenia.

The current situation in the domestic library business is clearly reflected in the statistical information on its significance for the population and for the state. According to 2011 data, 73.5% of British, 66% of Germans, 61% of French and only 30% of Russians and 27% of Ukrainians are interested in literature. The number of Ukrainian children who regularly pick up books is constantly decreasing. According to TNS Ukraine, if in 2003 this index was 57%, in 2008 it was 52%.

According to the Gorshenin Institute, 79.9% of young people spend their free time communicating with friends, 51% - playing computer games and listen to music, 45.5% are engaged in household chores, 43.8% read.

According to a survey conducted by Research & Branding Group in 2013 57.9% said they had read at least one book in the last year. And in 2017, only 43% of Ukrainians read at least one book a year, 51% said they had not read a single book, and 6% could not say yes if they had read anything. The largest number of readers were the residents of regional centers (53%), and the lowest - among rural residents (37%). Since 2010, there have been 7.2% fewer people who cannot imagine their lives without reading, aged 45-65 and 6.8% among those aged 25-45 years. TNS in Ukraine found that the percentage of Ukrainians who read printed books fell slightly from 64.5% in 2011 to 62% in 2014. At the same time, the part who read e-books more than doubled - from 6.5% in 2011 to 13, 7% in 2014.

The most popular e-books are among citizens aged 12-24 - 24.6% of them read e-books. The part of those who listen to audiobooks has also increased. If in 2011 there were 2% of such respondents, in 2014 it was 5%.

In the Pro.mova study (2014), 60.8% of respondents believed that reading is the key to human success in society in general, and in Ukrainian society in particular (53.4%). More than 80% of respondents considered reading as an important component of self-development, while for most (almost 70%) self-development was not a priority. And the 2017-2018 survey showed that Ukrainians were concerned about the war in Eastern Ukraine (67%), standards of living (54%), the economic situation (42%) and security (23%).

Last years the problems of reading, education, the role of libraries in the development of society are irrelevant for sociological research. It can be said that in this area the perception of society and the subjects of public administration lagged behind global trends and the search for new ways to develop the library business, its financing and involvement in public administration processes.

Theoretical and methodological basis of the study were scientific developments of foreign specialists (Bostik S., Kottrel M., Horton V., Gibson J., Sartorius J., etc), domestic researchers of the problems of library formation (Bankovska I., O. Bashun, O. Voskoboinikova-Guzeva, Granchak T., Karaschuk O., Kucherenosov V., Laguta L., Myskevych T., etc.), statistical data and legal acts of Ukraine and foreign countries, as well as data from sociological surveys conducted by the Kherson Regional Library for Youth named by B.

Lavrenyov (sociological study "Library and the community: moving forward", Regional survey "Modern library in the Internet space", Regional survey "Modern library through the eyes of young people").

References

1. Талалаєвська М. Тенденції розвитку публічних бібліотек зарубіжних країн: (за матеріалами зарубіжної фахової преси 2014–2016 рр.) [Електронний ресурс]. URL: <http://profy.nplu.org/file/tendencies.pdf>

2. Blank B. T. Public Libraries Add Social Workers and Social Programs. The New Social Worker. The social work careers magazine: URL: <http://www.socialworker.com/feature-articles/practice/publiclibraries-add-social-workers-and-social-programs>

Gasanenko T.,
*Doktorandin der Fakultät für öffentliche Verwaltung und
Regionalwissenschaften, Odessa Regionalinstitut für öffentliche
Verwaltung, Nationalakademie für öffentliche Verwaltung unter dem
Präsidenten der Ukraine*

INTERAKTION MIT DER ÖFFENTLICHKEIT ALS WERKZEUG ZUR HERSTELLUNG EINER EFFEKTIVEN KOMMUNIKATION DEN KÖRPERN DER KOMMUNALVERWALTUNG UND DER ÖFFENTLICHKEIT

Die Schaffung einer wirksamen Interaktion zwischen Regierung und Öffentlichkeit ist der Schlüssel zur Stärkung des Vertrauens in die Regierung und zur Gewährleistung der Beteiligung der Bürger an Managemententscheidungen.

Das zunehmende Vertrauen in die Kommunalverwaltungen ist eine Garantie für erfolgreiche Reformen, einschließlich des Abschlusses des Dezentralisierungsprozesses in der Ukraine.

Eine wirksame Interaktion der Kommunalverwaltungen mit der Öffentlichkeit ist ohne eine erfolgreiche Kommunikation, die Gewährleistung von Transparenz und Offenheit der staatlichen Maßnahmen sowie einen wirksamen Dialog im Rahmen des Dialogs nicht möglich.

Moderne Forschungen auf dem Gebiet der kommunikativen Interaktion zwischen zentralen Exekutivorganen und Kommunalverwaltung zeigen, dass die allukrainische Tendenz eine fragmentarische Informationsversorgung der Bürger, eine unbefriedigende Form der Informationsversorgung ist (wenig oder keine Informationen sind mit Diagrammen, Tabellen überladen, übersättigt mit spezieller Terminologie usw.) [4;5].

Sehr oft werden auch Konzepte ersetzt, dh es gibt viele Situationen, in denen unter dem Deckmantel öffentlicher Konsultationen Empfänge von Bürgern abgehalten werden und die Konsultationen nicht ausreichend geplant sind.

Die meisten öffentlichen Feedback-Mechanismen sind ineffektiv, Beratungs- und Beratungsgremien sind übermäßig formalisiert und nachahmend.

Auch die Situation mit der Informationsunterstützung der Websites von Behörden ist nicht besser.

So hat das Staatskomitee für Fernsehen und Rundfunk in der Ukraine in den Jahren 2019-2020 überwachte die Websites der Behörden.

Die Überwachung wurde 2019 durchgeführt - 65 ZEO-Websites (von denen die Websites von 46 zentralen Exekutivorganen und 19 Ministerien analysiert wurden) sowie die Websites von 24 Oblast- und Kiewer Stadtverwaltungen; im Jahr 2020 - 65 ZEO-Websites (von denen die Websites von 47 zentralen Exekutivorganen und 18 Ministerien analysiert wurden) und die Websites von 24 Oblast- und Kiewer Stadtverwaltungen [1;2].

Nach den Überwachungsergebnissen beträgt der Durchschnittswert des Informationstransparenzindikators nach dem Informationstransparenzindikator der offiziellen Websites von Ministerien und anderen zentralen Exekutivorganen in der Dynamik von 2019-2020 2,63% [1, 2].

Gleichzeitig haben ZEOs wie der staatliche Migrationsdienst der Ukraine, der staatliche Finanzdienst und der staatliche Arbeitsdienst nach dem Indikator für Informationstransparenz die Indikatoren des letzten Jahres verschlechtert [1, 2].

Die Situation hinsichtlich der Gewährleistung der Informationstransparenz und des Zugangs zu öffentlichen Informationen auf der Ebene der Gebiete ist nicht besser. Der Durchschnittswert der Dynamik der Informationstransparenz beträgt somit 0,16%. Gleichzeitig zeigten 14 regionale Landesverwaltungen eine positive Dynamik in Bezug auf die Informationstransparenz ihrer eigenen Standorte [2].

Die Analyse von fachlich-analytischen Materialien [4;5] zur Gewährleistung der kommunikativen Interaktion von Behörden mit der

Öffentlichkeit ergab die folgenden Probleme ihrer Tätigkeit auf dem betreffenden Gebiet: fehlende Kommunikationsstrategien von Behörden, institutionelle Schwäche von Beratungsgremien und schwaches Fachpersonal, mangelnde öffentliche Berichterstattung über Beamte, fehlende spezielle Informations- und Kommunikationseinheiten zwischen Behörden und Öffentlichkeit usw.

Im Allgemeinen sind die Hauptquellen für die Verbreitung von Informationen: Informationsnachrichten von Behörden (Abhalten von Pressekonferenzen, Verbreitung von Informationsnachrichten und Pressemitteilungen, öffentliche Reden von Beamten), Veröffentlichung offizieller Informationen auf Regierungswebsites, Veröffentlichung offizieller Informationen durch die Medien, Bereitstellung von Kopien von Informationen, die in staatlichen Archiven und eigenen Archiven von Behörden enthalten sind, für interessierte Personen.

Die innerstaatliche Praxis der öffentlichen Verwaltung im Bereich der kommunikativen Interaktion von Behörden mit der Öffentlichkeit und der Gewährleistung des Zugangs zu öffentlichen Informationen zeigt heute eine Verlagerung des Schwerpunkts von der Verwendung traditioneller Interaktionsformen auf die elektronische Interaktion.

Beispielsweise wurden 2015 elektronische Petitionen und Appelle von Bürgern in die Praxis der öffentlichen Verwaltung in der Ukraine eingeführt.

Insbesondere wurde zum ersten Mal die Möglichkeit der Einreichung elektronischer Petitionen auf der offiziellen Website des Präsidenten der Ukraine eingeführt und nacheinander von der Werchowna Rada der Ukraine und dem Ministerkabinett der Ukraine eingeführt.

Gleichzeitig wird der Prozess der Umsetzung elektronischer Petitionen bis heute fortgesetzt, da nicht alle lokalen Behörden (insbesondere im Fall vereinigter territorialer Gemeinschaften) die Möglichkeit geboten haben, elektronische Petitionen einzureichen.

Darüber hinaus verpflichtet das ukrainische Gesetz "Über Bürgerbeschwerden" die lokalen Exekutivbehörden und Kommunalverwaltungen derzeit nicht dazu, geeignete Möglichkeiten zu schaffen [3].

Gleichzeitig ist die Einführung elektronischer Petitionen und Rechtsmittel in der Praxis der öffentlichen Verwaltung natürlich eine fortschrittliche Form der Kommunikation zwischen der Behörde und der Öffentlichkeit. Ihr Hauptnachteil besteht darin, dass sie nicht bindend sind.

Das heißt, Behörden haben die Möglichkeit, Feedback zu geben, müssen jedoch nicht auf die Reaktion der Gesellschaft auf Entscheidungen reagieren.

Damit entfällt letztendlich die Idee, den Mechanismus der elektronischen Petition einzuführen. Das Fehlen einer angemessenen Reaktion der Behörden auf elektronische Petitionen führt zu Frustration der Bürger über die Wirksamkeit dieses Feedback-Mechanismus und verringert das Vertrauen in ihn, wodurch sich ihr eigenes Image weiter verschlechtert.

Darüber hinaus ermutigt die Zurückhaltung der Behörden, zivilisierte und fortschrittliche Formen der kommunikativen Interaktion zu verwenden, die Bürger dazu, "starrere" Formen zu verwenden, nämlich "protestierte Demokratie".

Die Bürger der Ukraine sind gezwungen, Kundgebungen und Streikposten vor Behörden zu organisieren, damit ihre Meinung berücksichtigt und angehört wird.

Ein allgemeiner Trend ist die Tatsache, dass sowohl Bürger als auch Behörden dazu neigen, soziale Netzwerke wie Instagram, Facebook, WhatsApp usw. zu nutzen, um auch die Kommunikation zwischen Regierung und Öffentlichkeit herzustellen.

Gleichzeitig ist die Verbreitung offizieller Informationen über inoffizielle Kommunikationsquellen nicht akzeptabel, insbesondere durch Behörden, da diese sozialen Netzwerke keine offizielle Quelle öffentlicher Informationen sind.

Diese Art der Verbreitung offizieller Informationen wirft viele Fragen hinsichtlich ihrer Echtheit auf, weshalb solche Informationen nicht als offiziell wahrgenommen werden können.

Der derzeitige Stand der Nutzung sowohl neuer als auch traditioneller Interaktionsmechanismen zwischen lokalen Regierungen und der Öffentlichkeit weist daher auf ein geringes professionelles Niveau der meisten Beamten in der etablierten Interaktion hin.

Die entsprechende Wechselwirkung ist partiell und fragmentarisch. Die Behörden und ihre Beamten nutzen die bestehenden Mechanismen zur Herstellung der Kommunikation zwischen ihnen und der Öffentlichkeit nicht vollständig.

LITERATURVERZEICHNIS

1. Analytische Referenz basierend auf den Ergebnissen der Überwachung des Informationsgehalts der offiziellen Websites der

Exekutivbehörden im ersten Halbjahr 2020 durch Derzhkomtelradio. URL : http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=167745&cat_id=112507

2. Analytische Referenz auf den Ergebnissen des Staatsausschusses für Fernseh- und Rundfunküberwachung des Informationsgehalts der offiziellen Websites der Exekutivbehörden im ersten Halbjahr 2019. URL : http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=162482&cat_id=112507

3. Über die Berufung der Bürger: Gesetz der Ukraine vom 2. Oktober 1996. 3 393/96-BP. - Ausgabe vom 01.01.2020, Basis - 198-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Sammlung von Berichten über die Ergebnisse der Bewertung der Aktivitäten von Exekutivorganen im Bereich "Interaktion mit der Öffentlichkeit": Sammlung / Herausgegeben von: Lyubov Palivoda - K.: [BF "Tvorchyy tsentr TTSK"]. - 2018. - 72 s.

5. Informationsoffenheit der Kommunalverwaltungen. Handbuch für Gemeindebeamte. - Iwano-Frankiwnsk: OO "Agentur für die Entwicklung privater Initiativen", 2009 - 96 Seiten, Auflage von 1000 Exemplaren. Kostenlos verteilt.

Goriacha Kateryna,
LLB, LLM, University of London International Programs

EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN SOLVING PROBLEM OF HUMAN RIGHTS: THE ROLE OF NGOs

The period since 2001 has seen a preoccupation with terrorism that has taken much attention and energy away from other human rights problems.

UN High Commissioner for Human Rights Zeid Ra'ad Al Hussein said the latest human rights monitoring report on the situation in Ukraine, which covers the period between 1 December 2014 and 15 February 2015, paints a picture of "merciless devastation of civilian lives and infrastructure." Women, children, the elderly and vulnerable groups have been particularly badly affected.

From mid-April 2014 to 28 February 2015, 5,809 people were documented as killed and 14,740 wounded in the east of Ukraine. Of these, 1,012 were killed and 3,793 wounded between 1 December 2014 and 15

February 2015. Given that full reports on casualties, especially near Donetsk airport and in the Debaltseve area, are still pending, the UN Human Rights Office estimates that the total number of people killed in eastern Ukraine by 2 March has almost certainly exceeded 6,000 [6].

“All aspects of people’s lives are being negatively affected, and the situation is increasingly untenable for the local inhabitants, especially in areas controlled by the armed groups. Many have been trapped in conflict zones, forced to shelter in basements, with hardly any drinking water, food, heating, electricity or basic medical supplies,” Zeid said.

Although driven by security concerns, travel restrictions imposed by the Government on 21 January on movement in and out of areas where security operations were taking place have created new difficulties for civilians already living extremely precariously, the report states.

“Yet the assumption that those who remain in territory controlled by armed groups do so by choice is both worrying and misguided. Many people stay because they fear for their lives if they try to move. Many others stay to protect children, other family members, or their property. And some are forced to stay against their will, or are simply physically unable to leave,” Zeid said.

“All those who remain have a right to protection according to international human rights and international humanitarian law, which must be respected by all relevant authorities. All violations of international humanitarian law and international human rights law must be thoroughly investigated and perpetrators promptly brought to justice.”[6].

The report details distressing examples of the suffering borne by civilians, including credible allegations of arbitrary detention, torture and enforced disappearances, committed mostly by the armed groups but in some instances also by the Ukrainian law enforcement agencies.

The situation in eastern Ukraine is also increasingly impacting on human rights in the rest of the country. There are now one million registered internally displaced people. In many locations, reception centres for them are overwhelmed and under-resourced.

In the Autonomous Republic of Crimea, the status of which is prescribed by UN General Assembly Resolution 68/262, systematic human rights violations continued to take place, affecting mostly Crimean Tatars and those who opposed the March ‘referendum,’ the report states [4].

Success in promoting human rights requires hard-to-achieve success in other areas including building more capable, responsive, efficient, and non-

corrupt governments, dealing with failed states, increasing economic productivity (to pay for the protections and services that human rights require), improving the power and status of women, improving education, and managing international tensions and conflicts. Realizing human rights worldwide is a project for centuries, not decades. This is not to say, however, that progress cannot proceed at a faster pace than it currently does.

Still, human rights are more widely accepted than they have ever been. They have become part of the currency of international relations, and most countries participate in the human rights system. Treaty arrangements help encourage and pressure countries to deal with their human rights problems. The human rights project continues and has not failed.

Nongovernmental organizations such as Human Rights Watch and Doctors without Borders are extremely active at the international level in the areas of human rights, war crimes, and humanitarian aid. Nongovernmental organizations (NGOs) allow for collaborations between local and global efforts for human rights by “translating complex international issues into activities to be undertaken by concerned citizens in their own community” (Durham 2004). The functions of international NGOs include investigating complaints, advocacy with governments and international governmental organizations, and policy making. Local activities include fundraising, lobbying, and general education (Durham 2004) [2].

Although they do not have the authority to implement or enforce international law, NGOs have several advantages over state organizations in the human rights system. Much of their work includes information processing and fact finding, in which NGOs educate people about their human rights and gather information regarding human rights abuses in violating countries (Claude & Weston 1992, Durham 2004). In this process NGOs have the benefit of access to local people and organizations and are often able to get direct and indirect access to critical information about current human rights violations (Durham 2004). Once they gather information, NGOs can design campaigns to educate the international community about these abuses [1].

A key function of NGOs is advocacy—urging support for human rights and attempting to influence governments or international groups with regard to particular human rights violations. Advocacy involves education, persuasion, and the public shaming of violators (Claude & Weston 1992). Representatives of NGOs are seen everywhere in the international human rights system. Many international human rights NGOs attend and often participate in the meetings of

UN human rights bodies (Claude & Weston 1992). They provide information about human rights situations through their reports and testimony. They shape the agendas, policies, and treaties of the UN through participation and lobbying (Korey 1998). Notable examples include NGO involvement in the development of the Universal Declaration of Human Rights and the UN Declaration on Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment (Claude & Weston 1992) [5].

NGOs with affiliates around the world include Amnesty International, Human Rights Watch, the International Commission of Jurists, the International Federation of Human Rights, Minority Group Rights, Doctors without Borders, and Oxfam. Besides these high profile NGOs there are thousands of local and national organizations working on human rights issues.

Experts 74 human rights organizations from all regions of Ukraine took part in the drafting of the report "Human Rights in Ukraine 2014", which provides professional assessment of compliance with the state of human rights in situations of armed conflict, economic crisis and large-scale reform process. All the information in the report every year using European Court, the US Government, the European Commission and other international institutions .

Among the negative aspects of the non-governmental sector experts state:

- The authorities have failed to provide effective assistance to citizens of Ukraine, victims of the illegal annexation of the Crimea and Donbas armed conflict;

- The process of collection and fixation of evidence in crimes against humanity and war crimes law enforcement agencies is extremely slow, jeopardizing the prospect of considering crimes in the International Criminal Court;

- Almost all the reforms in the sphere of human rights - Criminal Justice, Interior, Education and Medical - place without proper public examination and consideration of international experience, which leads to many shortcomings in the Reformation bills;

- State demonstrates inability to effectively use proposed by international and European institutions expertise to solve existing problems in the field of human rights.

The mentioned negative trends caused that only experts Ukrainian Helsinki Human Rights Union for 2014 was sent to the European Court of Human Rights over 90 applications while driving about 110 strategic lawsuits nationally.

At the same time human rights activists note the importance of the adoption of progressive changes to the Penal Code, which contributed to the openness of penal institutions, adoption of the Strategy of Development of the Interior, the creation of the ministries advisory expert groups on reform, support at the national level voluntary activities.

Experts note that the vast majority of human rights violations took place, among other things, lack of serious constraints and control mechanisms of power and lack of legislative protection of fundamental rights and freedoms. So now be taken, including the following:

Draft a new constitution, to ensure public control over law enforcement authorities to reform the criminal justice system, to expand the scope of legal aid.

References

1. Etinson, A. (ed.), forthcoming 2015. *Human Rights: Moral or Political?*, Oxford: Oxford University Press.

2. Gardiner, S., 2013. "Human Rights in a Hostile Climate," in Holder C, and Reidy, D. (eds.), 2013. *Human Rights: The Hard Questions*, Cambridge: Cambridge University Press: 211–230.

3. Joseph, S., Schultz, J., and Castan, M. (eds.), 2013. *The International Covenant on Civil and Political Rights: Cases, Materials, and Commentary*, 3rd edn., New York: Oxford University Press.

4. Korey, W., 2008. *NGOs and the Universal Declaration of Human Rights*, New York: St. Martin's.

5. Langford, M. et.al. (eds.), 2013. *The Millenium Development Goals and Human Rights*, Cambridge: Cambridge University Press.

6. Report on the human rights situation in Ukraine 1 December 2014 to 15 February 2015 Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights.

URL:
http://www.un.org.ua/images/stories/9thOHCHRreportUkraine_1.pdf

Kalinin M.,
*PhD student, Public Administration and Regional Studies Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

MANAGEMENT PROCESS IN PUBLIC AUTHORITIES ON THE BASIS OF OUTSOURCING

Outsourcing presupposes the involvement of private companies into the activities of public structures on some problems solution.

In some cases, outsourcing is used to indicate situations where the workload of public authorities is reduced in terms of self-service, for example, when citizens receive certain services independently during the Covid-19 epidemic.

The methodological basis for the implementation of outsourcing in public authorities has not yet been developed. In particular, in the sphere of local self-government. Meanwhile, the introduction of outsourcing in public authorities is impossible without defining approaches to assessing its feasibility, mechanisms for control and monitoring the implementation of activities outsourced by local self-government authorities to other (non-governmental) organizations.

Outsourcing is characterized as the use of specialized services of external organizations to create the value of the final product [2]. The advantages of outsourcing are [1]: the ability to concentrate on priority areas of any activity; access to new technologies; risk sharing; freeing up resources for other purposes; expansion of the financial base; increase in working capital; reduction of operating costs; obtaining resources that are missed within the organization.

The correlation of outsourcing with the concepts of cooperation, contracting, privatization, public procurement, public-private partnership, etc. is becoming attractive for domestic studies. The ideas about the essence of outsourcing are in the process of their development. The signs of outsourcing in public authorities are including:

- delegation (transferring) of activities (performance of works, provision of services) to third-party organizations;
- development of common principles for taking certain types of activities out of the functioning (including those behind the physical boundaries) of public authorities;
- the system of economic relations and actions that arise when involving external contractors to perform certain activities;
- the contractual nature of the relationship arising from outsourcing;

- competitive basis for determining external contractors;
- maintaining responsibility and control in the public authority over the results of the type of activity outsourced.

A model of a pyramid of outsourcing initiatives in public authorities includes the following hierarchies by levels:

- one-time outsourcing, i.e. individual interactions of public authorities and external organizations to solve certain tasks and perform certain operations;
- resource outsourcing or infrastructure outsourcing (infrastructure services), which involves the acquisition of certain resources or services to support the activities of a public authority (for example, software products, communication services, human resources for PR campaigns or social events);
- transfer of execution of a certain management process or its part to the external organization aiming to increase their qualitative characteristics, efficiency and reduction of expenses for its realization. Outsourcing of management processes differs from the next level because the subject of outsourcing in this case is not a function as a whole, but a set of management processes performed in the implementing one or more functions;
- outsourcing of functions, within which the whole set of management processes (within one or more public functions) is transferred to the external organization;
- transformational outsourcing is a radical change, complete reorganization and rethinking of management processes of public authorities on the basis of outsourcing.

Outsourcing in public authorities is also classified by the nature of the activities outsourced (personnel outsourcing, information technology outsourcing, etc.), depending on the amount of outsourced work (full outsourcing and partial outsourcing).

The current trends in the use of outsourcing in the public sector of Ukraine and foreign countries include the following:

first, the transition from one-time outsourcing of individual operations to outsourcing of management processes and large-scale process of transformation of outsourcing;

secondly, the changes of the reasons to address the outsourcing (from the need to reduce costs to the need to transform activities) in order to improve the efficiency of management processes;

third, the focus of government officials on tasks related to the management of contractual relations;

fourth, the establishment of partnerships between public authorities and external contractors on the basis of long-term agreements;

fifth, the change in the content of contracts, the formation of a special type of law governing contractual relations between public authorities and external organizations;

sixth, the formation of an institutional framework for contract management.

References

1. Ковальов А. В. Теоретичні основи аутсорсингу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 8. С. 121-123

2. Савченко А. А. Аутсорсинг: його сутність, види та форми. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2013. Вип. 1 (3). С. 261-263.

Kitayeva T.,

*PhD student, Regional Policy and Public Administration Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

SELECTION OF CIVIL SERVANTS: COMPARING VARIOUS ASPECTS

Moral communist principles are devotion to the cause of communism, love for the Socialist Motherland, intransigence to the enemies of communism, fraternal solidarity with the workers of all countries, conscientious work for the benefit of society, high sense of public duty, collectivism, honesty and justice, intolerance of injustice, punishment, selfishness.

The task was to select people in the executive and administrative bodies who know the specifics of this type of mental work and systematically replenish their knowledge in order to widely use the latest advances in science and implement scientific methods in public administration. The organizational criterion for evaluating personnel involved their evaluation in terms of competence in the theory and practice of public administration, their administrative skills, organizational skills and experience, in terms of their efficiency in work. The organizational criterion of personnel evaluation also included the assessment of diligence, initiative, purposefulness and persistence

in bringing the case to an end, demanding of themselves and subordinates, accuracy and accuracy, personal organizational skills, ie the ability to unite the masses, assets, place employees, organize so as to achieve maximum success in work.

The production criterion provided for the selection and placement of workers in terms of their special training in a particular sector of the economy and culture of the country. Management provided competence in the field of production, economics, science, life, culture, which is specific to the activities of this party, state or public body. This criterion is one of the most clearly defined in the theory and practice of recruitment and placement. In most cases, it was about the relevant education (secondary special or higher), training or work experience in accordance with the profile of management. It was important that the staff of the management of economic knowledge, knowledge of production organization, planning, statistics and a specific economy, especially in the context of reforms.

The Party proposed and supported those workers who not only shared their views on the course of perestroika, but also actively, creatively participated in the renewal process, gave all their strength to the common cause and succeeded (according to the Plenum of the Central Committee of January 27-28, 1987). Those who could not change for the better in the case entrusted to him, remained indifferent to the changes that were taking place, clung to the old, he had no right to hold office.

With the creation of a single holistic, effective and flexible management system, the concept of "business qualities" of the head is modified. If before talent was valued to perform tasks at any cost, to replace the case with baseless assurances and promises, then the importance of such qualities as a sense of the new, initiative, entrepreneurship and originality of thinking, courage and willingness to take responsibility. The importance of combining word and deed was especially emphasized.

The requirements for organizational skills are derived from the organizational nature of management. They are based on the need to take into account the individual talents and inclinations of man in determining his place as an employee in the management mechanism. Among the organizational skills were distinguished primarily "organizational sense", "intelligence", "manageability", "sobriety of mind", "practical intelligence". For successful management it was necessary, in addition to the ability to persuade, the ability to practically organize. This was the most difficult task.

The problem of professional competence of civil servants has become the subject of scientific, philosophical, psychological, sociological research and is considered in the context of the formation of human potential. According to the provisions of Article 4 (principles of civil service) of the Law of Ukraine "On Civil Service", it is possible to select for civil service citizens who most fully comply with this area of activity [1,3].

Among the principles are: the rule of law, legality, professionalism, patriotism, integrity, efficiency, ensuring equal access to the civil service, political impartiality, transparency (openness) and stability (appointment of civil servants indefinitely, except as provided by law, independence of civil service personnel from changes political leadership of the state and state bodies). Professional competence is seen as in-depth knowledge of the subject; a set of professional knowledge and professionally significant personal qualities that determine independent and responsible human activity; ability and ability to perform certain professional functions; identifying the unity of professional and general culture; integrative characteristic of the specialist, which demonstrates the readiness and determines his ability to successfully carry out professional activities; as an important component of the subsystem of professionalism. Competence cannot be isolated from the specific conditions of its implementation, it involves the mastery of the relevant competencies. A person competent in a certain field has the appropriate knowledge and abilities that allow him to act effectively without paying attention to political views.

Radical changes have been made in the administrative system towards publicity and openness. In particular, it was proposed to increase the role of ministers as politicians and to separate the status of ministers from the status of civil servants.

Building a balance of administrative and political components aims to change the role of government in the system of public administration, in particular the departure from "manual management" and reorientation to the sphere of formation and implementation of public policy. And one of the important conditions for improving the quality of public administration is its depoliticization.

References

1. Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців. URL: <http://kds.org.ua/blog/dovidniktipovih-profesijno-kvalifikatsijnih-harakteristik-posad-derzhavnih-sluzhbovtsiv>.

2. Лебин Б.Д. Перфильев М.Н. Кадры аппарата управления в СССР. Социологические проблемы подбора и расстановки. Л.: Наука, 1970. 249 с.

3. Про державну службу: Закон України № 889-VIII від 15.12.2015 р.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

Kuz S.,
*PhD student, State Studies and Law Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

MODERN REALITIES OF NATIONAL PATRIOTIC EDUCATION OF YOUTH IN UKRAINE AT LOCAL SELF-GOVERNMENT LEVEL

As a result of neglecting and not resolving the issues of the national patriotic education of the youth in Ukraine at all levels of government, we observe a number of negative phenomena that pose both real and potential threats to national security in various spheres, partly contribute to the occupation of the territory of Ukraine by the Russian Federation and its active participation in the war in the east of Ukraine. Further neglect of the problems will only contribute to the intensification of anti-Ukrainian propaganda, the spread of separatist sentiments, what, under current conditions, may lead to the loss of sovereignty and independence.

Current requirements as to ensuring national security and defense capabilities of the state pose the task of rapid and high-quality revival of national patriotic education, which is a tool for establishing the civil unity based on patriotic and democratic values.

Having analyzed the results of the expert analytical research on the formation of the standards of the national patriotic education and determining the indicators of the efficiency of the national patriotic education activities undertaken in 2017, we can emphasize the important role of local governments and non-governmental organizations. The expert opinion on the formation of the standards of the national patriotic education is given and the recommendations concerning the list of the indicators of the efficiency of the national patriotic education activities are worked out:

- the number of trained activists who are ready to promote the further spread of the national patriotic education;

- the awareness of the youth with the activities and content of the national patriotic education;
- the dynamics of the number of young people involved in the national patriotic education activities;
- the percentage of the involvement of the youth in the national patriotic education activities in the community;
- the high level of satisfaction of the participants with the national patriotic education activities;
- the compliance of the scenario plan of the event with the values and indicators of the efficiency of the Strategy of National Patriotic Education of children and youth for 2020-2025 [3].

The Decree of the President of Ukraine of 18.05.2019 №286/2019 approved the Strategy of National Patriotic Education (hereinafter – the Strategy), which was developed in accordance with the provisions of the Constitution of Ukraine, Laws of Ukraine “On Education”, “On the Legal Status and Honoring the Memory of Fighters for Ukraine’s Independence in the Twentieth Century”, “On the condemnation of the communist and national socialist (Nazi) totalitarian regimes in Ukraine, and the prohibition of propaganda of their symbols”, “On perpetuation of the victory over Nazism in the Second World War of 1939-1945”, Resolutions of the Verkhovna Rada of Ukraine of 12 May 2015 № 373-VIII “On honoring the heroes of the ATO and improving the national patriotic education of children and youth” and other regulations, as well as on the basis of the analysis of the state and problems of the national patriotic education in Ukraine since its independence [2] .

In addition, one of the tasks in the activities of the central and other executive bodies in the field of defense in cooperation with the Ministry of Defense of Ukraine, in accordance with Art. 13 of the Law of Ukraine “On Defense of Ukraine” is the organization of the work related to the military patriotic education of the citizens of Ukraine, providing assistance to the public organizations whose activities are aimed at strengthening the defense capabilities of the state.

In accordance with Art. 14, local state administrations are to organize pre-conscription training of the youth, training of conscripts in technical military specialties and military patriotic education, and executive bodies of village, town and city councils are to hold events of the military patriotic education of the citizens of Ukraine by developing an appropriate concept and program (Art. 15) [1].

At the same time, the analysis of the current legal framework of Ukraine in the field of the national patriotic education confirms that the patriotic education does not have the holistic legally defined mechanism of the systematic and purposeful interaction of the public authorities, local governments, educational institutions, organization of the civil society and citizens as to the formation of the national consciousness and devotion to the homeland.

To unite the efforts of the public authorities, local governments and their executive committees, civil society institutions in the field of the national patriotic education, there is a need to implement a unified policy in the state, the adequate mechanisms for the consolidation and coordination of the work in the economic, political, social, cultural and other spheres.

The ways of involving young people in the patriotic education can vary and depend on the characteristics of the united territorial communities, the community view, the activity of the local authorities. But the typical mistake of the authorities is to expect young people in their offices. To activate the youth, it is necessary to provide the pupils and students with the opportunities for cooperation and self-realization on the basis of the values and civil consciousness of children and youth on the examples of the heroic struggle of the Ukrainian people for self-determination and creation of their own state, values of freedom, unity and statehood [4].

The importance of the national patriotic education of the citizens, especially children and youth, is caused by the process of the consolidation and development of the Ukrainian society, modern challenges faced by Ukraine and requires further development of the national patriotic education, optimization of public policy in this field. The national patriotic education should acquire the character of the systemic and purposeful activities of the state authorities, local governments, educational institutions, civil society institutions, citizens to form the national and patriotic consciousness and devotion to the state of a person and a citizen.

The fundamentals of the national patriotic education should be the idea of strengthening the Ukrainian statehood as a consolidating factor in the development of the society and the formation of the patriotism of children and youth.

In Ukraine, the national patriotic education of children and youth should become one of the priorities of the state and society activities concerning the development of a citizen as a person of high morals who preserves Ukrainian traditions and moral values, has relevant knowledge, skills and abilities, is able

to realize his or her potential in the modern society, upholds European values, is ready to perform his or her duties defending the nation, the independence and territorial integrity of Ukraine.

References

1. Про оборону України. Закон України. ст. 13, ст. 14, ст. 15.
2. Стратегія національно-патріотичного виховання, затверджена Указом Президента України №286 / 2019 від 18.05.2019.
3. Результати експертно-аналітичного дослідження. Дослідження Міністерства молоді та спорту. Київ, 2017. URL: <https://www.facebook.com/groups/876299956150929/permalink/877670232680568/>
4. Особистісно-орієнтовані технології національно-патріотичного виховання студентської молоді в громадських об'єднаннях: посібник [Т. К. Окушко, Ж. В. Петрович, В. І. Кириченко, О. В. Пащенко, Л. М. Сокол, Н. В. Харченко; наук. вид. Т. К. Окушко]. К.-Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 198 с.

Makarova Olena,
PhD student, Economic and Financial Policy Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

ORGANIZATIONAL PRINCIPLES OF UKRAINIAN CUSTOMS AUTHORITIES' ACTIVITY

Today, the reform of the customs service sounds like the main priority issue, the solution of which depends on the financial and economic security of the state. The task of "customs reform" at the highest political and power levels is usually reduced to "the need for a resolute fight against smuggling". However, few public officials rely on research and justification in their statements and aspirations for reform.

The State Customs Service of Ukraine, represented in each region of the country and on all its borders, needs proper organization of its work, appropriate construction of organizational structure and considering foreign experience in organizing the activities of customs authorities, including the experience of neighboring countries. Therefore, the study of the organizational principles of

the customs authorities of Ukraine is currently crucial for the further construction of effective public administration of customs affairs and effective reform of the customs system.

At the current stage of reform, the customs system of Ukraine should move to the format of functioning as a single legal entity. However, this form of organization of activity, recommended by foreign partners, causes contradictory views in professional circles, which can cause difficulties in the activities of foreign economic activity and slow down the provision of administrative services by territorial bodies of the State Customs Service.

In addition to dissatisfaction with the activities of customs authorities on the part of the public and the professional community, the inefficiency of customs within the SFS and the State Customs Service was recorded by the Accounting Chamber during the audit of the State Fiscal Service of Ukraine, State Tax Service of Ukraine and State Customs Service of Ukraine in period 2019 - April 2020. In particular, the audit found that the merging of customs and tax authorities into a single control body had a negative impact on the effectiveness of customs control over the movement of goods across the border and the fight against fraud. Such reforms also negatively affected the efficiency and quality of customs services for foreign economic entities and led to the neglect of customs infrastructure at the borders. Such unsatisfactory results of the activities of state bodies, which are supposed to ensure the performance of fiscal functions of the state, could not go unnoticed by the executive authorities [1].

If we take into account the example of developed countries, then here we must first turn to such countries as the United States, Great Britain, France, Germany. It is also necessary to take into account the experience of countries whose economies have already successfully integrated into the European Economic Area, such as Poland and Lithuania. Thus, the US Customs and Border Protection (hereinafter - US CBP) - one of the agencies within the US Department of Homeland Security (DHS), which includes 21 more agencies. The main functions of the CBP are law enforcement, which includes the fight against terrorism and illegal migration, protection of the national economy, protection of the environment and public health, preservation of cultural heritage, protection of the state border, and support for legitimate foreign trade and tourism [2].

The French customs system consists of the following elements, namely:

- General Directorate of Customs and Indirect Taxes;
- 12 interregional directorates;
- 42 regional directorates [3].

It can be argued that in a sense, Ukraine in the 1990s actually reproduced the French model of building a system of customs authorities.

As for the functional responsibilities of the German Customs Service, it collects customs duties, taxes on alcoholic beverages, other statutory consumer goods, including VAT on goods imported into the country, as well as other taxes imposed by the European Union.

So, we see that the countries that care most about national security prefer the protective and security functions of customs, and therefore its subordination belongs to the power bloc, and those countries that prefer the fiscal function - subordinate customs to the ministries of finance or combine them with the tax authorities.

Taking into account specific functions prescribed in the Regulations on the State Customs Service of Ukraine (the State Customs Service implements the state customs policy, state policy in the field of combating offenses in the application of customs legislation), the state audit control by the Ministry of Finance of Ukraine, we see the need to subordinate the State Customs Service as a central executive body with specific functions and special status of Ukraine to the Cabinet of Ministers of Ukraine. In our opinion, this will make it possible to more quickly and effectively coordinate the activities of the State Customs Service and monitor the implementation of its functions. After all, the effectiveness of proper public administration of customs lies in the effectiveness of the implementation of customs policy of Ukraine.

References

1. Official website of Accounting Chamber of Ukraine. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2020/34-3_2020/Zvit_34-3_2020.pdf (accessed May, 3, 2021)
2. Snapshot. A summary of CBP facts and figures. URL: <https://www.cbp.gov/sites/default/files/assets/documents/2020-Jun/CBP-Snapshot-20200611-web.pdf> (accessed May, 3, 2021)
3. Carte interactive des services douaniers ouverts au public. URL: <http://www.douane.gouv.fr/articles/a12110-organisation-territoriale-de-la-douane-et-services-ouverts-au-public> (accessed May, 3, 2021)

Myrnenko V.,
*PhD student, Project Management Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

THE MODELS OF STATE REGULATION OF MEDICAL TOURISM

The active development of medical tourism as an important social and economic phenomenon should be recognized as one of new important trends in the healthcare industry. The formation and development of the system of public administration in the field of medical tourism in Ukraine will allow to expand possibilities of destinations and individual subjects of the medical and tourism market, providing appropriate services, to give impact to the development of domestic and inbound tourism.

This will have positive effect on the growth of the total export potential of tourism services in Ukraine. Thus, problematics of the development of theory and methodology of public management of the medical and health market under the conditions of integration cooperation in the sphere of recreation and tourism of Ukraine is very relevant and present-day. Nowadays, opinions on organization of medical tourism in the country are contradictory; methodology of strategic development of destinations of this direction is developed insufficiently. Incomplete means of governmental regulation do not allow to perform practically purposeful planning of sustainable development of medical tourism.

There is an urgent need to form systematic theoretical and methodological approaches of characterizing and choosing optimal general models of public management and regulation of the sphere of medical tourism, expanding the idea of forms and methods of state support for the medical market in tourism destinations. However, there is shortage of applied scientific researches in: theory of clustering in the health care market, taking into account the specification of various types of tourism and peculiarities of consumer behavior models, the characterization of features and directions of modernization of the resource base of medical and health market, the regulatory and institutional provision of medical export, the promotion of relevant types of tourism based on the characteristics of the localization of tourism destination.

Four key models of public administration in the field of medical tourism were studied in the work. The first model is related to active expansion into international market of medical tourism and is focused on the export of relevant

services. Such model is successfully implemented by Mexico, Colombia, India, Malaysia and South Korea. This medical tourism market is popular among American tourists. So, according to Wellness Economy Reports 2018, an American on average can save 65-90% of the cost of planned treatment in India, 65-80% in Malaysia, 30-45% in South Korea.

The second model of state regulation provides balanced development of medical tourism, while taking into account interests of its own population. This model has been implemented in Germany, Israel, the People's Republic of China. These countries are leaders in treatment of ambustions, fractures, acute abdominal diseases, oncological diseases and stem cell therapy. Usage of various techniques and forms of providing medical services makes it possible to almost completely meet needs of foreign patients, developing inbound medical tourism, as well as its fellow citizens on domestic medical tourism.

The use of the third model is based on the creation of conditions of the development of medical tourism infrastructure in the absence of the necessary regulatory framework and imperfect state regulation mechanisms. These countries have insufficient experience and little practice of implementing medical tourism at the national level. Such model is used in Brazil, the Baltics, Kazakhstan, Uzbekistan, Azerbaijan, etc.

The fourth model is characteristic of regions of the world, where, due to the lack of the necessary resource base, sources of financing and difficult political situation, there is no public administration in the field of medical tourism, which leads to the absence of this segment of tourism or its insufficient quality (Syria, Iraq, ACP, etc.).

The world's experience shows that public administration in the field of medical tourism should have an appropriate set of tools and methods, on the basis of which it is possible to form the organizational and economic mechanism in order to implement the general state policy in the field of tourism.

References

1. Українська асоціація медичного туризму. URL: <http://uamt.org.ua/UA/>

Omelchenko V.,
*PhD Student, Public Administration and Regional Studies Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

PUBLIC CONTROL AS AN INDICATOR OF QUALITY IN LEGAL REGULATION (THE CASE OF THE STATE FUND TO FIGHT AGAINST COVID-19)

In any country of the world, legal regulation is in the first place in the process of ensuring the livelihood of citizens. Each country develops legal regulations for its citizens taking into account the national interests of the country and the interests of citizens. Citizens, in turn, exercise public control through existing mechanisms, using information and communication tools.

An indicator of quality legal regulation is always citizens, social groups, which in case of adoption or non-acceptance of state rules of conduct highlight their point of view on a particular issue. High-quality legal regulation is necessary and is a necessary condition for the development of a successful country, which in turn must ensure the normal functioning of the community in its territory.

However, the pandemic of coronavirus infection COVID-19 2020 showed for all countries of the world and Ukraine is no exception that legal regulation, as a necessary prerequisite for the development of states in extreme situations is not always high quality, and so decisions are ineffective.

Thus, on April 13, the Verkhovna Rada of Ukraine at an extraordinary plenary session adopted the Law on Amendments to the State Budget for 2020 (Bill №3279-d of 11.04.2020), which formed the Fund for Combating Acute Respiratory Disease COVID-19 caused by Coronavirus SARS-CoV-2, and its consequences.

The Fund for the Fight against Acute Respiratory Disease COVID-19 is a fund within the state budget formed to prevent the negative consequences of the crisis due to the occurrence and spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by the coronavirus SARS-CoV-2; increasing the efficiency of state bodies, local governments; ensuring macroeconomic stability in Ukraine. The volume of the glory fund is UAH 64.7 billion.

Already, on May 20, 2020, the Draft Law on Amendments to the Law of Ukraine "On the State Budget of Ukraine for 2020" was initiated by 9 people's deputies [2]. The Verkhovna Rada supported in the first reading the bill №3509, 228 people's deputies voted for the corresponding decision, who were proposed

to add the construction and reconstruction of public roads to the areas of use of the Covid Fund.

The draft law was aimed at allocating UAH 35 billion from the special fund for the fight against coronavirus in Ukraine for the construction and reconstruction of public roads of state importance. The People's Deputies of Ukraine in the explanatory note to the draft Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On the State Budget of Ukraine for 2020", provided their justification for the need to adopt the act.

The justification states that: "One of the consequences of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2 is an increase in unemployment. Therefore, one of the measures to combat acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2, and its consequences are to provide the population with additional jobs. It is also important to ensure the improvement of transport connections for the timely provision of medical care to the population, the possibility of its extensive testing for the presence of coronavirus" [3]. Already, on June 22, 2020, it was returned with the signature of the President.

Funds allocated from the covid-19 anti-road fund for road construction and repair are designed to overcome the economic consequences of the pandemic in Ukraine. This was stated by Prime Minister Denis Shmygal during a speech on November 17 in parliament.

We support the provision that the COVID-19 Acute Respiratory Disease Control Fund is a fund within the state budget formed to prevent the negative consequences of the crisis due to the occurrence and spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus- SARS-CoV-2; increasing the efficiency of state bodies, local governments; ensuring macroeconomic stability in Ukraine.

However, the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Budget at its meeting on June 3, 2020 (Minutes № 39) [2] considered the draft law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On the State Budget of Ukraine for 2020 "" (registered № 3509 from 20.05.2020) notes the following:

- Measures to improve transport links, construction, reconstruction, capital and current average repairs of public roads of national importance, with some economic effect, are not directly related to overcoming this disease, so it is doubtful whether such measures are consistent with the purpose of the COVID-19.

Since the budget support for the maintenance and development of the road sector, from 2018 in accordance with Article 24-2 of the Budget Code of Ukraine [4] as part of a special fund of the state budget, has already created a state road fund.

Also interesting is the fact that at the time of consideration of the bill for the register. № 3509 conclusions of the Verkhovna Rada Committees on Anti-Corruption Policy (on conducting anti-corruption examination of the draft law) and on Ukraine's integration with the European Union (on assessing the compliance of the draft law with Ukraine's international legal obligations in the field of European integration) were not received by the Budget Committee [2]. From the above it can be concluded that the formation of state funds in Ukraine is not carried out efficiently and not professionally, which automatically demonstrates to the international community, not professional training in public administration.

Today, the media reports that China, where the COVID-19 outbreak broke out and spread, has overcome the disease. This became possible due to the efficient use of the state budget, high-quality regulatory and legal support and high staff training of civil servants. Inefficient distribution and use of the state budget can have severe social consequences.

From the above, it should be remembered that legal regulation is in the first place in the process of ensuring the livelihood of citizens, who are the main fillers of the state budget, and have the full right to control the use of funds from the state budget.

References

1. Бюджетний кодекс України (статті 24-2). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Про Державний бюджет України на 2020 рік. Законопроект про внесення змін до Закону України. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету від 3 червня 2020 року (протокол № 39. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68883
3. Про Державний бюджет України на 2020 рік. Пояснювальна записка до законопроекту про внесення змін до Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68883=doc_527622

4. Про Державний бюджет України на 2020 рік. Проект Закону про внесення змін до Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68570

5. Про Державний бюджет України на 2020 рік. Проект Закону про внесення змін до Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?Pf3511=68883

Sidorova A.,
PhD student, State Studies and Law Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS IN MANAGING INTELLECTUAL PROPERTY

The issue of effective management of intellectual property becomes especially relevant in the context of reforming the Ukrainian economy and attempts to make it more competitive in the international arena. Today's low level of commercialization and imperfect protection of intellectual property (IP) cannot contribute to further social-economic development of the state. This is already reflected in the competitiveness of Ukraine making it low compared to European countries.

The level of relation's development and regulation of intellectual property, its various aspects were studied by different scientists: Androschuk G., Afanasieva I., Drobiazko V., Zhovtanetska O., Zakoretskaya G., Kolosha V., Pidopryhora O., Sviatotsky O., Kharitonova O., Chyhyryna K. and others. The importance and role of intellectual property in the state's development remain insufficiently disclosed in modern scientific works.

The competitiveness of each country is based on its ability to occupy and maintain a stable position in certain segments of the world market in the presence of economic potential that provides dynamic growth on an innovative basis. The necessary prerequisites are a developed system of state and market institutions, the ability to respond to changes in world conditions which allows to ensure the realization of national interests [2].

Public management of the economy involves the implementation of a certain economic strategy which has its own priorities and involves to use instruments of government intervention. One of this may be the management of intellectual property. Effective public management in the field of intellectual

property is especially important today. When the world community is actively developing and the intellectual potential as the most expensive commodity in the world comes to first positions, only intellectual property can move the economy, further developing and directing it in the right direction [3]. The experience of developed countries shows that in modern conditions the country's economy and companies operating in its field can win the competition only by introducing innovations that are the result of intellectual activity. In industrialized countries the share of intellectual activity in the value of the social product is constantly increasing. 80-95% of the national product's growth is accounted for patents [4].

The state should be interested in the use of such methods of economic competition. The state which stimulates companies to innovate, will protect their intellectual property rights (this will allow the developer to limit the use of new products or technologies by third persons). In addition intellectual capital takes a dominant role and is an important component. It determines the market value of companies and manifested in the ability of the team to generate new ideas, innovate, maximize internal resources and thus strengthen, maintain the competitive position of the enterprise and the economy as a whole.

World experience shows that countries that have been able to accumulate intellectual potential have made a powerful breakthrough in their economies and have been able to maintain positive changes. For example, thanks to intellectual capital the Republic of South Korea over the past half century has moved from one of the world's poorest economies to one of the richest.

Ukraine also has great scientific and intellectual potential, but today there is an outflow of this potential. Young people who were educated in Ukraine and could work for the benefit of the national economy, increase its competitiveness, go to other countries because they cannot get proper support from their state [5]. Innovative development, on which the level of state competitiveness depends, needs strengthening the regulatory role of the state in the field of protection of intellectual property rights. The protection and control over the observance of intellectual property rights should promote the introduction of technological innovations, the transfer and dissemination of technologies for the benefit of producers and the state. This will contribute to social and economic well-being [1].

The Ukrainian system of state institutions in particular public authorities, in comparison with market institutions, demonstrates its unpreparedness for globalization, changes in the world and the integration of the Ukrainian economic space into the world, including Europe. This is manifested in the imperfect legal framework that provides activities in the field of intellectual property and in the

inefficient organizational structure of public administration, which does not provide full access of citizens to the provision of services for the rights protection.

One of the main tasks of public administration in the field of intellectual property in Ukraine should be to increase the efficiency of sectoral markets and the economy as a whole by ensuring proper protection of IP rights by creating an effective organizational and legal basis for public intellectual property management.

As for the role of the state in increasing its competitiveness, an integral part of which should be intellectual potential, it is necessary: first - to recognize public administration in the field of intellectual property as one of the priorities of the state; secondly, to stimulate the intellectual property market from within the country, as the state must act as a driving force and direct the main vectors of the economy; thirdly - to create appropriate conditions for attracting intellectual property to the priority sectors of Ukraine's economy. At the present stage the country's competitiveness can increase in the world only in this way; fourth - to ensure quality protection of intellectual property which depends directly on public authorities in the field of intellectual property.

In conclusion, it should be noted that the role of intellectual property in increased competitiveness is highly underestimated in Ukraine. Although it may become a driving force for the qualitative development of the country's economy. This assessment has logically affected the activities of the state in the field of IP, on the organizational and legal basis of public administration, which today are unable to effectively protect intellectual property, promote their integration into national production and economy, and does not guarantee protection of intellectual property rights. As a result, Ukraine has a poorly developed economy, needs external financial support and cannot compete with European economies. This can be partially changed by the state's recognition of IP as a tool capable of ensuring the country's competitiveness in the world, creating appropriate conditions for intellectual activity and public authorities in this area, as well as guaranteeing the state's security of intellectual property rights. It includes the creation of an effective system and legal basis for public administration, building trusting relationship between citizens and the state.

References

1. Жовтанецька О. О., Жовтанецький А. З. Інтелектуальна власність в умовах глобалізації. Л.: Вісник НУ "Львівська політехніка". 2008. №624. С. 221 – 226.

2. Зубчик О.В. Державне управління як фактор конкурентоспроможності країни. Вісник КНУ ім. Т. Г. Шевченка. 2017. № 2 (9). С. 30-33
3. Колоша В.В. Гармонізація конкурентної політики та захисту прав інтелектуальної власності в контексті підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки. К.: Конкурентоспроможність національної економіки: Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції. 2017. С.116 – 120.
4. Луцків О. Інтелектуальна складова інноваційної моделі економічного зростання. *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2008. № 3. С. 97-103.
5. Чигирин К. Є. Роль інтелектуальної власності в розвитку держави. *Ефективна економіка*. 2015. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4165>

Stets V.,
PhD student, State Studies and Law Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

LEGAL ASPECT OF DETERMINING THE RATIO OF INFORMATION AND CYBER SECURITY OF UKRAINE

At present there are no common definitions of the concept of cybersecurity and its place in the national security structure. That leads to contradictions in the provision of current legislation of Ukraine in the sphere of national security. The legal aspect of this problem, taking into account recent changes in Ukrainian legislation, remains insufficiently investigated. The solution of this complex problem is important, firstly, for the optimal distribution of functions between the public authorities in the sphere of national security and, secondly for the creation of an effective organizational and legal model in ensuring cybersecurity of Ukraine.

The scientific and technological revolution of the late twentieth and early twenty-first centuries has led to profound systemic transformations around the world.

Due to the combination of achievements in the field of new information and communication technologies and rapid development of information and telecommunication systems, fundamentally new global reality were formed - information society, information space and cyberspace, which today have almost

unlimited potential and play a leading role in every country, both economically and socially.

At the same time, due to the rapid development of the modern digital world and information technologies, new threats to national and international security have emerged.

One of the main principles of the local self-government is organizational independence, which is enshrined in Article 5 of the Constitution [1].

After analyzing this provision, the Constitutional Court of Ukraine concluded that “local self-government bodies are not bodies of state power” [2]. Also, the Court pointed out that local self-government and public administration are two organizationally separate areas of activity.

The number and power of cyberattacks carried out by individual states, organized criminal groups and individuals on electronic communications infrastructures, state information resources, critical infrastructure facilities, etc. is constantly growing.

Today, cybersecurity is a strategic complex problem of any state. This fully applies to Ukraine, which is integrated into global cyberspace.

That is why, it is necessary: to analyze the definitions of the term "cybersecurity" in the current regulatory legal acts of Ukrainian legislation, strategic documents of individual countries of the world and scientific publications; to analyze the provisions of the normative-legal acts of the Ukrainian legislation on the structure of national security and the ratio of the individual components of national security.

Comparison of the definitions of the term “cybersecurity” given in various sources, highlighting the general characteristics of the essence of cybersecurity. Analysis of views on the ratio between information security and cybersecurity, as well as the provisions of regulatory legal acts, identifying contradictions in them.

The definition of cybersecurity in Ukrainian legislation has significant shortcomings and requires clarification.

Legislative provisions on the ratio between information security and cybersecurity are contradictory; the issue of the relationship between these two components of national security is not settled law.

In most definitions, cybersecurity is considered as the security of computer systems, telecommunications networks and the information that is transmitted in them. Therefore, many researchers consider cybersecurity as a component of information security.

The development of a generally accepted definition of cybersecurity remains an unsolved problem, which leads to different understandings of the essence of cybersecurity in different countries and, consequently, to different approaches to ensuring it.

The definition of cybersecurity in Ukrainian legislation requires clarification. For this purpose, the author has proposed his own version of the definition of the term "cybersecurity".

The dominant point of view today is the understanding of cybersecurity as a component of information security. This should be reflected in legislation.

References

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254. Редакція від 01.01.2020. Офіц. сайт Верхов. Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Рішення КСУ від 26 березня 2002 року N 6-рп/2002. Офіц. сайт Верхов. Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-02#Text>

Usenko Inna,
PhD student of the Global Studies, European Integration
and National Security Management Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

THE CASE OF THE COMMON EU FISHERIES POLICY AS A BENCHMARKING FOR UKRAINE

Fisheries is a branch of the economy whose tasks are the study, protection, reproduction, cultivation, use of aquatic bioresources, their extraction (extraction, catch, harvesting), sale and processing. At the same time, fishing is a traditional economic activity that plays an important role in the economy of Ukraine. At the same time, fishing is a traditional economic activity that plays an important role in the economy of Ukraine [1].

In the traditional model of development, the problem is to reach compromises between the three goals: promoting economic growth and competitiveness, reducing social inequality and preserving the base of natural

resources. The model of human and sustainable development considers these three goals as mutually reinforcing rather than contradictory [2].

According to Article 2 of the Treaty establishing the European Community, the task of the Community is to the whole community harmonious, balanced and stable development economic activity, high employment and social protection, equality between women and men, stable and non-inflationary growth, high level of competitiveness and convergence economic indicators, a high level of protection and improvement environment, improving the level and quality of life, economic and social cohesion and solidarity of the Member States [3].

The Common Fisheries Policy of the European Union (CFP) is a set of rules for the management of European fishing fleets and the conservation of fish stocks. Designed to manage shared resources, it gives all European fishing fleets equal access to EU waters and fishing grounds and allows fishermen to compete fairly.

The CFP aims to ensure the environmental, economic and social sustainability of fisheries and aquaculture and to provide a source of healthy food for EU citizens. Its aim is to promote the development of a dynamic fishing industry and to ensure an equal standard of living for fishing communities.

CFP has 4 main policy areas: Fisheries Management; International politics; Market and trade policy; Policy financing [4].

At the end of December last year by adopting a new Regulation (EU) № 1380/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 “On the Common Fisheries Policy and amending Council Regulations (EU) № 1954/2003, (EU) № 1224/2009 and repealing Council Regulation (EC) № 2371/2002 and (EC) № 639/2004 and Council Decision 2004/585 / EC” finalized amendments to the Common Fisheries Policy and laid the foundations for the functioning of EU fisheries and its reform for at least 2014 -2020 years.

The CFP should ensure that fisheries and aquaculture activities contribute to long-term environmental, economic and social sustainability. It should include rules aimed at ensuring the traceability, safety and quality of products sold in the Union. In addition, the PSA should promote productivity, a fair standard of living in the fisheries sector, including small-scale fishing and market stability, and it should ensure that food is available and that it reaches consumers at a reasonable price. The PSA should contribute to the Europe 2020 Strategy for smart, sustainable and inclusive growth, and should contribute to the goals set out in this Strategy [5].

The EU's common fisheries policy has become streamlined and now much cheaper and easier to manage. Decision-making allows specific technical decisions to be made with the closer involvement of fishermen. Fisheries operators are encouraged to act responsibly, but should also demonstrate that they comply with the requirements and basic principles of the CFP. Stakeholders are fully involved in policy decisions and discussions. Fishing control has become much more effective.

Outside Europe, the EU continues to work to promote good maritime governance and responsible fisheries around the world. Agreements with third countries now give the highest priority to strengthening Europe's contribution to local fisheries, investment and good marine management. New regional programs to improve control, scientific monitoring of fish stocks, involving most of the world's largest fishing nations [6].

In Ukraine, considerable attention should be paid to the revival of fisheries. In various formats, this idea is already included in state regulations, but the specific issues of this revival are just beginning to stand out. But without this process, any idea is threatened with becoming a slogan [7].

The state and prospects of development of the fisheries complex of the country have been and are the subject of numerous studies, in which one of the main directions is to find the main directions of increasing productivity and economic efficiency of the industry in a market economy [8].

Consumption of fish and seafood, its range, quantitative and qualitative indicators characterize the degree of economic development of the country and the level of welfare of its population. The volume and structure of demand for food and fish and fish products, in particular, is formed under the influence of many factors: income, retail prices for certain foods, the ratio of urban and rural population in the study population, own production, imports and others [9].

The importance of the fisheries industry in ensuring the living standards of people encourages the scientific community to study both methodological and conceptual approaches to its functioning in today's global transformations. Fisheries and aquaculture are important sources of food, nutrition and income. These economic activities provide a livelihood for many people in the world. All recent reports by experts from international organizations, fisheries and civil society highlight the enormous potential of the oceans and inland waters. This mainly concerns their current and future food security for the world's population, which is expected to grow to 9.7 billion in 2050. This confirms the opinion of

scientists about the relevance of research to assess the demand for fish, fish products, which in the context of economic globalization are necessary [10].

The development of the domestic market of goods and services contributes to ensuring stability, reducing disparities in the socio-economic development of the regions. But it is necessary to balance development, which involves gradual changes in the structure of the economic complex of the country and its regions in order to bring them closer to the structure of developed countries, obtaining a synergistic effect from the interaction of different spheres of activity, rational use of natural resources [11].

Fish has long been one of the most popular foods in the world. More than half of fish exports by value and volume are in developing countries, provided that fish consumption per capita is higher in post-industrial economies. According to international experts, world fisheries and aquaculture should continue to develop actively, given the increase in the world's population, which in 2050 will reach 9.7 billion people. In this regard, the potential of both sea and inland fisheries and aquaculture in the context of the current and future contribution to the food security of the Earth's population is constantly being reviewed.

For many years we have been coming to the conclusion that European aquaculture, in the absence of natural conditions for mass production of inexpensive products, should rely only on stagnant production. Progress will be made towards the diversification of aquaculture facilities, the production of niche and organic products (tench, pike perch), as well as the development of new technologies based on the application of resource-saving and environmentally friendly principles. Forecasting the development of the industry in the medium term is based on analytical materials on the macroeconomic environment, aspects of international trade and world prices, taking into account customs tariffs, the likelihood of outbreaks of fish diseases, industrial fishing, increasing production time. There are a number of uncertainties that may affect fisheries development, most notably climate change. Climate change is affecting aquatic ecosystems, reducing their sustainability and degrading natural resources, especially in coastal areas.

Gradual warming of the atmosphere leads to physical and chemical changes in the aquatic environment. There are also external factors that can lead to unforeseen situations and affect the fish market.

In this situation, Ukraine is in a more favorable position among other European countries, because in relation to our territory, the impact of climate change, its devastating effects are projected to be the least. And this, as well as

opportunities for the production of organic aquaculture, as well as the prospects for the production of so-called niche species, makes Ukraine a potential influential player in European aquaculture. It is necessary to: a) create favorable conditions to ensure the competitiveness of fisheries development in the domestic and foreign markets; to establish a system for the formation of indicators of fish production and fishery products, taking into account the experience of the system of data collection on fisheries and their management in the European Union based on the provisions of the Data Collection Regulation (DCR) № 1543/2000 of 29.06.2000 and Data Collection System (DCF) ; to increase the efficiency of protection of aquatic bioresources in natural reservoirs of Ukraine; increase the total consumption of fish and fish products to 15 kg per person (9.6 kg); b) in the strategic aspect, extensive aquaculture should be maintained, fish farming complexes should continue to be financed from the budget, because the reduction of breed elitism leads to losses in complexes, support should be provided to purebred fish factories, as there are no integrated fish farms; to create conditions for unimpeded import of feed for predatory species of fish (trout, catfish) raised in pools, UZV, to promote the construction of feed mills taking into account the world experience in terms of economic orientation to world safety and quality standards [8].

Rational use of fish resources is one of the most pressing issues in the context of solving the problem of depletion of natural resources. Like the common agricultural policy, the Common Fisheries Policy is a shared responsibility of the European Union and the Member States and has a decisive impact on the competitiveness of fisheries [1].

Since Ukraine's integration into the European Union has been declared a priority of the country's foreign policy, the legislation of Ukraine in the field of fisheries policy must comply with the norms of EU legislation.

References

1. Вдовенко Н.М. Рибне господарство України в умовах глобалізації економіки: Монографія. К. : ЦП Компринт, 2016. – 476. Офіційний сайт Державного агентства рибного господарства України. URL: https://darg.gov.ua/files/6/12_21_3.PDF

2. Указ Президента «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року № 722/2019. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

3. Договір про заснування Європейської спільноти. Конституційні акти Європейського Союзу. Частина I. Упорядник Г. Друзенко, за загальною редакцією Т. Качки. К.: Видавництво "Юстініан", 2005 р. 512 с. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text
4. Спільна політика рибальства (СПР). Офіційний веб-сайт Європейської Комісії. URL: https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/policy/common-fisheries-policy-cfp_en
5. Щодо законодавства ЄС у сфері рибного господарства. Офіційний сайт Державного агентства рибного господарства України. URL: https://darg.gov.ua/_shchodo_zakonodavstva_jes_u_0_0_0_1567_1.html
6. Зелена книга реформи спільної політики рибальства. Офіційний веб-сайт Європейського Союзу. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0163:FIN:EN:PDF>
7. Качний О. С. Державна політика розвитку рибного господарства URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=40>
8. Конкурентоспроможність рибного господарства та аквакультури як складова ефективності національної економіки. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/13434/11583>
9. Загороднюк О.В. Формування на ринку риби і рибної продукції. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.1/93.pdf>
10. Деренько О.О. Оцінка попиту на рибну продукцію в умовах глобальних трансформаційних процесів. URL: <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/26.pdf>
11. Миколайчук М.М. Концептуальні засади публічного управління розвитком внутрішнього ринку товарів та послуг. - Інвестиції: практика та досвід. №20/2017. С 54. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5744&i=8>.

Voloshenyuk A.,

*PhD student, Ukrainian and Foreign Languages Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

THE PLACE OF THE INTERNAL BRAND IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE

The competitive environment experienced by both the commercial and non-commercial spheres has led to the fact that brands are increasingly used as a

strategic resource to achieve competitive advantage. This has led to the study of internal brand orientation as a possible approach to managing the brand building process in organizations.

Brand orientation is defined as "an approach in which the processes of the organization revolve around the creation, development and protection of brand identity in constant interaction with target consumers in order to achieve sustainable competitive advantages in the form of brands."

Creating an internal brand will allow the school to provide a constant set, need additional motivation to receive educational services, branding opens new opportunities for funding, facilitates the introduction of new services (additional education) [4, p. 13].

Employee brand support is a crucial element of successful internal branding. Of great concern is the lack of understanding of internal branding in the employee. The emergence of the brand in higher education institutions is based on knowledge imported from the business sector, and thus should be adapted and implemented as much as possible practical skills. It has been found that transformational leadership, although little studied in the context of internal branding, remains a key element of successful internal branding, as transformational leadership provides space for intellectual stimulation and employee development.

The development of an organizational brand from within is recognized as an important area of the marketing microenvironment. At the heart of development is that organizations can gain a competitive advantage through their unique combination of resources, with people being the most important asset. Aligning employee behavior with brand values, the domestic brand will be recognized as a new phenomenon that will become important for universities in today's market, which is becoming increasingly competitive.

When values are deeply rooted and interconnected, the relevance of the brand and the relationship between staff and the brand enable them to achieve success and cost-effectiveness, as well as increase productivity.

Employees in the higher education system have a great influence on the representation of the higher education institution to the public (for example, in terms of staff reputation, research results and top quality training), as well as the fact that individual employees, managers are, by definition, experts in their cases and are therefore considered to be the best judges on how to perform these functions. Thus, if staff do not clearly understand the institution's brand values, their actions may reflect their own values more than the university's brand

values. In addition, if they do not present the characteristics of the institution's brand, the institution's brand becomes unreliable.

The company's brand as an employer is a system of images and values that describes the unique properties of the company; such a system evokes emotions and helps the labor market participant to navigate and recognize "their" [2, p. 14].

In the scientific literature, brand management is also defined as the staff responsible for creating individual brand characteristics, their change to achieve maximum efficiency and development of anti-crisis brand management plans [3, p. 62].

Creating the conditions for the long-term operation of the chosen brand strategy is through the formation of a strong organizational culture, which is the final (fifth) stage of brand management. Organizational culture is a system of values, beliefs, ideas, expectations, symbols, as well as business principles, norms of behavior, traditions, etc., which have developed in the organization and its units during the activity and which are perceived by most employees [1, p. 11]. Today, business managers see their own organizational culture as a powerful strategic tool that ensures the orientation of all departments and individual employees to the common goal, increases employee initiative, stimulates staff to work for the benefit of the company, and facilitates communication within the company. In addition to these stages, brand management involves the use in its activities of the organizational system of the enterprise, which includes the relevant departments, staff and functions performed by them.

There is a need for universities to reconcile employee behavior with brand values. Universities should coordinate the behavior of employees in relation to the value of the brand, noting that branding should be seen as a process of mobilization between marketers - staff and students.

An internal brand can build employee behavior to support its organization's brand in a variety of ways, depending on the way internal branding is conducted.

In the context of higher education, higher education institutions are transformed into corporate enterprises. This transformation usually emphasizes direct control over employees. It is noted that the security of academic stay, the simple structure of career growth, the independence of work (for example, teaching and research) and the emphasis on equal values in the division of labor deeply reinforces academic values.

The roles and responsibilities of scientists are growing. Higher education institutions apply strategies to improve institutional efficiency in the form of differentiation of functions.

The internal context of branding remains a key element of the successful implementation of the internal brand. As discussed above, transformational leadership provides a space for intellectual stimulation and consideration of people present in universities.

In the educational context, employees and researchers play an important role in the branding process. Business leaders need to create not only the brand of institutions, not only use brand-oriented management, but first of all organize the internal brand for sustainable work and strong marketing policy, which will lead to a clear position in the market, be competitive, efficient and productive.

References

1. Аакер Д. Создание сильных брендов. Москва: Изд. Дом Гребенникова, 2003. 412 с.
2. Афанасьев А. Зачем нужны бренды в образовании? *Менеджмент в образовании*. 2012. № 1. С. 11–15.
3. Захарычев Л.С. Модель бренд-менеджмента производителей. *Маркетинг в России и за рубежом*. 2006. № 5. С. 12–20
4. Семенюк С. Брендування вищої освіти. *Галицький економічний вісник*. 2013. №3 (42). С.133-138

Yushchuk M.,
PhD student, State Studies and Law Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

STATE INVESTMENT INTO THE SOCIAL SPHERE AS A GUARANTEE OF STABLE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE SOCIETY

In today realities, one of the key problems in Ukraine remains the problems of overcoming poverty and social stratification of the population, which negatively affect the socio-economic development of the state. This necessitates the attraction of public investment in the social sphere of society, as the main tool for ensuring and maintaining a decent standard of living.

The concept of social investment is quite broad and there is no clear definition. At the state level, social investment can be seen as a process of public social investment that connects the social and economic spheres of activity, in some cases acting as a basis for a qualitative leap in both the economy and society [3].

Issues of state social investment, in order to ensure a high level of quality of life have been studied by many domestic scientists, including the following: J. Antonyuk, B. Bazyluk, V. Vakumenko, V. Martynenko, A. Chernyavsky, O.A. Grishnova, E. Libanova, V. Geets, but despite the significant number of scientific papers, the issue of public social investment remains relevant and requires new research on this issue.

Nowadays Ukraine's state policy in terms of social investment lags far behind developed European countries. In particular, in order to improve the quality of life of the least socially protected segments of the population and the development of public solidarity by supporting the initiative of territorial communities and public organizations in 2000, the Ukrainian Social Investment Fund was established in Ukraine.

According to part 1 of the Regulation on the Ukrainian Social Investment Fund, is a non-profit organization, which is funded by financial resources provided under international technical assistance projects and economic and social development projects of Ukraine, supported by the World Bank, other international financial organizations and donors (hereinafter - international financial organizations), charitable contributions, other sources not prohibited by the legislation of Ukraine [2].

However, despite the activities of the above-mentioned fund and the state's efforts, which are fragmentary and irregular in attracting investment in the social sphere, Ukraine continues to occupy a rather low position in the world rankings of quality of life.

In particular, according to the published data of the Social Progress Index (Index of Social Progress, which characterizes the social and environmental indicators of the country for 2020, Ukraine occupies only 63 positions.

It should also be noted that in 2020 Ukraine only ranked 92nd in the world welfare ranking, in which countries were assessed according to the following criteria: personal freedom, social capital of the investment environment, living conditions, health care, education, environment. This position is the worst indicator among Eastern European countries [4].

Article 1 of the Constitution of Ukraine clearly states that Ukraine is a welfare state, which necessitates the improvement of appropriate public policy aimed at improving the living standards and welfare of the population, regardless of belonging to the relevant social groups. After all, according to Article 3 of the Constitution of Ukraine, a person, his life and health, honor and dignity, inviolability and security are recognized in Ukraine as the highest social value [1]. According to Article 48 of the Constitution of Ukraine, everyone has the right to an adequate standard of living for himself and his family, which includes adequate food, clothing and housing [1].

Given the above, I believe that currently the priority areas of public social investment should be:

- development of the country's social infrastructure,
- assistance to vulnerable groups,
- creation of a network of support institutions for the homeless.

Sufficient attraction of state investments in these areas and their effective use will help create appropriate and decent living conditions for people in the country and improve the quality and quantity of living standards, which is one of the most important indicators of social policy.

References

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про формування Українського фонду соціальних інвестицій. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-2000-%D0%BF#Text>
3. Слівка О. Соціальні інвестиції в систему безпеки людського розвитку. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/5991/1/%D0%A1%D0%9B%D0%98%D0%92%D0%9A%D0%90%D0%9E..pdf>
4. Ткачук Б. У світовому рейтингу добробуту Україна піднялася на 4 позиції, однак остання серед країн Східної Європи: URL: <https://hromadske.ua/posts/u-svitovomu-rejtingu-dobrobutu-ukrayina-pidnyalasya-na-4-poziciyi-odnak-ostannya-sered-krayin-shidnoyi-evropi>

Zozulia I.,
*PhD student, Humanitarian and Socio-Political Sciences Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

SOCIAL PROTECTION OF SEAFARERS: WORLD EXPERIENCE IN MODELLING PUBLIC MANAGEMENT

In today's world, shipping and sailors are defined as one of the earliest and most productive globalization industries. According to experts, 90% of world trade is carried out on ships. This sphere requires qualified professionals for this activity. Seafarers themselves are considered to be a key element in international trade and international economic system. That is why for many years the World Labor Organization has used about 70 international documents, which define the main components of social protection of seafarers and the role of the state and public administration in it. First of all, social protection concerns many components: employment conditions, tax contributions for the state which is the citizenry for the seafarer and those states under the flag of which the seafarer (who is not a citizen of this state) works; living conditions of the seafarer; health care; protection of social security, pensions and worldwide recognition of all seafarers' documents; as well as the issue of repatriation.

In February 2006, the 2006 Maritime Labor Convention was adopted, which declares all the obligations of ship-owners, states and interstate relations. This convention revised and consolidated 37 existing conventions and related recommendations. It has been ratified by many countries around the world. Unfortunately, Ukraine has not ratified it. That is why the sailors of our state do not have adequate social protection. As a result, in Ukraine there is no an appropriate system of social protection. There were amendments in 2014. Ukraine was not even mentioned in these documents. There is a number of countries that did not accept the amendments, but they ratified the document in 2019, in particular: Albania, Belize, Cape Verde, Canada, China, Congo, Croatia, Cyprus, Denmark, Djibouti, Estonia, Fiji, India, Indonesia, Islamic Republic of Iran, Jordan, Kenya, Lebanon, Maldives, Portugal, Romania, Slovakia, Thailand. The situation is the same with the amendments of 2018, which a number of states have already ratified and which are in force from 2019. In Ukraine, it is not even an issue of ratification of international documents. Thus, there is no special attention to the work of Ukrainian seafarers, especially under the flags of other countries, as well as to the model of public management of social protection of seafarers. This is especially true for marine practitioners.

In 2011, the European Commission paid special attention to the work of seafarers and their social protection, in particular, the issue of citizenship and relevant elements of social protection, the creation of working and living conditions, and so on. These are uniform requirements and norms for EU states and the conditions in which other citizens who work under the flags of EU states find themselves. These are discriminatory issues, in particular it is emphasized that there are discriminatory elements in the legislation of the Netherlands for seafarers of countries other than those who work under the Greek flag. Foreign captains are particularly discriminated in the Netherlands (low salaries, virtually no social protection, including medical care, etc.).

There are also the peculiarities of legislation in the field of social partnership [1]. Such workers are protected by public associations, such as trade unions, which demand guarantees for foreign captains. In Denmark, on the other hand, trade unions enter into employment agreements with seafarers and provide the most favorable conditions for their citizens.

Thus, Ukrainian seafarers are completely unprotected in conditions when there is no internal labor market for them. EU seafarers have insurance and their social security conditions differ regarding the presence or absence of such insurance. Ukrainian sailors are also discriminated in this regard. In 2015, the leading media published the statements by leading trade union experts on the social protection of seafarers. It was noted that every year about 80,000 Ukrainian sailors take their places on ships under the flags of other countries. It was noted that people go to sea without guarantees of owners, social and legal protection.

References

1. Тішко Д.А. Міжнародно-правові стандарти регулювання праці моряків. *Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць*. Гол. ред.: С.В. Ківалов. О. : Юрид. літ. Вип. 57. 2011. С. 250-255.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Іжа Микола	ОСНОВНІ ПЕРЕДУМОВИ КОМПАРАТИВНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	3
Саханєнко Сергей	ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ В ДОСЛІДЖЕННЯХ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	5
Колісніченко Наталя	АКТУАЛІЗАЦІЯ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ЯК МЕТОДУ ДОСЛІДЖЕННЯ	9

СЕКЦІЯ 1.

Методологічні проблеми порівняльних досліджень у публічному управлінні та адмініструванні

Воронов Олександр	МЕТОДОЛОГІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ	12
Лопатченко Іван	ЦЕНТРИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДИ ДО ВЗАЄМОДІЇ З МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ	18
Малявіна Катерина	НОРВЕЗЬКА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ: ТЕОРЕТИКО- ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ	21

СЕКЦІЯ 2.

Компаративні дослідження у публічному управлінні та адмініструванні

Батир Юрій Хирний Олег	ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	26
Вовчок Ігор, Сокур Наталя	ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: КОМПАРАТИВНИЙ ДОСВІД	29

Печенкін Ігор	СТВОРЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ОСКАРЖЕННЯ СЕРВІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	33
Піроженко Наталія	СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОФІЛАКТИКИ ДОРОЖНЬО- ТРАНСПОРТНОГО ТРАВМАТИЗМУ	36
Чернюк Софія	ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СТВОРЕННІ ТА РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ	42
Чорномаз Віктор	ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ЛАБОРАТОРНОЮ СЛУЖБОЮ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ У КРАЇНАХ СВІТУ	48
Шведун Вікторія, Євсюков Олександр	КОМПАРАТИВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	54
Швец Кристина	ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ ФРАНЦІЇ В РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ	57
Ющенко Маргарита	АДАПТАЦІЯ ДОСВІДУ ГРУЗІЇ У СИСТЕМІ ДРАЦС	62

СЕКЦІЯ 3.

Порівняльно-історичні дослідження у публічному управлінні та адмініструванні

Зейтуллаєва Ельвіра	ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД	68
Лопатченко Інна	ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ	76

СЕКЦІЯ 4.
Бенчмаркінг у публічному менеджменті

Гриценко Андрій	ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАХИСТУ МАТЕРИНСТВА І ДИТИНСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВІДПОВІДНОСТІ МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ	82
Кернова Марія	ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В ЯПОНСЬКОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ: ТРАДИЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ	88
Москаленко Тетяна	АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СВІТУ	90
Поступна Олена	БЕНЧМАРКІНГ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	96

СЕКЦІЯ 5.
Comparative Studies in Public Administration

Bazenko Gregory	ADAPTATION OF EU STANDARDS IN THE FIELD OF FISHERIES TO THE LEGISLATION OF UKRAINE	103
Burdyha Diana	HOUSING AND COMMUNAL FACILITIES SYSTEM OF UKRAINE: MECHANISMS OF PUBLIC MANAGEMENT	108
Choklia Oleksandr	THE PRINCIPLES OF STATE REGULATION OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN UKRAINE	111
Dumyns'ka Svitlana	CULTURE MANAGEMENT: FOREIGN EXPERIENCE IN STATE-CIVIL PARTNERSHIP	114
Gasanenko Tatiana	INTERAKTION MIT DER ÖFFENTLICHKEIT ALS WERKZEUG ZUR HERSTELLUNG EINER EFFEKTIVEN KOMMUNIKATION DEN KÖRPERN DER KOMMUNALVERWALTUNG UND DER ÖFFENTLICHKEIT	116

Goriacha Kateryna	EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN SOLVING PROBLEM OF HUMAN RIGHTS: THE ROLE OF NGOs	120
Kalinin Maksym	MANAGEMENT PROCESS IN PUBLIC AUTHORITIES ON THE BASIS OF OUTSOURCING	125
Kitayeva Tetyana	SELECTION OF CIVIL SERVANTS: COMPARING VARIOUS ASPECTS	127
Kuz Serhiy	MODERN REALITIES OF NATIONAL PATRIOTIC EDUCATION OF YOUTH IN UKRAINE AT LOCAL SELF-GOVERNMENT LEVEL	130
Makarova Olena	ORGANIZATIONAL PRINCIPLES OF UKRAINIAN CUSTOMS AUTHORITIES’ ACTIVITY	133
Myrnenko Valeriia	THE MODELS OF STATE REGULATION OF MEDICAL TOURISM	136
Omelchenko Vladyslav	PUBLIC CONTROL AS AN INDICATOR OF QUALITY IN LEGAL REGULATION (THE CASE OF THE STATE FUND TO FIGHT AGAINST COVID-19)	138
Sidorova Alina	ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS IN MANAGING INTELLECTUAL PROPERTY	141
Stets Volodymyr	LEGAL ASPECT OF DETERMINING THE RATIO OF INFORMATION AND CYBER SECURITY OF UKRAINE	144
Usenko Inna	THE CASE OF THE COMMON EU FISHERIES POLICY AS A BENCHMARKING FOR UKRAINE	146
Voloshenyuk Anna	THE PLACE OF THE INTERNAL BRAND IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE	151
Yushchuk Mariia	STATE INVESTMENT INTO THE SOCIAL SPHERE AS A GUARANTEE OF STABLE SOCIO- ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE SOCIETY	154
Zozulia Ihor	SOCIAL PROTECTION OF SEAFARERS: WORLD EXPERIENCE IN MODELLING PUBLIC MANAGEMENT	157

Наукове видання

ПОРІВНЯЛЬНЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

[Електронний ресурс]

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

28 травня 2021 року, м. Одеса

За загальною редакцією Н.М.Колісніченко.

Відповідальний за випуск О. В. Патик

За зміст та мовностилістичне редагування

відповідальність несуть автори

Підписано до друку 29.05.2021.

Формат 70х108/16. Гарнітура «Times».

Обл.-вид.арк. 8,6. Зам. № 35/05.

Видавництво

Одеського регіонального інституту державного управління

Національної академії державного управління

при Президентові України

Свідоцтво ДК № 1434

від 17 липня 2003 р.

65009 м. Одеса, вул. Генуезька, 22

тел. (048) 705-97-48

www.oridu.odessa.ua